



# MEMORIA DE ACTIVIDADES 2023

INSTITUTO DA LINGUA GALEGA



### **Edita**

Instituto da Lingua Galega  
Universidade de Santiago de Compostela  
Praza da Universidade, 4  
15782 Santiago de Compostela (A Coruña)

**Correo electrónico:** [ilgsec@usc.gal](mailto:ilgsec@usc.gal)

**Páxina web:** <http://ilg.usc.gal/>

### **Teléfonos**

+34 8818 12815

+34 8818 12802

### **Maquetaxe**

Marta Negro Romero

A portada foi elaborada a partir dun deseño de Canva

Universidade de Santiago de Compostela, abril de 2024



Limiar .....	7
Organigrama .....	7
Persoal investigador vinculado.....	7
Persoal investigador Margarita Salas .....	7
Persoal investigador <i>ad honorem</i> .....	7
Persoal investigador predoutoral.....	7
Persoal de apoio .....	8
Persoal de administración e servizos .....	8
Persoal investigador colaborador.....	8
Alumnado en prácticas no ILG.....	8
Comisión Permanente .....	8
Consello Científico .....	8
Xunta de Goberno .....	8
Comisión Asesora Externa .....	8
Relación de liñas e proxectos de investigación .....	9
A.    Proxectos promovidos no seo do ILG.....	9
A1. Variación, cambio e contacto lingüístico .....	9
A1.1. Atlas Lingüístico Galego .....	9
A1.2. Atlas Linguistique Roman.....	11
A1.3. Atlas Linguarum Europae .....	11
A1.4. Léxico patrimonial galego e portugués .....	12
A1.5. Análise da competencia escrita en lingua galega do estudiantado de 2.º de Bacharelato .....	13
A1.6. Dicionario histórico e etimolóxico da lingua galega (I): preparación de recursos, deseño e test inicial.....	15
A1.7. A prosa notarial. Características da produción documental na Galicia medieval (terras do Carballiño, de Celanova, do Ribeiro e de Trives) .....	15

A1.8. Gramática da lingua galega (RAG).....	17
A2. Discursos, identidades e ideoloxías .....	18
A2.1. A lingua das familias: mantemento, transmisión e cambio de lingua ao longo de tres xeracións.....	18
A2.2. Contacto lingüístico, cambio e identidade.....	18
A2.3. Contacto, cambio lingüístico e ideoloxía en contextos de minorización lingüística .....	19
A2.4. Textos literarios e censura .....	21
A2.5. Sobre edición de textos.....	21
B1. Tecnoloxías lingüísticas.....	22
B1.1. Proxecto Nós: O galego na sociedade e economía da intelixencia artificial.....	22
B1.2. Interoperabilidade de recursos. Análise e produción automática de linguaxe natural.....	24
B2. Ferramentas e recursos para a preservación e difusión do patrimonio lingüístico-cultural .....	27
B2.1. Toponomasticon Hispaniae. S1: Toponimia de Galicia e Portugal .....	27
B2.2. A prosa literaria: textos historiográficos, romanescos e xurídicos .....	28
B2.3. Lingua viva.....	29
B2.4. DOA. Dialectoloxía cidadá .....	30
B2.5. Dicionario cultural do galego .....	30
B2.6. Portal da Cultura Impresa en Lingua Galega nos séculos XX e XXI (CILG20-21).....	31
B2.7. EDI-red.....	31
B2.8. Edición da obra de Martín Sarmiento .....	32
B2.9. Edición en liña do <i>Atlas Lingüístico Galego</i> .....	33
B3. Ferramentas e recursos para o estudo, a análise e a explotación de datos lingüísticos .....	33
B3.1. Arquivo do Galego Oral (AGO) .....	33

B3.2. Corpus Oral Informatizado da Lingua Galega (CORILGA).....	34
B3.3. ParlaMint.....	35
B3.4. Corpus informatizado Galego-Portugués Antigo (CGPA).....	36
B. Proxectos promovidos por outras institucións .....	37
Organización de cursos, conferencias, encontros científicos e outras actividades.....	38
A. Conferencias.....	38
B. Cursos .....	38
C. Xornadas.....	38
D. Simposios.....	39
E. <i>Visita e café</i> .....	39
A Actividade do persoal investigador.....	40
A. Conferencias, comunicacións e pósters en congresos e encontros científicos .....	40
B. Cursos e seminarios.....	45
C. Comités científicos e de redacción de revistas e coleccións .....	46
D. Publicacións e recursos dixitais.....	49
D1. Publicacións do ilg.....	49
D2. Recursos dixitais.....	50
D3. Publicacións de persoal do ILG .....	51
Capítulos de libro.....	51
Libros .....	55
Artigos en revistas .....	55
Edición de números especiais de revistas .....	57
Recensións.....	57
Artigos na prensa ou en blogs .....	57
Traducións .....	58
Unidades didácticas.....	58

E. Teses en curso .....	58
F. Contratos posdoutorais.....	59
G. Contratos predoutorais .....	59
H. Estadías de investigación.....	59
I. Visitas de investigación .....	59
J. Participación na organización de actividades académicas e científicas .....	60
K. Actividades relacionadas co ensino medio .....	61
k1. Charlas do Programa A Ponte entre o ensino medio e a USC .....	61
K2. Participación no Plan Proxecta da Xunta De Galicia.....	61
K3. Visitas ao ILG de centros de ensino .....	61
Convenios, subvencións, participación en estruturas de investigación, contribución institucional e premios.....	63
Convenios e subvencións .....	63
Participación en estruturas de investigación .....	64
Contribución institucional: organizacións sociais, académicas... ..	65
Premios e recoñecementos.....	67
Colaboracións .....	67
Resumo económico .....	68
Indicadores destacados dos últimos 5 anos.....	68
indicadores de innovación e investigación responsable (IRR) .....	71
N.º de consultas da páxina web e dos dez recursos máis visitados do ILG..	73

Co fin de darmos cumprimento ao establecido no Regulamento de Réxime Interno do Instituto da Lingua Galega (ILG) e mais nos Estatutos da Universidade de Santiago de Compostela, presentamos a memoria das actividades desenvolvidas polo ILG durante o ano 2023 para a súa aprobación ante o Consello de Goberno da Universidade. Esta memoria foi aprobada polo Consello Científico do ILG na xuntanza celebrada o 30 de abril de 2024 e pola súa Xunta de Goberno na reunión que tivo lugar o día 28 de maio de 2024. A presentación desta memoria obedece á nosa vontade de render contas do traballo realizado, así como ao desexo de transparencia e á responsabilidade social que rexe a actividade do Instituto.

O pasado 23 de maio de 2023 a Xunta de Goberno aprobou o Plan Estratéxico do ILG, en que se define a axenda científica para os próximos anos e establécense cinco liñas de investigación, todas elas en funcionamento actualmente, como mostran os proxectos activos que se recollen nesta memoria: 8 proxectos na liña de Variación, cambio e contacto lingüístico; 5 en Discursos, identidades e ideoloxías; 2 en Tecnoloxías Lingüísticas; 9 en Ferramentas e recursos para a preservación e difusión do patrimonio lingüístico-cultural; e 4 en Ferramentas e recursos para o estudo, a análise e a explotación de datos lingüísticos. Destacan, polo número de proxectos e pola súa notable produción científica, as liñas de Variación, cambio e contacto lingüístico e mais a de Ferramentas e recursos para a preservación e difusión patrimonio lingüístico-cultural. Son as dúas liñas que contan cunha maior tradición de investigación na historia do ILG, pois en boa medida derivan dos seus obxectivos fundacionais. Debemos lembrar neste sentido os proxectos vinculados á cartografía lingüística e a investigación en xeografía lingüística en xeral, que está na cerna do Instituto. Esta liña vese actualmente impulsada a través do novo proxecto de dixitalización do *Atlas Lingüístico Galego*, financiado mediante convenio asinado coa Fundación Barrié. Cómpre salientar tamén o interese e esforzo que sempre dedicou o ILG á preservación do patrimonio lingüístico e cultural, coa elaboración de corpus, tesouros, dicionarios e outros recursos, que buscan non só impulsar a investigación lingüística senón tamén contribuír á preservación da lingua e da cultura de Galicia.

Cabo destas liñas históricas outras abren novos camiños, como as Tecnoloxías Lingüísticas e o desenvolvemento de recursos e ferramentas que contribúen á análise e explotación de datos lingüísticos. Nestas liñas máis recentes é obrigado sinalar a colaboración co CÍTIUS (Centro Singular de Investigación en Tecnoloxías Intelixentes), con quen compartimos a dirección do “Proxecto Nós: o galego na sociedade e na economía da intelixencia artificial”, que ten o obxectivo de elaborar recursos e, coa colaboración de empresas do sector, desenvolver tecnoloxías lingüísticas para a lingua galega. Este proxecto actualmente está financiado no marco do PERTE da “Nueva Economía de la Lengua” para os anos 2023-2025 e forma parte da rede ILENIA (*Impulso de las Lenguas en la Inteligencia Artificial*), proxecto coordinado que ten como fin o desenvolvemento de recursos plurilingües, especialmente modelos multilingües de texto, voz e tradución automática nas linguas oficiais do Estado. En ILENIA participan, amais da USC, o Barcelona Supercomputing Center-Centro Nacional de Supercomputación (BSC-CNS), que coordina a rede, a Universidade de Alacante e a Universidade do País Vasco. Con todo, o Proxecto Nós ten un horizonte máis amplo e sen dúbida vai axudar a consolidar a posición de liderado do ILG no campo das Tecnoloxías da Fala, a fortalecer os vínculos e colaboracións cos centros citados e a favorecer o desenvolvemento de novos proxectos, así como o achado de novas vías de financiamento.

Aínda na área das Humanidades Dixitais, cabe destacar a participación do Instituto na rede INTELE, que xogou un papel decisivo na incorporación de España a CLARIN (Common Language Resources



and Technology Infrastructure) e DARIAH (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities), infraestruturas europeas que teñen como obxectivo promover e apoiar o uso das tecnoloxías na investigación en lingüística e tamén en Artes e Humanidades e mais en Ciencias Sociais. Unha vez incorporada España ás mencionadas infraestruturas, a USC, canda outras nove entidades, asinaron un Protocolo Xeral de Actuación e constituíuse a rede de centros CLARIAH-ES, na que o ILG e o CÍTIUS figuran como centros encargados da posta en marcha do nodo galego. Lembremos tamén que o ILG xa proporciona servizos ás persoas investigadoras a través do Spanish CLARIN K-Center, do que forma parte desde 2022.

Esta intensa actividade investigadora foi acompañada dun importante traballo de divulgación e difusión. Ofrecéronse conferencias, xornadas e cursos de formación, non só para persoal do Instituto senón tamén abertos ao público. Así mesmo, tivo lugar o simposio anual que o Instituto celebra desde 2001 e que este ano levou por título *Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Cómpre aquí destacar a colaboración co Centro de Línguas, Literaturas e Culturas da Universidade de Aveiro, con quen compartimos na nosa axenda científica unha liña sobre o estudo da variación e o cambio lingüístico, que se materializa na organización dunha xornada anual (en 2023 celebramos a *II Xornada sobre variación e cambio lingüístico*), así como o intercambio anual co grupo de Procesos Cognitivos e Conduto da Facultade de Psicoloxía que xa vai pola súa terceira edición, *LingüísticaMente*. Ademais, este ano 2023 inauguramos o ciclo *Visita e café*, unha serie de eventos en que as persoas investigadoras visitantes presentan de maneira informal a súa investigación e procuran axuda no seu traballo de campo ou na súa pescuda bibliográfica. Fixeron as súas presentacións neste formato as sete investigadoras e investigadores que nos visitaron este ano e que proviñan de Middlebury College (EEUU), Universidade de São Paulo, Universidade Federal da Bahia, Universidade da República (Uruguai), Universidade de Texas en Austin (EEUU), Universidade Federal do Pará e Universidade de Varsovia.

Todas estas actividades mostran que o ILG non só aspira a defender a súa tradición investigadora e a conservar todo o capital simbólico que supón contar con máis de 50 anos de historia, ser o primeiro instituto de investigación da USC e ser, por tanto, o primeiro instituto da área de Humanidades. O ILG aspira tamén a consolidar a súa posición como centro de referencia para as Humanidades Dixitais e as Tecnoloxías Lingüísticas e a fortalecer a súa aposta pola interdisciplinidade e pola colaboración con outros centros e grupos, como vén facendo nos últimos anos. Ademais, non podemos esquecer que, xunta dese eixe que xira arredor da investigación, hai un decidido impulso á súa proxección exterior e á divulgación da súa investigación, que permite manter un diálogo coa sociedade e coñecer as necesidades que o Instituto pode e debe atender.

ELISA FERNÁNDEZ REI  
Directora do Instituto da Lingua Galega

## PERSOAL INVESTIGADOR VINCULADO

María Álvarez de la Granja (*secretaria*)  
Carme Ares Vázquez  
Ana Isabel Boullón Agrelo  
Xosé Carracedo Fraga  
Francisco A. Cidrás Escáneo  
María José Domínguez Vázquez  
Francisco Dubert García  
Francisco Fernández Rei  
Elisa Fernández Rei (*directora*)  
Manuel González González  
Ernesto X. González Seoane  
Carme Hermida Gulías  
M<sup>a</sup> Sol López Martínez  
Ramón Mariño Paz  
Henrique Monteagudo Romero  
Eduardo M. Moscoso Mato  
Xosé Luís Regueira Fernández  
María Teresa Sanmarco Bande  
Xulio Sousa Fernández  
Francisco Xavier Varela Barreiro  
Dolores Vilavedra Fernández

## PERSOAL INVESTIGADOR MARGARITA SALAS

Pablo García Martínez

## PERSOAL INVESTIGADOR AD HONOREM

Rosario Álvarez Blanco

## PERSOAL INVESTIGADOR PREDOUTORAL

Iván Arias Arias	Contrato predoutoral FPU
Estela Fidalgo Garra	Contrato predoutoral da Xunta de Galicia
Elías González López	Contrato predoutoral da USC
Miguel Guisantes Alonso	Contrato predoutoral da USC
Clara Lago Caamaño	Contrato predoutoral FPU

## PERSOAL DE APOIO

María Baqueiro Vidal  
Jose Antonio Cutrín Garabal  
Eva María Domínguez Noya  
Lucía Doval Iglesias  
Noelia García Díaz  
Nuria García García  
Pedro García Louzao  
Xoán Carlos Goris García  
Elia Lago Pereira  
M<sup>a</sup> del Carmen Magariños Iglesias  
Antonio Moscoso Sánchez  
Marta Negro Romero  
Esther Nidáguila López  
M.<sup>a</sup> Carmen Pérez González  
Reyes Rodríguez Rodríguez  
Marta Vázquez Abuín  
Inés Veiga Mateos  
Adrián Vidal Miguéns  
Adina Ioana Vladu  
Florentina Xoubanova Montero

## PERSOAL DE ADMINISTRACIÓN E SERVIZOS

Amparo Iglesias García	Conserxería
María Isabel Rial Otero	Responsable de asuntos económicos

## PERSOAL INVESTIGADOR COLABORADOR

Alba Aguite Cajiao	Rocío Hernández Arias
Serafín Alonso Pintos	Eduardo Louredo Rodríguez
Concepción Álvarez Pousa	Luz Méndez Fernández
Noemi Basanta Llanes	Anik Nandi
Marilena Ceccarelli	Gonzalo Navaza Blanco
Xosé Henrique Costas González	Xaquín Núñez Sabarís
Xosé Luís Couceiro Pérez	Antón Palacio Sánchez
José Manuel Dopazo Entenza	Ricardo Pichel Gotérrez
Xosé Antonio Fernández Salgado	Facundo Reyna-Muniain
Isabel Fraga Carou	David Rodríguez Lorenzo
Miguel García-Fernández	M. <sup>a</sup> Dolores Sánchez Palomino
Xavier Gómez Guinovart	José António Souto Cabo

Gisela Tomé Lourido  
Gabino Segundo Vázquez Grandío

Raquel Vila-Amado  
Xosé Xove Ferreiro

## ALUMNADO EN PRÁCTICAS NO ILG

Roque Barcia González: alumno do Grao en Lingua e Literatura Galegas, curso 2022/2023.  
Telma Filipa Dias Mendes: alumna do Mestrado en Lexicografía EmLex, curso 2022/2023.  
Daniel Fernández López: alumno do Grao en Lingua e Literatura Galegas, curso 2023/2024.  
Isaura Framil de Amorín: alumna do Grao en Lingua e Literatura Galegas, curso 2022/2023.  
Lucía Ucha Vidal: alumna do Grao en Lingua e Literatura Galegas, curso 2022/2023.

## ÓRGANOS DE GOBERNO

### COMISIÓN PERMANENTE

Xosé Luís Regueira Fernández  
María Álvarez de la Granja  
Elisa Fernández Rei  
Pedro García Louzao  
Francisco Dubert García

### CONSELLO CIENTÍFICO

María Álvarez de la Granja  
Carme Ares Vázquez  
Ana Isabel Boullón Agrelo  
Xosé Carracedo Fraga  
Francisco A. Cidrás Escáneo  
Xosé Luís Couceiro Pérez  
María José Domínguez Vázquez  
Francisco Dubert García  
Elisa Fernández Rei  
Francisco Fernández Rei  
Estela Fidalgo Garra  
Ernesto X. González Seoane  
Carme Hermida Gulías  
Clara Lago Caamaño  
M.<sup>a</sup> Sol López Martínez

Ramón Lorenzo Vázquez  
Ramón Mariño Paz  
Luz Méndez Fernández  
Pedro García Louzao  
Henrique Monteagudo Romero  
Eduardo M. Moscoso Mato  
Marta Negro Romero  
Xosé Luís Regueira Fernández  
Reyes Rodríguez Rodríguez  
María Teresa Sanmarco Bande  
Antón Santamarina Fernández  
Xulio Sousa Fernández  
Francisco Xavier Varela Barreiro  
Dolores Vilavedra Fernández

## XUNTA DE GOBERNO

Reitor da Universidade de Santiago de Compostela  
Directora do Instituto da Lingua Galega  
Secretaria do Instituto da Lingua Galega  
Presidenta do Consello da Cultura Galega  
Presidente da Real Academia Galega  
Secretario Xeral de Política Lingüística  
Representante do Consello de Goberno da USC  
Representante do Consello Social da USC  
Representante da Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades (Xunta de Galicia)  
Presidente da Fundación Barrié  
Vicerreitor de Investigación e Innovación  
Decano da Facultade de Filoloxía da USC  
Director do Departamento de Filoloxía Galega da USC

## COMISIÓN ASESORA EXTERNA\*

Josefina Carrera-Sabaté (Universidade de Barcelona)  
Pilar García Mouton (CSIC)  
Johannes Kabatek (Universidade de Zurich)  
Lurdes de Castro Moutinho (Universidade de Aveiro)  
María del Carmen Parafita Couto (Universidade de Leiden / Universidade de Vigo)

\*Con anterioridade, ata xullo de 2023, integraron esta comisión Martin Maiden (Universidade de Oxford), Rita Marquilhas (Universidade de Lisboa) e Joan Torruella (Universidade Autónoma de Barcelona) xunto a Pilar García-Mouton (CSIC) e Johannes Kabatek (Universidade de Zurich), que continúan a formar parte dela.

# RELACIÓN DE LIÑAS E PROXECTOS DE INVESTIGACIÓN

## A. PROXECTOS PROMOVIDOS NO SEO DO ILG

### A. LINGUA E SOCIEDADE

#### A1. Variación, cambio e contacto lingüístico

##### A1.1. Atlas Lingüístico Galego

**Investigador responsable:** Xulio Sousa

**Membros do equipo:** Rosario Álvarez, Francisco Fernández Rei, Manuel González González, Francisco Dubert García, Carme Hermida Gulías, Antón Santamarina, Lucía Doval Iglesias, Reyes Rodríguez Rodríguez, Raquel Vila-Amado

**Informática:** Jose Antonio Cutrín Garabal

**Financiamento:** Convenio coa Secretaría Xeral de Política Lingüística da Xunta de Galicia e coa Fundación Barrié

**Páxina web:** <http://ilg.usc.gal/gl/proxectos/atlas-linguistico-galego-alga>

**Recurso dixital:** <http://ilg.usc.gal/indices/>

##### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

Durante este ano continuouse o traballo de preparación dos materiais do *Atlas Lingüístico Galego* co fin de publicar tres novos volumes de léxico; ademais proseguíuse cos traballos de mantemento da base de datos do proxecto e das páxinas de difusión de resultados. En detalle os traballos realizados son os que se detallan:

1. Mantemento da base de datos informática: incorporación e revisión dos materiais do volume de Fauna; revisión e corrección de datos do volume Agricultura I.
2. Selección e preparación de materiais do *ALGa* para a incorporación ós proxectos internacionais *Atlas Linguarum Europae* e *Atlas Linguistique Roman*. Procesáronse os materiais para as reunións dos equipos dos proxectos (setembro de 2023, Bucarest).
3. Selección e preparación de materiais do *ALGa* para incorporar ós proxectos *Tesouro do léxico patrimonial galego e portugués* e *Patrimonio léxico da Gallaecia*. Seleccionáronse e iniciouse o procesamento dos materiais do volume VI (Léxico. Terra, plantas e árbores); para este labor contouse coa colaboración de estudantes en prácticas do Grao de Lingua e Literatura galegas.
4. Actualización dos índices publicados no sitio web do ILG. Iniciouse o tratamento dos datos correspondentes ó volume Ser humano III, que será publicado neste ano, para a incorporación á base de datos.
5. Explotación cuantitativa dos materiais publicados e inéditos do *ALGa*. Incorporouse ás bases de datos dos programas de dialectometría VDM e Gabmap información dos volumes V e VI.
6. Revisión da redacción definitiva dun novo volume do *ALGa*. Revisáronse as últimas versións do 90% dos mapas e notas do volume Ser humano III.

7. Redacción de mapas (elaboración cartográfica, lendas e notas) dos volumes que están en vías de elaboración: volume Fauna (50 mapas e notas) e volume Agricultura I (45 mapas e notas).

## CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

### Publicacións

- Dubert García, Francisco (2023): “Tempo e liberdade: galego e complexidade de arquitectura nos dialectos iberorrománicos noroccidentais”, en Aroldo Andrade, Elisângela Gonçalves e Pablo Faria (eds.), *A mudança linguística em várias perspectivas*. Volume I, 85-110. Campinas: Mercado de Letras. <https://www.mercado-de-lettras.com.br/livro-mway.php?codid=865>
- Fernández Rei, Francisco (2023): “A investigación no ILG (1971-1990) e a importancia do ALGa na estandarización da lingua galega”, *Estudios Hispánicos* 31, 21-37. Coordinador Aleksander Trojanowski. Universidade de Wrocław. <https://doi.org/10.19195/2084-2546.31.2>
- González González, Manuel (2023): “Las denominaciones del manzano en gallego”, en Isabel Molina Martos, Esther Hernández, Pedro Martín Butragueño e Eva Mendieta (eds.), *Caminos y palabras. Estudios de variación lingüística dedicados a Pilar García Mouton*. Valencia: Tirant Humanidades.
- Sousa, Xulio (2023): “Galician dialect classification”, *Dialectologia, Special Issue XI*.
- Sousa, Xulio (2023): “Vitalidad, diversidad y cambio en el léxico del gallego rural del siglo XX”, en Isabel Molina Martos, Esther Hernández, Pedro Martín Butragueño e Eva Mendieta (eds.), *Caminos y palabras. Estudios de variación lingüística dedicados a Pilar García Mouton*. Valencia: Tirant Humanidades, 225-238.

### Participación en congresos e simposios

- Álvarez, Rosario (2023): “Diálogo norte-sur en la fachada atlántica: gallego y portugués”. Panel 1.7. *Las relaciones entre las lenguas ibéricas. Mestizaje y factores culturales. IX Congreso Internacional de la Lengua Española. Lengua española, mestizaje e interculturalidad. Historia y futuro*. Organizadores: Instituto Cervantes / Real Academia Española / Asociación de Academias de la Lengua Española. Cádiz: 27-30 de marzo de 2023.
- Álvarez, Rosario (2023): “Unidade, variación, mudanza: a lingua do sur do Barbanza”. Conferencia no encontro *A Pobra do Caramiñal no tempo. VI Xornadas de divulgación histórica e patrimonial*, organizado polo Concello da Pobra do Caramiñal. Patrimonio. A Pobra do Caramiñal, 7-8 outubro de 2023.
- Dubert García, Francisco (2023): “*Fixeno, fono*. More data on the linguistic convergence between Galician and Asturian-Leonese within the linguistic area of Gallaecia Magna”, en *Xth Congress of the International Society for Dialectology and Geolinguistics*. Bucarest, 4-8 de setembro de 2023.
- Dubert García, Francisco (2023): “Variación xeolectal na expresión da segunda persoa de plural dos verbos no noroeste ibérico”, en *III Congreso Internacional em Variação Linguística nas Línguas Românicas*. Aveiro: Centro de Línguas, Literaturas e Culturas da Universidade de Aveiro, 28, 29 e 30 de xuño de 2023.

## A1.2. Atlas Linguistique Roman

**Investigador responsable:** Manuel González González

**Membros do equipo:** Rosario Álvarez, Francisco Fernández Rei, Xulio Sousa, Francisco Dubert García, Xosé Afonso Álvarez, Alba Aguete Cajiao

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. A actualización da bibliografía de carácter xeral que recolle as obras lexicográficas e dialectolóxicas de carácter xeral sobre Galicia, que son obxecto de consulta habitual por parte dos redactores das sínteses románicas, independentemente do referente de que se ocupe cada síntese.
2. Elaboráronse as síntese galegas dos seguintes conceptos, tal como estaba previsto na programación para o ano 2023:
  - Le tourbillon de vent
  - Se mettre à l'abri de la pluie (ou du vent)
  - La flaque d'eau
  - La boue après la pluie
  - La grêle et le grêlon
3. Revisáronse as sínteses románicas seguintes:
  - a. Les désignations romanes de *scier*, elaborada por Guylaine Brun-Trigaud & Lucia Molinu.
  - b. Les désignations romanes du *champignon*, elaborada por Carole Chauvin-Payan.
4. Achegáronse novos datos das últimas sínteses románicas, con establecemento normalizado das motivacións para a súa incorporación á DBALiR.

## A1.3. Atlas Linguarum Europae

**Investigador responsable:** Manuel González González

**Membros do equipo:** Rosario Álvarez, Francisco Fernández Rei, Xulio Sousa, Francisco Dubert García, Xosé Afonso Álvarez, Alba Aguete Cajiao

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. O investigador responsable participou do 4 ao 8 de xuño de 2023 no *55th Editorial Board Meeting of the Atlas Linguarum Europae* (ALE, que se desenvolveu dentro do X<sup>th</sup> Congress of the International Society for Dialectology and Geolinguistics, en Bucuresti (Romanía), onde:
  - Levou a cabo o seguimento do tratamento dos datos referidos ao galego nas sínteses europeas.
  - Revisou o tratamento xeral dos datos das linguas da familia románica dentro das sínteses europeas presentadas.
  - Asumiu para o comité galego a redacción dunha síntese europea para o próximo volume do ALE.
2. O investigador responsable foi convidado a impartir unha conferencia co título “O *Atlas Linguarum Europae*, o primeiro atlas de dominio continental” dentro do Simposio *Romanian Dialects and Romance Dialectology*, que tivo lugar en Zurich os días 8 e 9 de xuño de 2023, coorganizado pola Academia das Ciencias de Romanía e a Universidade de Zúrich.



## A1.4. Léxico patrimonial galego e portugués

**Investigadoras responsables:** Rosario Álvarez Blanco / María Álvarez de la Granja

**Membros do equipo:** Ernesto X. González Seoane, Marta Negro Romero, María Teresa Sanmarco Bande, Xulio Sousa, Eduardo Louredo Rodríguez

**Informática:** José Antonio Cutrín Garabal

**Proxectos de cooperación:** A relación de membros e universidades participantes, en Galicia, Portugal e Brasil, figuran en <http://ilg.usc.gal/Tesouro/gj/equipo.html>

**Páxina web:** <http://ilg.usc.gal/gj/proxectos/tesouro-do-lexico-patrimonial-galego-eportugues;>  
<https://ilg.usc.gal/gj/proxectos/patrimonio-lexico-da-gallaecia>

**Recurso dixital:** [http://ilg.usc.gal/Tesouro/;](http://ilg.usc.gal/Tesouro/) <https://ilg.usc.gal/plg/>

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. O ano 2023 pechouse con 301.770 rexistros no banco de datos do *Tesouro do Léxico Patrimonial Galego e Portugués*, o que supón un incremento de 8291. Proceden de 11 novas obras, todas de Galicia. Conforme o programa previsto, continuouse coa introdución de vocabularios de temáticas específicas (ferraría, viticultura e enoloxía, cultivo e elaboración da febra de liño, ferramentas) e grandes glosarios de pequeno dominio (Sobrado dos Monxes, Xunqueira de Ambía); ademais introducíronse cinco vocabularios procedentes de colaboracións con centros de ensino non universitario no marco do proxecto *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional* (Plan Proxecta) (Fologoso do Courel, Ponte Caldelas, A Fonsagrada, Cangas & Moaña, O Saviñao). Ao rematar 2023, o número de rexistros correspondía a 72.925 lemas diferentes realizados en 119.095 variantes.
2. Actualizouse o Inventario de obras de léxico dialectal galego e portugués con referenciación xeográfica, que ao final de 2023 contaba con 452 rexistros.
3. Participouse un ano máis no Plan Proxecta da Xunta de Galicia, co proxecto *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*.

### CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

#### Publicacións

Álvarez, Rosario (2022): “Patrimonio léxico da Gallaecia. Xeolingüística, diacronía e estandarización”, en María Álvarez de la Granja e Marta Negro Romero (eds.), *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 55-87. DOI: [10.17075/lpct.2022.002](https://doi.org/10.17075/lpct.2022.002).

Álvarez de la Granja, María (2022): “Un novo recurso para o coñecemento do vocabulario dialectal: *Patrimonio Léxico da Gallaecia*”, en María Álvarez de la Granja e Marta Negro Romero (eds.), *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 21-54. DOI: [10.17075/lpct.2022.002](https://doi.org/10.17075/lpct.2022.002).

Álvarez de la Granja, María / Marta Negro Romero (eds.) (2022): *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega. <http://consellodacultura.gal/publicacion.php?id=4486>

Louredo Rodríguez, Eduardo (2022): “Léxico da vide en Galicia e norte de Portugal”, en María Álvarez de la Granja e Marta Negro Romero (eds.), *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 119-151. DOI: [10.17075/lpct.2022.002](https://doi.org/10.17075/lpct.2022.002).

Negro Romero, Marta / Valente Rodrigues, Sónia (2022): “Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional: unha proposta de traballo para as aulas”, en María Álvarez

de la Granja e Marta Negro Romero (eds.), *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 155-176. DOI: [10.17075/lpct.2022.002](https://doi.org/10.17075/lpct.2022.002).

### Participación en congresos e simposios

Álvarez de la Granja, María (2023): **participación por convite** na mesa redonda Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional, en *V Simpósio Profletras / II Seminário Internacional Profletras*. São Paulo: Universidade de São Paulo, 26-27 de outubro de 2023 (en remoto).

Negro Romero, Marta / Sónia Valente Rodrigues (2023): “Potencialidades pedagógico-didáticas do programa Língua, património e conhecimento tradicional”, **participación por convite** en *V Simpósio Profletras – USP e II Seminário Internacional Profletras – USP*. São Paulo: Universidade de São Paulo, 26-27 de outubro de 2023.

Sousa Fernández, Xulio (2023): “Patrimonio léxico da Gallaecia”, póster en *DARLAH-DAY: jornadas sobre humanidades digitais en CLARLAH-ES*. Madrid: Biblioteca Nacional de España, 7-8 de novembro de 2023.

## A1.5. Análise da competencia escrita en lingua galega do estudiantado de 2.º de Bacharelato

**Investigadora responsable:** María Álvarez de la Granja

**Membros do equipo:** Francisco Cidrás Escáneo, Ernesto González Seoane, M.ª Sol López Martínez, María López Sánchez, Vitor Míguez Rego, Reyes Rodríguez Rodríguez, Carme Silva-Domínguez, Xulio Sousa

**Informática:** Jose Antonio Cutrín Garabal

**Financiamento:** convenio coa Secretaría Xeral de Política Lingüística da Xunta de Galicia

**Páxina web:** <https://ilg.usc.gal/gl/proxectos/lingua-da-xente-nova-competencia-cambio-linguistico-actitudes-e-muda-de-lingua>

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

O equipo responsable deste proxecto durante 2023 levou a cabo as seguintes actividades:

1. Preparación dun volume sobre algunhas das características máis relevantes da produción escrita e do coñecemento léxico e gramatical do estudiantado de 2.º de bacharelato a partir da análise do corpus CORTEGAL. O volume, editado por María Álvarez de la Granja e Vitor Míguez Rego, respectivamente IP e membro do equipo do proxecto, foi publicado en decembro de 2023. Todos os capítulos, agás o de Xosé Antonio Fernández Salgado, son da responsabilidade de membros do equipo do proxecto.
2. Difusión do corpus CORTEGAL nos centros de ensino medio: María Álvarez de la Granja impartiu a charla *CORTEGAL. Corpus de textos galegos escritos por estudantes no ámbito académico* en cinco centros de ensino medio dentro do marco do programa *A ponte entre o ensino medio e a USC*: IES O Milladoiro (O Milladoiro, 11 de xaneiro de 2023), IES O Catro (Vigo, 30 de xaneiro de 2023), IES A Guía (Vigo, 27 de febreiro de 2023), IES Santa Irene (Vigo, 10 de marzo de 2023) e IES 12 de outubro (Ourense, 28 de marzo de 2023).

## CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

### Publicacións

- Álvarez de la Granja, María (2023): “O léxico non estándar en CORTEGAL”, en María Álvarez de la Granja e Vítor Míguez (eds.), *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 115-202.
- Álvarez de la Granja, María (2023): “Os problemas léxicos e semánticos en CORTEGAL, *Corpus de textos galegos escritos por estudantes no ámbito académico*”, en Sara María Torres-Outón / Ramón Méndez González (eds.), *Realidades y desafíos de la tecnología aplicada a la traducción e interpretación*. Berlín: Peter Lang, 169-185.
- Álvarez de la Granja, María / Míguez Rego, Vítor (eds.) (2023): *Perspectivas sobre a escrita académica en galego. Estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, Anexo 84 da revista *Verba*.
- Álvarez de la Granja, María / Reyes Rodríguez Rodríguez (2023): “CORTEGAL, Corpus de textos galegos escritos por estudantes no ámbito académico. Deseño do corpus e caracterización dos textos”, en María Álvarez de la Granja e Vítor Míguez (eds.), *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 19-92.
- Cidrás Escáneo, Francisco (2023): “Sempre concordamos co que pensamos. Unha aproximación á análise da concordancia baseada en erros”, en María Álvarez de la Granja e Vítor Míguez (eds.), *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 253-286.
- López Sánchez, María / Lara Lorenzo Herrera (2023): “Análise da acentuación gráfica a través do corpus CORTEGAL”, en María Álvarez de la Granja e Vítor Míguez (eds.), *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 93-114.
- Míguez, Vítor (2023): “A expresión da incerteza nos textos de CORTEGAL: un achegamento paradigmático”, en María Álvarez de la Granja e Vítor Míguez (eds.), *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 323-350.
- Silva-Domínguez, Carme (2023): “Procedementos de xeneralización e marcado da implicación no corpus CORTEGAL: entre a linguaxe académica e o rexistro coloquial da lingua”, en María Álvarez de la Granja e Vítor Míguez (eds.), *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 287-322.

### Presentacións en congresos e simposios

- Álvarez de la Granja, María (2023): “CORTEGAL. Corpus de textos galegos escritos por estudantes no ámbito académico”, en *DARLAH-DAY: jornadas sobre humanidades digitais en CLARLAH.ES*, actividade dentro das xornadas *Bibliotecas, datos, intelixencia artificial: las nuevas rutas del conocimiento*. Madrid: Biblioteca Nacional de España, 7 e 8 de novembro de 2023. Póster dinámico, presentado o 7 de novembro de 2023.
- López Meirama, Belén / María Álvarez de la Granja (2023): “La incidencia de la variable social sexo en el léxico dispoñible de Galicia”, en *III Jornadas Científicas sobre la*

## A1.6. Dicionario histórico e etimolóxico da lingua galega (I): preparación de recursos, deseño e test inicial

**Investigadores responsables:** Manuel González González / M.<sup>a</sup> Dolores Sánchez Palomino

**Membros do equipo:** Fernando Brissos, Carlos Búa, Xosé Henrique Costas, Xosé María Gómez Clemente, Johannes Kabatek, Ramón Mariño, Miguel Solla, Xavier Varela

**Financiamento:** Proxectos de I+D+i do Ministerio de Ciencia e Innovación

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Realizouse a planta do dicionario, tanto a macroestrutura como a microestrutura.
2. Realizouse unha recompilación de recursos textuais e bibliográficos útiles para a realización do dicionario.
3. Construíuse un programa informático para a redacción do dicionario, de acordo coa estrutura de artigo lexicográfico deseñada na Planta do dicionario.
4. Realizouse dunha ferramenta informática que realice automaticamente consultas sobre os diversos corpus utilizados para a redacción do *DHELG*, e devolva os datos coas súas etiquetas correspondentes ordenados cronoloxicamente.
5. Elaborouse unha páxina web do *DHELG*, onde se ofrece toda a información sobre o dicionario.
6. Redactáronse algunhas voces de mostra.

## A1.7. A prosa notarial. Características da produción documental na Galicia medieval (terras do Carballiño, de Celanova, do Ribeiro e de Trives)

**Investigadores responsables:** Eduardo Moscoso Mato, Xavier Varela Barreiro

**Membros do equipo:** José António Souto Cabo, José Carracedo Fraga, Maka Pérez González, Mariña Bermúdez Veloso, Miguel García-Fernández, Ricardo Pichel Gotérrez, Ramón Lorenzo, Xosé Luís Couceiro

**Financiamento:** Convenio coa Secretaría Xeral de Política Lingüística da Xunta de Galicia

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Revisión e corrección de erros dos textos das coleccións documentais medievais das terras de Celanova e do Ribeiro (mosteiro de San Salvador de Celanova, mosteiro de San Pedro de Ramirás / mosteiro de San Clodio do Ribeiro).
2. Avance na finalización da codificación e etiquetaxe do material indicado no punto anterior para posteriormente seren inseridos no *Corpus Galego-Portugués Antigo* (CGPA).
3. Durante todo o ano houbo contacto e colaboración con outros proxectos de cörpora medievais galegos, especialmente co *Corpus Documentale Latinum Gallaeciae* (Centro Ramón Piñeiro). Froito desa colaboración, traballouse na converxencia CGPA-CODOLGA, materializada na creación dun novo recurso dixital: o FONTEGAM (Fontes Textuais da Galicia Medieval). <https://corpus.cirp.gal/fontegam>
4. Activación e publicación dun conxunto de recursos dixitais, asociados ao EGPA

(Escritorio Galego-Portugués Antigo), relacionados co patrimonio documental galego: CORREGAM, CORESGAL, CORTESGAL, e-ASPAS.

## CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

### Publicacións

- Corral Díaz, Esther / Yara Frateschi Vieira (coords.); Mariña Bermúdez Beloso, Miguel García-Fernández, Isabel Morán Cabanas, María Ana Ramos, Michel Sleiman, José António Souto Cabo e Tania Vázquez García (auts.), con imaxes e comentarios de Javier Castiñeiras López e Victoriano Nodar Fernández (2023): *Mulleres medievais. Textos e imaxes na lírica galego-portuguesa. Con dous apéndices sobre antecedentes e supervivencias na lírica peninsular*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela - Xunta de Galicia.
- García-Fernández, Miguel (2023): “La documentación medieval de San Salvador de Sobrado de Trives: estado de la cuestión y propuestas de futuro”, en Rúben Filipe Teixeira da Conceição, Luis Manuel Ibáñez Beltrán, Manuel Negri e Amalia Pérez Valiño (eds.), *E fazian fundamentos*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela [El Camino del Medievalista. Nuevos Trabajos en Estudios Medievales], 29-54. <https://dx.doi.org/10.15304/me.2023.1610>
- García-Fernández, Miguel (2023): “O castelo de Castro Caldelas”. Fascículo n.º 5 do coleccionable *30 castelos e torres galegas para descubrir un reino*, coord. Heitor Picallo. Santiago de Compostela: Sermos Galiza S. A.
- García-Fernández, Miguel (2023): “O castelo de Ribadavia”. Fascículo n.º 22 do coleccionable *30 castelos e torres galegas para descubrir un reino*, coord. Heitor Picallo. Santiago de Compostela: Sermos Galiza S. A.
- García-Fernández, Miguel (2023): “Dona Berenguela Afonso e o mosteiro de Montederramo: conexións entre Galicia e a corte rexia aragonesa no séc. XIII”, O SIL. Edición especial Nadal 2022-2023.
- García-Fernández, Miguel / Ricardo Pichel (eds.) (2023): *Desde San Paio de Antealtares. Historia, patrimonio e vida monástica. Estudos dedicados a sor Mercedes, arquiteira de San Paio, e á Comunidade de Antealtares*. Santiago de Compostela: Consorcio de Santiago / Alvarellos Editora.
- García-Fernández, Miguel / Ricardo Pichel (2023): “A documentación de San Salvador de Sobrado de Trives máis alá do ASPA: achega para unha nova edición da súa colección documental”, en *Desde San Paio de Antealtares. Historia, patrimonio e vida monástica. Estudos dedicados a sor Mercedes, arquiteira de San Paio, e á Comunidade de Antealtares*. Santiago de Compostela: Consorcio de Santiago / Alvarellos Editora, 89-121.
- García-Fernández, Miguel / Ricardo Pichel (2023): “Arredor dun pergamiño inédito do mosteiro bieito feminino de San Miguel de Bóveda do século XV. Estudo e contextualización para a historia das mulleres galegas”, *Murguía. Revista galega de historia* 47, 49-68.
- García-Fernández, Miguel / Ricardo Pichel (2023): “O mosteiro compostelán de San Paio de Antealtares. Un arquivo moderno de arquivos medievais”, *Murguía. Revista galega de historia* 47, 233-239.
- García-Fernández, Miguel / Ricardo Pichel (2023): “Presenzas e actuacións femininas na documentación medieval do mosteiro de Santa María de Ribeira”, *Lethes. Cadernos culturais do Limia*, 16, 22-39.
- García-Fernández, Miguel (coord.) (2023): *As mulleres na Galiza medieval*. Monográfico de

- Murguía. Revista Galega de Historia*, 47, 275 pp.
- García-Fernández, Miguel / Ricardo Pichel (eds.) (2023): *Fontes documentais e cultura escrita na Galiza medieval: estudos de caso e achegas multidisciplinares*, Sección monográfica en *Madrygal. Revista de Estudos Gallegos* 26 [s. p.].
- García-Fernández, Miguel / Ricardo Pichel (2023): “O final do casal Limia-Seixas: a sentenza de anulación matrimonial de dona Xoana Vázquez das Seixas e Fernán Eanes de Limia (1398)”, *Madrygal. Revista de Estudos Gallegos* 26, e94791, DOI: <https://dx.doi.org/10.5209/madr.94791>.
- García-Fernández, Miguel / Ricardo Pichel (2023): “Pergamiños medievais inéditos da colección documental do mosteiro de Montederramo”, *Madrygal. Revista de Estudos Gallegos* 26 [en proceso de reasignación de DOI].
- García-Fernández, Miguel (coord.) (2023-): *CORESGAL: Corpus de espontáneas de Galicia*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela. <https://corpora.uah.es/egpa/index.php?action=CORESGAL>
- García-Fernández, Miguel (coord.) (2023-): *CORTESGAL: Corpus testamentario de Galicia*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela. <https://corpora.uah.es/egpa/index.php?action=CORTESGAL>
- García-Fernández, Miguel / Diana Pelaz Flores / Ricardo Pichel (coords.) (2023-): *CORREGAM: Corpus rexio e rexinal da Galicia medieval*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela. <https://corpora.uah.es/egpa/index.php?action=CORREGAM>
- Pichel, Ricardo / Miguel García-Fernández (dirs.) (2023-): *e-ASPAs. Edición dixital do patrimonio documental medieval de San Paio de Antealtares*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, Instituto da Lingua Galega / Mosteiro de San Paio de Antealtares. <https://corpora.uah.es/egpa/index.php?action=e-ASPAs>
- Pichel, Ricardo / Miguel García-Fernández (2023): “O Escritorio Galego-Portugués Antigo (EGPA): unha nova ferramenta colaborativa de edición dixital en acceso aberto”, *Madrygal. Revista de Estudos Gallegos* 26 [en proceso de reasignación de DOI].

## A1.8. Gramática da lingua galega (RAG)

**Investigadora responsable:** Rosario Álvarez

**Membros do equipo:** María Álvarez de la Granja, Francisco A. Cidrás Escáneo, Francisco X. Dubert García, Elisa Fernández Rei, Xosé Antonio Fernández Salgado, Xosé Luís Regueira Fernández, Xosé Xove Ferreiro

**Financiamento:** Convenio asinado entre a USC e a RAG (2011-2013), prorrogado anualmente sen custos

**Páxina web:** <http://ilg.usc.gal/gl/proxectos/gramatica-da-lingua-galega>

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

Continúan os traballos do equipo encargado de redactar a gramática institucional da Real Academia Galega. Avanzan de xeito continuo aínda que con máis lentitude do que estaba previsto.

## A2. Discursos, identidades e ideoloxías

### A2.1. A lingua das familias: mantemento, transmisión e cambio de lingua ao longo de tres xeracións

**Investigador responsable:** Henrique Monteagudo

**Membros do equipo:** Anik Nandi, Reyes Rodríguez Rodríguez, Facundo Reyna-Muniain, Gabino Vázquez Grandío, Xaquín Loredo, Pedro Iglesias Buján

**Financiamento:** Convenio coa Secretaría Xeral de Política Lingüística da Xunta de Galicia

**Páxina web:** <https://ilg.usc.gal/gl/proxectos/lingua-da-xente-nova-competencia-cambio-linguistico-actitudes-e-muda-de-lingua>

#### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

Análise da interacción entre as prácticas lingüísticas das familias e as dos centros educativos, tendo en conta a transmisión interxeracional e co foco posto nos procesos de mantemento / cambio de lingua.

### A2.2. Contacto lingüístico, cambio e identidade

**Investigador responsable:** Xosé Luís Regueira Fernández

**Membros do equipo:** Alba Aguete Cajiao, Noemi Basanta Llanes, Elisa Fernández Rei, Reyes Rodríguez Rodríguez

**Informática:** Jose Antonio Cutrín Garabal

**Financiamento:** Convenio coa Secretaría Xeral de Política Lingüística da Xunta de Galicia

#### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Recollida e incorporación de córpora das redes sociais (TikTok, Youtube). Transcrición e anotación dos vídeos e clasificación das interaccións.
2. Realización de estudos sobre os usos lingüísticos da xente nova nas mensaxes en galego que incorporan elementos do español e do inglés (*code switching*), de maneira particular nas interaccións de Twitter.
3. Realización de estudos sobre as ideoloxías lingüísticas en Galicia. Traballos sobre a ideoloxía da estandarización e da desestandarización nas redes sociais, a partir de interaccións en Twitter e en TikTok.

#### CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

##### Publicacións

Regueira Xosé Luís (2023): “Ideoloxías lingüísticas e redes sociais en galego: debates e usos lingüísticos nunha lingua minorizada no contexto da globalización”, en Lurdes de Castro Moutinho et al. (eds.), *Mundos en mudança / Changing worlds*. Aveiro: Centro de Línguas, Literatura e Culturas da Universidade de Aveiro, 33-54.

##### Participación en congresos e simposios

Basanta, Noemi / Xosé Luís Regueira (2023): “Galitwitter, Como dicimos Gymkhana? Ideoloxías lingüísticas e contacto de linguas nas redes sociais en galego”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Madrid: Universidade Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.

- Basanta, Noemi / Xosé Luís Regueira (2023): “Minha avoa dicía "engorde": Autenticidade e ideoloxías lingüísticas sobre a estandarización da lingua galega”, en *Simposio ILG 2023: Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 28-30 de novembro de 2023.
- Regueira, Xosé Luís / Elisa Fernández Rei (2023): “Contacto de linguas e ideoloxías lingüísticas en Galicia”, en *“Hispanic? Sociolinguistics at a Crossroads” X International Conference of Hispanic Linguistics and VIII Biennial Meeting of the International Association for the Study of Spanish in Society*. Liverpool: University of Liverpool, 8-9 de xuño de 2023.

#### Traballos académicos

- Pérez Lago, María (2023): *Ideoloxías lingüísticas na era dixital: comentarios sobre lingua galega en TikTok*. Traballo de Fin de Grao. Facultade de Filoloxía da USC.

### A2.3. Contacto, cambio lingüístico e ideoloxía en contextos de minorización lingüística

**Investigadora responsable:** Elisa Fernández Rei

**Membros do equipo:** Xosé Luís Regueira Fernández, Alba Agnete Cajiao, Noemi Basanta Llanes, Miguel Guisantes Alonso, Ana Iglesias Álvarez, Gabriel Rei Doval, Carmen Muñiz Cachón, Claudia Elena Menéndez Fernández

**Informática:** Jose Antonio Cutrín Garabal

**Financiamento:** FEDER/Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades – Agencia Estatal de Investigación / Proxecto PID2019-110352GB-I00

**Páxina web:** <https://ilg.usc.es/gl/proxectos/contacto-cambio-linguistico-e-ideoloxia-en-contextos-de-minorizacion-linguistica>

#### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Avances na transcripción do material lingüístico recollido (grupos de conversa, entrevistas e autogravacións).
2. Deseño e realización dun experimento perceptivo difundido a través das redes sociais no que participaron 151 persoas.

#### CONTRIBUCIÓN DERIVADAS

- Colaboración na organización do *III Congreso Internacional em Variação Linguística nas Línguas Românicas*, que tivo lugar na Universidade de Aveiro do 28 ao 30 de xuño.
- Organización da *II Xornada sobre variación e cambio lingüístico*, en colaboración co Centro de Línguas, Literaturas e Culturas da Universidade de Aveiro, que se celebrou na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela o 9 de outubro.
- Organización do *Simposio ILG 2023*, dedicado ás identidades e as ideoloxías lingüísticas en situacións de contacto lingüístico e que tivo lugar entre o 28 e o 30 de novembro.

#### Publicacións

- Muñiz Cachón, Carmen (2023): “¿Son sordes dafechu les oclusives sordes intervocálicas n’asturianu?”. *Lletres asturianas: Boletín Oficial de l'Academia de l'Llingua Asturiana*, n.º 129, 41-54.



Regueira, Xosé Luís (2023): “El gallego: la ‘normalización’ de una lengua en la periferia europea”, en Marleen Haboud Bumachar / Laura Morghentaler García (eds.), *Voces indígenas amenazadas y el despertar de sus lenguas*. Cuenca, Ecuador / Quito / Bochum: Universidad Politécnica de Ecuador / Pontificia Universidad Católica de Ecuador / Ruhr Universität Bochum / Oralidad-Modernidad, 39-86.

### Participación en congresos e simposios

Basanta Llanes, Noemi / Xosé Luís Regueira (2023): “Galitwitter, Como dicimos Gymkhabana? Ideoloxías lingüísticas e contacto de linguas nas redes sociais en galego”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Madrid, 14-16 de xuño de 2023.

Fernández Rei, Elisa / Agüete Cajiao, Alba (2023): “Análise perceptiva dos trazos indexadores da(s) identidade(s) lingüística(s) galega(s)”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*, Universidad Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.

Fernández Rei, Elisa / Alba Agüete Cajiao (2023): “A identidade “galegofalante tradicional”: o valor indexador das variables lingüísticas”, en Simposio ILG 2023. *Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Universidade de Santiago de Compostela, 28-30 de novembro de 2023.

Fidalgo Garra, Estela / Miguel Guisantes Alonso (2023): “Parece que se non sabes inglés non vas a ningún lao: ideoloxías lingüísticas na mocidade galega”, en Simposio ILG 2023. *Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Universidade de Santiago de Compostela, 28-30 de novembro de 2023.

Guisantes Alonso, Miguel (2023): “As autogravacións: unha metodoloxía para a captación de datos lingüísticos”, en *X Encontro da Mocidade Investigadora*. Universidade de Santiago de Compostela, 12-13 de xuño de 2023.

Guisantes Alonso, Miguel (2023): “Lingua, ideoloxías e renovación na cultura tradicional: unha primeira aproximación”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Universidad Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.

Guisantes Alonso, Miguel (2023): “Identidade e cambio lingüístico na mocidade. Avances e retos”, en *I Xornada de novas investigacións en lingua galega*. Centro de Estudos Galegos da Universidade de Heidelberg, 26 de xullo de 2023. [En remoto]

Guisantes Alonso, Miguel (2023): “Ideoloxías lingüísticas y cultura tradicional en la juventud”, en *XXXVII Congreso Internacional de la Asociación de Jóvenes Lingüistas*. Universidad Complutense de Madrid, 6-8 de novembro de 2023.

Guisantes Alonso, Miguel (2023): “Identidades lingüísticas en la juventud”, en *ALLEN CAM Talks 2023-2024*. Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, 13 de decembro de 2023.

Iglesias Álvarez, Ana (2023): “A conciencia dos falantes sobre o cambio lingüístico: unha primeira aproximación”, en *II Xornada sobre Variación de Cambio Lingüístico*. Santiago de Compostela, 9 de outubro de 2023.

Iglesias Álvarez, Ana (2023): “As motivacións das escollas lingüísticas dos falantes: distintos niveis de consciencia”, en Simposio ILG 2023. *Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Universidade de Santiago de Compostela, 28-30 de novembro de 2023.

Menéndez Fernández, Claudia Elena (2023): “Ideología y actitud en situaciones de minorización lingüística: un exemplo asturiano”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Universidad Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.

Muñiz Cachón, Carmen (2023) “Lenition of unvoiced obstruents in spontaneous speech in Asturian”, en *X Congreso Internacional de Fonética Experimental*. Vigo, xuño de 2023.

Rei-Doval, Gabriel (2023): “Os lingüistas como falantes: as ideoloxías sobre o contacto galego-castelán na normativa oficial e o reintegracionismo”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Universidad Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.

Rei-Doval, Gabriel (2023): “A avaliación do contacto lingüístico galego-castelán de arriba-abaxo e de abaixo-arriba: un contraste necesario”, en Simposio ILG 2023. *Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Universidade de Santiago de Compostela, 28-30 de novembro de 2023.

#### A2.4. Textos literarios e censura

**Investigador responsable:** Alexandre Alonso Nogueira

**Membros do equipo:** Pablo García Martínez, Dolores Vilavedra

##### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

Non hai avances, xa que o IP responsable do proxecto se desvinculou do ILG en febreiro de 2024 ao renunciar ao seu contrato María Zambrano.

#### A2.5. Sobre edición de textos

**Investigador responsable:** Alexandre Alonso Nogueira

**Membros do equipo:** Pablo García Martínez, Dolores Vilavedra

##### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

Non hai avances, xa que o IP responsable do proxecto se desvinculou do ILG en febreiro de 2024 ao renunciar ao seu contrato María Zambrano.

## B. HUMANIDADES DIXITAIS

### B1. Tecnoloxías lingüísticas

#### B1.1. Proxecto Nós: O galego na sociedade e economía da intelixencia artificial

**Investigadores responsables:** Francisco Dubert García, Elisa Fernández Rei

**Membros do equipo:** María José Domínguez Vázquez, Noelia García Díaz, María Sol López Martínez, Carmen Magariños Iglesias, Manuel González González, Xosé Luís Regueira Fernández, Marta Vázquez Abuín, Adrián Vidal Miguéns, Adina Ioana Vladu

**Financiamento:** Este proxecto con referencia 2022/TL22/00215336, está financiado polo Ministerio de Transformación Dixital e polo Plan de Recuperación, Transformación e Resiliencia-Financiado pola Unión Europea - NextGenerationEU

**Páxina web:** <https://nos.gal/>

**Repositorios:** [Github](#), [Zenodo](#) e [HuggingFace](#)

#### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Avances na creación dun corpus de fala dos medios de comunicación. En 2023 procesáronse os datos brutos do Telexornal Mediodía da TVG (anos 2019-2022) xa recompilados e que suman ao redor de 1.200 horas de audio, acompañadas dos seus guións correspondentes. Aplicouse unha conversión de formato aos datos de audio para adaptalos ás características esixidas polos sistemas de aliñamento forzado e realizouse un procesamento dos guións dirixido a obter unha nova versión do texto o máis fiel posible ao audio (filtrado do texto non pronunciado, normalización, identificación e etiquetaxe dos locutores). Ao mesmo tempo, empezouse a traballar no desenvolvemento dun sistema de aliñamento forzado para o galego. Polo momento, explorouse a ferramenta NVIDIA Nemo Forced Aligner: avaliación de sistemas dispoñibles para outros idiomas e identificación dos datos necesarios para adaptar estes sistemas ao idioma galego.
2. Creación dun corpus de frases para a súa incorporación ao proxecto Common Voice. Tráballouse na obtención dun [corpus textual](#) que sirva como base para a construción dun banco de voces que reflecta as variedades do galego. A partir de recursos públicos ou cedidos ao Proxecto Nós, obtivéronse 562.972 frases que se incorporaron á plataforma Common Voice. Para as tarefas de obtención do corpus textual (procesamento, corrección semiautomática e avaliación manual dunha mostra) desenvolvéronse scripts específicos e guías de corrección e avaliación lingüística. Ademais, levouse a cabo unha avaliación das ferramentas dispoñibles en galego para a corrección masiva de textos.
3. Posta en marcha dunha campaña de difusión nos medios de comunicación para promover a participación cidadá nunha plataforma de doazón de voces en lingua galega. Leváronse a cabo actividades de difusión e recollida de voces, tanto nos medios de comunicación e nas redes sociais, como de forma presencial en diferentes puntos da xeografía galega, en colaboración coa Secretaría Xeral de Política Lingüística. Creouse, ademais, unha páxina web de difusión (<https://doagalego.nos.gal/>). Como resultado, ao longo de 2023 triplicouse o número de horas gravadas en Common Voice (30 > 90) e o número de falantes rexistrados na plataforma superou os 2.000.

4. Corpus de voz masculina. Estívoise traballando na construción dun corpus de voz masculina de 15.000 frases, a partir da adaptación e mellora do corpus preparado previamente para a gravación da voz feminina, conformado por 20.000 frases de dominio variado (medios de comunicación, discurso político, entrevistas lingüístico-etnográficas etc.). As tarefas de adaptación e mellora incluíron a redución porcentual do número de frases, atendendo á diversidade de fontes e ao seu tamaño; o aumento de determinados tipos de oracións e contextos fonéticos infrarrepresentados no corpus inicial; e a revisión manual e a corrección de frases agramaticais e/o pouco naturais. Tamén se deron os primeiros pasos para a selección da voz que gravará o corpus, contando cunha preselección de tres voces profesionais dispostas a realizar a proba de selección.
5. Desenvolvéronse dous demostradores, un sistema TTS e un sistema ASR, libremente accesibles ao público en <https://tts.nos.gal/> e <https://asr.nos.gal/>.
6. Realizáronse entrevistas cun total de 7 empresas do ámbito tecnolóxico e interesadas ou implicadas no desenvolvemento de tecnoloxías lingüísticas. O obxectivo destas reunións era coñecer o traballo que desenvolvían estas empresas, cales eran as súas necesidades e que interese podían ter polos desenvolvementos realizados no proxecto.

#### CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

- Magariños, Carmen. 2023. Nos\_TTS-celtia-vits-graphemes. Dispoñible en HuggingFace: [https://huggingface.co/proxectonos/Nos\\_TTS-celtia-vits-graphemes](https://huggingface.co/proxectonos/Nos_TTS-celtia-vits-graphemes)
- Magariños, Carmen; Gamallo, Pablo. 2023. Nos\_ASR-wav2vec2-large-xlsr-53-gl-with-lm. Dispoñible en HuggingFace: [https://huggingface.co/proxectonos/Nos\\_ASR-wav2vec2-large-xlsr-53-gl-with-lm](https://huggingface.co/proxectonos/Nos_ASR-wav2vec2-large-xlsr-53-gl-with-lm)
- Magariños, Carmen / Adrián Vidal Miguéns / Adina Ioana Vladu / Noelia García Díaz / Marta Vázquez Abuín / Ainhoa Vivel Couso / Daniel Bardanca / Elisa Fernández Rei (2023): *Nos ParlaSpeech-GL: Corpus de voz para ASR* (texto e voz aliñados), con aliñamento automático, cun total de máis de 1600 horas, creado a partir das sesións plenarias celebradas no Parlamento de Galicia entre os anos 2015 e 2022. Dispoñible en Zenodo: <https://zenodo.org/records/7913218>.
- Vázquez Abuín, Marta / Noelia García Díaz / Adina Ioana Vladu / Carmen Magariños / Adrián Vidal Miguéns / Elisa Fernández Rei (2023): *Nos Celtia-GL: Corpus de voz monolingüe monolocator para TTS* cun total de 25 horas. Dispoñible en Zenodo: <https://zenodo.org/records/7716958>.
- Vladu, Adina Ioana / Marta Vázquez Abuín / Elisa Fernández Rei / Noelia García Díaz / Adrián Vidal Miguéns / Carmen Magariños (2023): *Nos TranscriSpeech-GL: Corpus de voz para ASR* (texto e voz aliñados) de dominio variado, con transcripción e aliñamento manuais e cun total de 53 horas. Dispoñible en Zenodo: <https://zenodo.org/records/7717140>.

#### Participación en congresos e simposios

Regueira, Xosé Luís (2023): “As linguas minorizadas diante do desafío das tecnoloxías lingüísticas: o caso do galego”, conferencia invitada en *III Jornada em Línguas Minoritárias*. Universidade de Aveiro, 17 de novembro.

## B1.2. Interoperabilidade de recursos. Análise e produción automática de linguaxe natural

**Investigadora responsable:** María José Domínguez Vázquez

**Membros do equipo:** Iván Arias Arias, María Helena López Santiago, Carlos Valcárcel Riveiro

**Informática:** Daniel Bardanca Outeiriño

**Financiamento:** sen financiamento específico

**Páxina web:** <https://ilg.usc.gal/gl/proxectos/interoperabilidade-de-recursos-e-produccion-automatizada-de-linguaxe-natural>

**Recursos dixitais:** <http://ilg.usc.gal/flexionador/>, <http://ilg.usc.gal/xeraword/>

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Estudo da análise de interoperabilidade entre recursos. Un dos principais estudos realizados no ano 2023 ten que ver coa calidade das traducións automáticas da ferramenta *TraduWord* e a aplicación dos seus resultados para o desenvolvemento de recursos lexicográficos. Conecta, a súa vez, con principios de interoperabilidade e sostibilidade.
2. Optimización e mantemento da base de datos e das ferramentas.
3. Desenvolvemento de probas piloto sobre o impacto da Intelixencia Artificial na análise e produción automática da lingua e na aplicabilidade dos datos para os estudos de anotación automática.
4. Realización de diferentes experimentos para o desenvolvemento de plataformas de lexicografía colaborativa.

### CONTRIBUCIÓNES DERIVADAS

#### Publicacións

##### Libros e números monográficos de revistas

Calañas Contente, José Antonio / María José Domínguez Vázquez (2023) (ed.): *Hacia una Lexicografía sostenible y socialmente responsable. Quaderns – Estudis lingüístics* 28. Universitat de València: Servici de Publicacions.

Domínguez Vázquez, María José / Carlos Valcárcel Riveiro (2023) (coord.): *Desarrollo de aplicaciones para la generación automática del lenguaje: los recursos del portal lexicográfico PORTLEX. RILEX. Revista sobre investigaciones léxicas*. Universidade de Jaén: Servici de Publicacions.

##### Artigos

Arias Arias, Iván / Pau Bertomeu Pi (2023): “Integrating Wiktionary in the Linguistics Curriculum of the B. A. in German Philology”, *Quaderns de Filologia: Estudis Lingüístics* XXVIII, 111-124.

Bardanca Outeiriño, Daniel / María José Domínguez Vázquez (2023): “Guía de técnicas, estrategias y herramientas en el diseño y desarrollo de generadores automáticos de la lengua”, en María José Domínguez Vázquez, / Carlos Valcárcel Riveiro (coord.), *Desarrollo de aplicaciones para la generación automática del lenguaje: los recursos del portal lexicográfico PORTLEX. RILEX. Revista sobre investigaciones léxicas*. Universidade de Jaén: Servici de Publicacions, 49-76.

- Calañas Continente, José Antonio / María José Domínguez Vázquez (2023): “About Sustainable and Socially Responsible Lexicography: State of the Art”, *Quaderns de Filologia: Estudis Lingüístics XXVIII*, 9-19.
- Domínguez Vázquez, María José (2023): “Sistemas de información digitales dinámicos e individualizados”, en Alejandro Fajardo / Dolores Torres Medina/ Cristian Díaz Rodríguez (eds.), *Lexicografía del español: intercomunicación y diálogos*. Berlín: Peter Lang, 165-183.
- Domínguez Vázquez, María José / Rufus H. Gouws (2023): “The Definition, Presentation and Automatic Generation of Contextual Data in Lexicography”, *International Journal of Lexicography*, vol. 36, Issue 3, 233-259.
- Domínguez Vázquez, María José / Carlos Valcárcel Riveiro (2023): “Sobre los recursos del portal lexicográfico Portlex”, en María José Domínguez Vázquez / Carlos Valcárcel Riveiro (coord.), *Desarrollo de aplicaciones para la generación automática del lenguaje: los recursos del portal lexicográfico PORTLEX. RILEX. Revista sobre investigaciones léxicas*: Universidade de Jaén: Servicio de Publicaciones, 7-12.
- Pino Serrano, Laura & Valcárcel Riveiro, Carlos (2023): “Dificultades en el análisis de la frase nominal en francés para desarrollar herramientas de procesamiento del lenguaje natural”, en María José Domínguez Vázquez / Carlos Valcárcel Riveiro (coord.), *Desarrollo de aplicaciones para la generación automática del lenguaje: los recursos del portal lexicográfico PORTLEX. RILEX. Revista sobre investigaciones léxicas*: Universidade de Jaén: Servicio de Publicaciones, 107-138.
- Valcárcel Riveiro, Carlos (2023): “Reusing the structure of the PORTLEX dictionary to create a contrastive dictionary of Romance languages: a proposal”, en Calañas Continente, José Antonio / María José Domínguez Vázquez (eds.): *Sustainable and Socially Responsible Lexicography*. Quaderns – Estudis lingüístics 28, 125-139.

### Participación en congresos e simposios

- Arias Arias, Iván (2023): “Hacia un etiquetado semántico-ontológico de corpus del español: el papel de la traducción automática”, en *XXXVII Congreso Internacional de la Asociación de Jóvenes Lingüistas*. Madrid, 7 de noviembre de 2023.
- Arias Arias, Iván (2023): “Entwurf und Entwicklung eines (semi)automatischen semantischen Annotationssystems für deutschsprachige Korpora” (póster), en *Orthographie in Wissenschaft und Gesellschaft. 59. Jahrestagung des Leibniz-Instituts für Deutsche Sprache*. Mannheim: Institut für Deutsche Sprache, 14-16 de marzo de 2023.
- Arias Arias, Iván / María José Domínguez Vázquez (2023): “Sostibilidade na ciencia: datos lingüísticos para o desenvolvemento de recursos dixitais multilingües”, en *Dixitalidade(s) e a(s) tecnoloxía(s) nos ámbitos lingüísticos, literarios e culturais*. Santiago de Compostela 20 e 22 de novembro de 2023.
- Arias Arias, Iván / María José Domínguez Vázquez / Carlos Valcárcel Riveiro (2023): “Überlegungen zu den Aufgaben der Lexikographie in der Ära der Künstlichen Intelligenz”, en *15 reasons why lexicography is important/15 Gründe warum Lexikographie wichtig ist*. Braga: 23 e 24 de outubro de 2023.
- Domínguez Vázquez, María José (2023): “Paradojas en lexicografía bilingüe y multilingüe: Aproximación multidisciplinar al estudio del léxico”, en *IX Congreso Internacional de Lingüística Hispánica*. Leipzig, 27 de setembro e 1 de outubro de 2023.
- Domínguez Vázquez, María José (2023): “Wie kann man kulturell geprägte Wörter für ein Kulturwörterbuch auswählen und anordnen? Überlegungen zu Kriterien und

Quellen”, en *Lexikographie und Kultur*. Collevocchio/Rom, 20 e 28 de maio de 2023.

### Organización de actividades de difusión e formación

- Arias Arias, Iván / Jorge Fernández Avilés (2023): “Uf, canto texto! Aproximación á análise de datos lingüísticos con Sketch Engine”, obradoiro dentro do programa Obradoiros do TFG/TFM 2023 da Facultade de Filoloxía. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 4 de decembro de 2023.
- Domínguez Vázquez, María José / Martina Nied Curcio (2023): obradoiro por convite “Online-Ressourcen: einsprachig, zweisprachig und mehrsprachig”. Rabat, 8 de maio de 2023.
- Domínguez Vázquez, María José / Martina Nied Curcio (2023): obradoiro por convite “Online-Ressourcen und digitale Wörterbücher”. Meknes, 11 de maio de 2023.
- Domínguez Vázquez, María José / Isaac González / Carlos Valcárcel Riveiro (2023): “Tell us! Which resource doesn’t exist yet?”. Santiago de Compostela, 26 e 27 de outubro de 2023.
- *Internationales Kolloquium: 15 Reasons why lexicography is important / 15 Gründe, warum lexicographie wichtig ist*. Universidade do Minho – Universidade de Santiago de Compostela, 23-27 de outubro de 2023.
- *EMLex Wiktionary Hackfest ’23*. Universidade de Vigo - Universidade do Minho – Universidade de Santiago de Compostela, 17 de novembro de 2023.
- Organización da 3.<sup>a</sup> edición de *Lexicography on the Road*, que tivo lugar entre setembro e decembro de 2023.

### Dirección de traballos académicos

- Akinremi, Luke (2023): “A critical review of a 21st-century Yoruba-English dictionary”. Universidade de Santiago de Compostela. Traballo de fin de mestrado. <https://minerva.usc.es/xmlui/handle/10347/31294>
- L. S., M. H. (2023): “Vorschlag für eine onomasiologische Ressource auf der Grundlage von maschinellen Übersetzungen aus TraduWord”. Erlangen (Besim Kabashi) e Santiago de Compostela (María José Domínguez). Traballo de fin de mestrado.
- S. A., M. C. (2023): “Análise de lagoas léxicas en alemán”. Universidade de Santiago de Compostela. Traballo fin de grao.

Ademais dos compromisos adquiridos, os membros do equipo conseguiron financiamento externo por dúas vías:

- Concesión da acreditación do *Máster Universitario Erasmus Mundus en Lexicografía* (Consortio EMJM-EMLex) pola Education, Audiovisual and Culture Executive Agency. Convocatoria ERASMUS-EDU-2023-PEX-EMJM-MOB.  
Membros do equipo: Iván Arias Arias, María José Domínguez Vázquez, Carlos Valcárcel Riveiro  
Período: 2024-2030 Orzamento: 4 708 800.00 €
- Concesión do proxecto *Etiquetador semántico multilingüe automático y sostenible (ESMAS-ES+)*. ESMAS-ES+ (PID2022-137170OB-I00) financiado polo MCIN/AEI/FEDER “Una manera de hacer Europa”. Convocatoria: Programa Estatal para Impulsar a Investigación Científico-Técnica e a súa Transferencia, do

Plan Estatal de Investigación Científica, Técnica e de Innovación 2021-2023.  
Proxectos de xeración do coñecemento.

Membros do equipo: Iván Arias Arias, María José Domínguez Vázquez, Carlos Valcárcel Riveiro

Período: 2023-2027 Orzamento: 68.750,00 €

## B2. Ferramentas e recursos para a preservación e difusión do patrimonio lingüístico-cultural

### B2.1. Toponomasticon Hispaniae. S1: Toponimia de Galicia e Portugal

**Investigadora responsable:** Ana Boullón Agrelo

**Membros do equipo:** Gonzalo Navaza Blanco, Antón Palacio Sánchez, Eduardo Louredo Rodríguez, Carlos Búa, Luz Méndez Fernández, Paula Bouzas, Andrea Santiso Arias, Esperança Cardeira, Maria Alice Fernandes, Carlos Rocha

**Financiamento:** Proxectos de I+D+i 2020 Retos Investigación (Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades). PID2020-114216RB-C61

**Páxina web:** <https://ilg.usc.gal/gl/proxectos/toponomasticon-hispaniae>

**Recurso dixital:** <https://toponhisp.org/gl>

O *Toponomasticon Hispaniae* ten como obxectivo o estudo e divulgación dun corpus seleccionado de nomes de lugar de todo o territorio español e portugués e, asemade, o establecemento de bases metodolóxicas firmes para o estudo da toponimia. Está composto por seis subproxectos coordinados, radicados en diferentes universidades españolas, que reúnen máis de 60 integrantes.

De cada un dos nomes de lugar realizarase unha ficha toponímica, con información xeográfica, etnográfica, histórica, cartográfica e lingüística; esta última incluírá a etimoloxía, forma fónica, motivación, clasificación semántica, cognados, xentilicios e pseudoxentilicios. A partir das fichas de cada topónimo deseñárase unha ficha panhispánica na que se condensará a evolución de cada étimo cos resultados nos diversos territorios. En ambas as fichas disporanse ligazóns hipertextuais que posibilitarán procuras en múltiples direccións. Finalmente situaranse nunha páxina web que se porá a disposición do público en internet.

O subproxecto galego reúne investigadores de Galicia e Portugal e ten previsto o estudo de 440 topónimos galegos e 100 portugueses.

#### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Realización de artigos de topónimos e étimos e posta en liña, despois do proceso de revisión conxunta. Dos étimos, publicáronse os seguintes: ANTA, ALVIA, AQUA, ARUNCA, AVE, LATA, AVANIA, BRAULIONE, BŪRIO, CAMĀRA, \*CAMĪNA, CARĀMA, CARNOTA, DUBRA, \*ECCLESIA, EUBE, GĚNĚSIUS, LARIA, LAURENTIUS, MELLONIUS, MODESTUS, ORDĪNES, PALEARE, RECESINDUS, ROSU, RŪBEA/RŪBEU SĚRRA, TABULATA, TIBŪROS, TRES, TŪRDOIA, ULIA; e mais os topónimos galegos *Agolada, A Aldea Vella, Antas de Ulla, Arunca, A Baña, Boedo, Boiro, Caima, Caldas de Reis, Camariñas, Carnota, Castelo de Pallares, Cedeira, Enciñeira, Esteve, Guntín, Leiro, Lourente, Lourenzá, A Mámoa, Melón, Monterroso, Moeche, Muxía, Ordes, Parderrubias, Pedrafita do*



*Cebreiro, A Pobra do Caramiñal, A Pobra de Trives, A Pobra do Brollón, Pradairo, Pradedá, Rececende, Rebordelso, Ribadeo, Rodeiro, Sanxenxo, Satrexcas, Serra do Faro, Taboada, Tordoia, Trabada, Trazo, Triacastela, Val do Dubra, Vilafiz, Vilariño de Conso, Vilarmaior, e os portugueses Alva, Ave, Barreiro, Beja, Braga, Cávado, Chaves, Caima, Coimbra, Guimarães, Lisboa, Mirandela, Monchique, Portimão, Porto, Póvoa de Varzim, Santarém, Sintra, Tavira, Vila Real, Viseu.*

2. 2.º congreso do Toponomasticon Hispanicum: *Claves en la investigación toponímica*. (Universidad Autónoma de Madrid e Universidad de Alcalá de Henares), celebrado os días 2, 3 e 4 de outubro de 2023. Comunicacions presentadas por membros do proxecto TopGalPor:
  - a. Boullón Agrelo, Ana Isabel: *Problemas y propuestas para el establecimiento del lema del étimo en el Toponomasticon Hispaniae*.
  - b. Méndez, Luz /Navaza, Gonzalo: “Resultados hispánicos e romances do latín AQUA LATA”.
3. Introducción de referencias bibliográficas e de fontes no proxecto ToponHisp: véxase ([Bibliografía | Toponomasticon Hispaniae \(toponhisp.org\)](#)), e mais [Fuentes | Toponomasticon Hispaniae \(toponhisp.org\)](#)
4. Publicación de fichas de étimos e de topónimos na web do proxecto: véxase [Toponimia de Galicia e Portugal | Toponomasticon Hispaniae \(toponhisp.org\)](#).

## CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

### Publicacións

- Javier Terrado Pablo / Javier Giralt Latorre (eds.) (2023): *Nuevos senderos en la toponimia hispánica*. Lleida: Pagès Editors. Publicación do primeiro Congreso do ToponHisp. [Publicación resultante do primeiro congreso do proxecto]
- Boullón, Ana (2023): “Toponomasticon Hispaniae: presentación del proyecto”, en Corbella, Dolores / Dorta, Josefa / Padrón, Rafael (eds.), *Perspectives de recherche en linguistique et philologie romanes*. Société de Linguistique Romane. Strasbourg: Editions de Linguistique et de Philologie, 417-430.
- Boullón Agrelo, Ana Isabel (2023): “Toponomasticon Hispaniae: planteamiento, objetivos y recursos bibliográficos (con especial atención a Galicia y Portugal)”, en Javier Terrado Pablo / Javier Giralt Latorre (eds.), *Nuevos senderos en la toponimia hispánica*. Lleida: Pagès Editors, 15-40. ISBN: 978-84-1303-494-2.
- Méndez, Luz (2023): “Aproximación a los topónimos *unicum* en Galicia formadores de apellido”, en Javier Terrado Pablo / Javier Giralt Latorre (eds.), *Nuevos senderos en la toponimia hispánica*. Lleida: Pagès Editors, 41-52.

## B2.2. A prosa literaria: textos historiográficos, romanescos e xurídicos

**Investigadores responsables:** Ramón Mariño Paz, Ricardo Pichel Gotérrez

**Membros do equipo:** Miguel García-Fernández, Harvey L. Sharrer, Gerardo Pérez Barcala, Xavier Varela Barreiro, Ramón Lorenzo

**Financiamento:** Convenio coa Secretaría Xeral de Política Lingüística da Xunta de Galicia

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Finalización da transcripción do manuscrito Vindel (Hispanic Society of America) da *Crónica de 1404*. Transcripción paleográfica e codificación da segunda metade do códice (fols. 171-363). Transcripción do manuscrito S (Biblioteca Menéndez de Pelayo) da *Crónica de 1404*. Transcripción paleográfica e codificación de todo o códice con vistas

- á súa publicación dixital no EGPA-lit.
2. Colaboración co proxecto PaLMeGaP ‘Patrimonio literario medieval de Galiza e Portugal’, que forma parte do macroproxecto HERES da Universidade de Alcalá, en particular, no que respecta á recepción da produción xurídica e historiográfica de Afonso X na Galiza medieval.
  3. Realización dun estudo das circunstancias que levaron Gregorio Lobarriñas Feijó a realizar unha copia manipulada da *Crónica de Iria* de 1468.
  4. Activación e publicación dun conxunto de recursos dixitais, asociados ao EGPA (Escritorio Galego-Portugués Antigo), relacionados co patrimonio literario galego e portugués: ARANHIS, 7PDgal.

## CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

### Publicacións

- Pichel, Ricardo (2023): “«E segundo he scripto na Briuia...». La recepción de la materia bíblica alfonsí en la Galicia bajomedieval”, *Anuario de Estudios Medievales* 53/1 (enero-junio), 67-87. <https://doi.org/10.3989/aem.2023.53.1.04>
- Pichel, Ricardo (2023): “«Como ante los cavalleros deven ler las istorias de los grandes fechos d’armas...» Un nuevo fragmento castellano de la Segunda Partida de Alfonso X (TN2)”, en P. Giménez-Eguíbar *et al.* (eds.), *Despertar palabras, renacer historias. Estudios lingüísticos en homenaje a M.ª Nieves Sánchez González de Herrero*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, 203-215.
- Pichel, Ricardo (coord.) (2023-): *ARANHIS: Archivum Annalisticum Hispanum*. Lisboa / Alcalá de Henares / Santiago de Compostela: Universidade do Lisboa, Centro de História da Faculdade de Letras / Universidad de Alcalá / Universidade de Santiago de Compostela.
- Pichel, Ricardo e Harvey L. Sharrer (dirs. e coords.); José Domingues, Miguel García-Fernández e Pedro Pinto (coords.) (2023-): *7PDgp. Edição digital das Sete Partidas na Galiza e Portugal / Edición dixital das Sete Partidas na Galiza e Portugal*. Alcalá de Henares / Santiago de Compostela: Universidad de Alcalá / Universidade de Santiago de Compostela.

## B2.3. Lingua viva

**Investigadora responsable:** Elisa Fernández Rei

**Membros do equipo:** María Álvarez de la Granja, María José Domínguez Vázquez, Isabel Fraga Carou, María Teresa Sanmarco Bande, Iván Arias Arias, Lola Mosquera Sánchez, Deborah Nebechukwu, U-Tong Sih

**Informática:** José Cutrín Garabal

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Avances na mellora da aplicación de creación de dicionarios.
2. Publicación na plataforma do dicionario *Mulleres na lexicografía / Woman in Lexicography*, dirixido pola investigadora do ILG M.ª José Domínguez Vázquez. Este proxecto acadou o 1.º Premio á introdución da perspectiva de xénero na docencia nos XIV Premios á Introducción da Perspectiva de Xénero na Docencia e na Investigación, concedidos pola Universidade de Santiago de Compostela.

## CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

### Publicacións

- Álvarez de la Granja / Elisa Fernández Rei (2023): “Tes a palabra!: lexicografía cidadana”, *Quaderns de Filologia: Estudis Lingüísticos XXVIII*, 95-109.
- Domínguez Vázquez, María José (2023): “¿Cómo ser lexicógrafa y no morir en el intento?”, en Cecilio Garriga Escribano / Sandra Iglesia Martín / José Antonio Moreno Villanueva / Antoni Nomdedeu Rull (eds.), *Lligams: Textos dedicats a Maria Bargalló Escrivà*. Tarragona: Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili, 65-79.
- Domínguez Vázquez, María José / Lola Mosquera Sánchez / Deborah Nebechukwu / U-Tong Sih (2023): “Women in Lexicography: a collaborative citizens project”, *Lexicographica*, vol. 39, n.º 1, 2023, 121-140. <https://doi.org/10.1515/lex-2023-0007>

### Presentacións en congresos e simposios

- Domínguez Vázquez, María José / Lola Mosquera Sánchez (2023): “De saltar a la comba a saltar fronteiras: mujeres en la lexicografía”, en *XVI Simposio Internacional Hispano-Austriaco*. Salamanca, 17-19 de maio de 2023.
- Domínguez Vázquez, María José / Lola Mosquera Sánchez / Deborah Nebechukwu / U-Tong Sih: “Women in Lexicography: a collaborative citizens project”, en *EMLex International Lexicography Colloquium Culture in Dictionaries*. Stellenbosch, 27/02/2023.

## B2.4. DOA. Dialectoloxía cidadá

**Investigador responsable:** Xulio Sousa

**Membros do equipo:** Rosario Álvarez, María Álvarez de la Granja, Marta Negro Romero, David Rodríguez Lorenzo

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Elaboración dos primeiros comentarios a partir dos materiais recadados.
2. Elaboración de novas enquisas para a súa difusión.

## B2.5. Dicionario cultural do galego

**Investigadores responsables:** María Teresa Sanmarco Bande

**Membros do equipo:** María Álvarez de la Granja, Marilena Ceccarelli

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

En 2023 trazamos a planta do *Dicionario cultural do galego* e establecemos a estrutura dos campos semánticos que abrangue este dicionario. Deseñamos a microestrutura, que consta de lema, categoría gramatical, definición en italiano, observacións e informacións audiovisuais complementarias, remitindo a outros recursos.

## CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

### Participación en congresos e simposios

- Sanmarco Bande, María Teresa (2023): “Ideoloxía, muller e dicionario. Algúns proxectos galegos recentes”, en *VIII Xornada Universitaria Galega en Xénero. Epistemoloxías feministas en acción*. Vigo: Universidade de Vigo, 9 de xuño de 2023.

Sanmarco Bande, María Teresa (2023): “Lessicografia dei linguaggi settoriali: il Dizionario culturale del galego per italofoñi e le sue applicazioni didattiche”, en *XIX Congreso Internacional de la Sociedad Española de Italianistas: Interculturalidad, Intertextualidad e Interlingüística*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid (UCM) e Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED), 14-16 de novembro de 2023.

## B2.6. Portal da Cultura Impresa en Lingua Galega nos séculos XX e XXI (CILG20-21)

**Investigador responsable:** Pablo García Martínez

**Membros do equipo:** Dolores Vilavedra, Rocío Hernández Arias, Xaquín Núñez Sabarís

**Informática:** Vaca Morta

**Páxina web:** <https://ilg.usc.gal/cultura-impresa/>

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Posta a disposición do público do Portal de Cultura Impresa en Lingua Galega.
2. Gravación e edición das primeiras dúas entrevistas que se incorporaron á sección de vídeos.
3. Elaboración do primeiro dos mapas dixitais que se incluíu na web.
4. Realización, aproveitando a presentación da web, da xornada *Ciencia aberta e Humanidades Dixitais* sobre acceso libre, creación de repositorios en rede e os desafíos das humanidades na era dixital. A xornada ofreceuse como actividade formativa da escola de doutoramento da USC.

## B2.7. EDI-red

**Investigadora responsable:** Dolores Vilavedra

**Membros do equipo:** Alexandre Alonso Nogueira, Pablo García Martínez, Rocío Hernández Arias

A investigadora responsable coordina dende hai algúns anos a sección galega deste macro-portal dedicado a editores e editoriais iberoamericanos dos séculos XIX e XX promovido polo CSIC, co soporte técnico da Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes. Preténdese afondar na visibilización da historia editorial galega por medio da elaboración de diferentes entradas elaboradas por especialistas, entre os que figuran os membros do equipo.

O diálogo con este proxecto, de longa e sólida traxectoria, permitirá avanzar na liña de traballo explicada en B2.5, pois no Portal da Cultura Impresa en Lingua Galega (PCILG) poderanse adoptar solucións técnicas xa experimentadas ou evitar problemas que no seu día tivo que enfrontar EDI-red.

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Ampliación da rede de colaboradoras.
2. Achega de novas entradas no catálogo.

## CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

### Participación en congresos e simposios

Vilavedra, Dolores (2023): “Miguel Anxo Murado: ollar o mundo dende o país onde o sol morre”, **relatorio** no *Congreso internacional de iberística “Viaggi e viaggiatori: percorsi, camini, incursioni in area iberica”*. Padova, 21-22 de novembro de 2023.

Vilavedra, Dolores (2023): “A representación narrativa das mortes incómodas”, **relatorio** nas *Xornadas A morte nos fisterras europeos: Bretaña e Galicia*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 25 de abril de 2023.

Vilavedra, Dolores: coordinación da xornada *O galego ante o desafío das sociedades multilingües*, sesión do *Foro Pensar o mundo dende Galicia*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 8 de xuño de 2023.

### Publicacións

Como desenvolvemento dos materiais xerados para EDI-red, apareceron neste 2023 as seguintes publicacións:

Vilavedra, Dolores (2023): “Un xogo de abundancia narrativa e metaliteraria”, *Grial* 237, 92-93. Recensión de *Cornucopia*, de Raúl M. Santos.

Vilavedra, Dolores (2023): “*Requintada e sabia escrita: o compromiso coa literatura galega*”, en Ramón Villares (dir. editorial), *Luź na Terra. O SEG, unha institución de alta cultura*. Fundación Cidade da Cultura-Xunta de Galicia, 153-162.

Vilavedra, Dolores (2023): “Memoria y ficción en la narrativa gallega o como hacer visible lo invisible”, en L. Fernández Prieto e F. Leira Castiñeira (eds.), *Galicia, un golpe sin cuartel, una guerra sin trincheras. La construcción sociopolítica de la dictadura franquista*. Valencia: PUV, 417-439.

Vilavedra, Dolores (2023): “Memoria y ficción en la narrativa gallega o como hacer visible lo invisible”, en Joan Oleza (ed.), *Claves ibéricas de la guerra civil: Memorias y narrativas*. Sevilla: Renacimiento, 615-656.

Vilavedra, Dolores (2023): “A narrativa galega e as novas diásporas. Claves de lectura e desafíos pendentes”, *Grial* 240, 88-95.

## B2.8. Edición da obra de Martín Sarmiento

**Investigador responsable:** Henrique Monteagudo

**Membros do equipo:** Rosario Álvarez, Xosé Antón López Silva, Serafín Alonso Pintos

**Financiamento:** Consello da Cultura Galega

**Páxina web:** <http://consellodacultura.gal/area2.php?arq=4023>

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Transcrición do texto inédito *Papel sobre el Vegetable Seyxebra*, de Martín Sarmiento, a partir da copia manuscrita contida na Colección Medina Sidonia, tomo XI, fols. 424r-711v.
2. Preparación da edición dixital deste texto, en colaboración co Consello da Cultura Galega.
3. Preparación dos índices dos cinco volumes da *Obra de 660 Pliegos*.

## B2.9. Edición en liña do *Atlas Lingüístico Galego*

**Investigador responsable:** Xulio Sousa

**Membros do equipo:** Rosario Álvarez, Francisco Fernández Rei, Manuel González González, Francisco Dubert García, Xosé Luís Regueira, Antón Santamarina, Lucía Doval Iglesias, Pedro García Louzao, Reyes Rodríguez Rodríguez

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

Durante este ano iniciouse o proceso de selección e tratamento de datos dos volumes publicados. Na base de datos creada para albergar a información do proxecto almacenáronse os datos correspondentes a 185 mapas seleccionados dos tres primeiros volumes publicados: Morfoloxía verbal, Morfoloxía non verbal e Fonética. A empresa contratada presentou un bosquejo do deseño da páxina web que foi revisada polos membros do equipo. Ademais, celebráronse tres reunións de traballo ás asistiron parte dos membros do equipo e o representante da entidade financiadora, Fundación Barrié.

## B3. Ferramentas e recursos para o estudo, a análise e a explotación de datos lingüísticos

### B3.1. Arquivo do Galego Oral (AGO)

**Investigador responsable:** Francisco Fernández Rei / Carme Hermida Gulías

**Membros do equipo:** Concepción Álvarez Pousa, Carme Ares Vázquez, Xosé Henrique Costas González, Xosé Manuel Dopazo Entenza, Xavier Varela Barreiro

**Informática:** Jose Antonio Cutrín Garabal

**Financiamento:** sen financiamento específico

**Páxina web:** <http://ilg.usc.gal/gl/proxectos/arquivo-do-galego-oral-ago>

**RECURSO DIXITAL:** <http://ilg.usc.gal/ago/>

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Ampliouse o corpus con novas transcricións, adaptáronse materiais existentes e co programa ELAN aliñáronse novas transcricións sincronizadas por segmentos.
2. Tráballouse na realización dun buscador, mais a inexistencia de financiamento para o proxecto e a carga de traballo da persoa responsable da parte técnica son algúns dos motivos de que non se dispoña na rede do buscador do AGO.

### CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

#### Publicacións

Álvarez Pousa, Concepción (2022): “As fontes léxicas na lírica de Florencio Delgado Gurriarán”. *Boletín da Real Academia Galega*, 383, 79-98. <https://doi.org/10.32766/brag.383.819> (non se incluíu na memoria do 2022 porque saíu do prelo no 2023).

Álvarez Pousa, Concepción (2023): *A lingua de Viana do Bolo. Descrición e textos*. Vigo: Universidade de Vigo. Servizo de Publicacións.

- Álvarez Pousa, Concepción (2023): “Entrevista a Domingo Frades Gaspar, valedor da Fala do Val do Ellas”. *A Trabe de Ouro* 124, 151-173.
- Álvarez Pousa, Concepción (2023): “Domingo Frades Gaspar: unha vida de entrega á Fala e á Terra do Val do Ellas”, xornal *O Sil ano 2000*, 03/02/2023. <https://osil.info/domingo-frades-gaspar-unha-vida-de-entrega-a-fala-e-a-terra-do-valdo-ellas/>
- Álvarez Pousa, Concepción (2023): “Polo Entrudio pegureiro, chourizos de masa e caldo: Porto de Seabra”, *Especial Entroido*, xornal *O Sil ano 2000*, febreiro 2023, 159.
- Álvarez Pousa, Concepción (2023): *Especial Letras Galegas Francisco Fernández del Riego. De Lourenzá a Vigo: un tramo infinito pola personalidade de Galicia. Raigame, Revista de arte, cultura e tradicións populares*. Deputación de Ourense.
- Álvarez Pousa, Concepción (2023): “Francisco Fernández del Riego. Escribir para soñar Galicia e o país de Valdeorras”, *Especial Letras Galegas*, xornal *O Sil ano 2000*, maio 2023, 9.
- Álvarez Pousa, Concepción (2023): “Fernández del Riego, o agasallo demorado de Reis para Galicia”, *Especial Nadal*, xornal *O Sil ano 2000*, decembro 2023, 40.
- Costas, Xosé-Henrique (2023): “Domingo Frades Gaspar e a dignificación do ‘galego’ de Estremadura nos últimos 30 anos”. *A Trabe de Ouro*, 122, 53-82.
- Dopazo Entenza, José Manuel (2023): “Regañar os ollos sobre a lingua”, *Texto e territorio. Mapas literarios de onde o mundo se chama Bueu*. Vol. III, 22-33. <https://designrr.page/?id=297460&token=1288078523&type=FP&h=9360>
- Dopazo Entenza, José Manuel (2023): “A muller e o mar: Divina”, *Aunios* 28, 19-23. <http://bueu.esy.es/Revistas/Aunios/28/05-Mulle-Dopazo.pdf>
- Fernández Rei, Francisco (2023): “Domingo Frades, moito amou a súa Fala”, en *Voces de ProLingua* 13/01/2023. <http://www.prolingua.gal/voces/domingo-frades-moito-amou-o-seu-lugar-e-a-sua-fala>
- Fernández Rei, Francisco (2023): “A contribución de Carme Ríos Panisse á cultura e á nomenclatura marítima de Galicia”, en Carme Ríos Panisse: *Vida mariñeira de Sada. Contribución pra un estudio lingüístico*. A Coruña: Deputación da Coruña, 97-125.
- Fernández Rei, Francisco (2023): “José Manuel Dopazo e o Patrimonio lingüístico e cultural da Illa de Ons”, *A Trabe de Ouro* 122, 145-150.
- Fernández Rei, Francisco (2023): “Lingua e cultura da Illa de Ons”, *Nova Ardentía*, 15, 130.
- Fernández Rei, Francisco (2023): “A vida da Sada mariñeira”, *A Trabe de Ouro*, 124, 137-141.
- Fernández Rei, Francisco (2023): “Carme Ríos Panisse e a vida mariñeira de Sada”, *Nova Ardentía*, 15, 136-137.
- Fernández Rei, Francisco (2023): “A columna ‘tronante y sonante’ do Entroido de Cacheiras (Teo)”, en *Entroido en Galicia 2023*, edita Periódico *O Sil*, 146.
- Hermida Gulías, Carme (2023): *A Ermida de Cascofés. Casos e cousas*. Coa colaboración de Francisco Vázquez Troitiño. Edición da autora. DL C-1291/2023.

## B3.2. Corpus Oral Informatizado da Lingua Galega (CORILGA)

**Investigador responsable:** Xosé Luís Regueira Fernández

**Membros do equipo:** Élia Lago Pereira, Alicia López Besteiro, Elisa Fernández Rei, Noemi Basanta Llanes, Reyes Rodríguez Rodríguez, Xisela Tomé Lourido

**Informática:** Jose Antonio Cutrín Garabal

**Páxina web:** <http://ilg.usc.gal/gl/proxectos/corpus-oral-informatizado-da-lingua-galega-corilga>

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

Este proxecto ten o obxectivo de elaborar e poñer en rede un corpus oral con transcricións ortográfica e fonética, aliñadas co arquivo de voz e anotadas en diferentes niveis (fonético, prosódico, gramatical, textual, temático). O corpus consta de gravacións da lingua falada en distintos niveis e rexistros (lingua rural, lingua urbana, lingua formal, lingua dos medios de comunicación), mulleres e homes de diferentes xeracións, e mesmo diferentes cortes temporais (desde gravacións dos anos 1960 ata gravacións actuais), así como diferentes modalidades de discurso (conversa, monólogo, entrevista, conferencia etc.).

A versión en construción no seu estado actual contén máis de 120 horas de gravacións aliñadas, lematizadas e anotadas con etiquetas morfolóxicas. Actualmente estase a realizar un buscador rápido e eficiente que poida dar resposta nun tempo reducido a buscas complexas. Estas tarefas non puideron levarse a cabo de forma completa por falta de financiamento específico, polo que non foi posible poñelo a disposición pública neste ano 2023 como estaba previsto. Non obstante, están a realizarse varios traballos académicos a partir dos datos e de consultas deste corpus.

### B3.3. ParlaMint

**Investigadora responsable:** Adina Ioana Vladu, Carmen Magariños Iglesias

**Membros do equipo:** Elisa Fernández Rei, Noelia García Díaz, Xosé Luís Regueira Fernández

**Informática:** Daniel Bardanca Outeiriño

**Páxina web:** <https://github.com/clarin-eric/ParlaMint/tree/main/Data/ParlaMint-ES-GA>

### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Codificación dos datos do Parlamento galego en formato TEI-xml seguindo as guías de ParlaMint. A codificación inclúe ricos metadatos con información dos locutores (identificador, nome, xénero, partido político...) e das intervencións (data, identificador, rol do locutor...).
2. Anotación lingüística automática e recoñecemento de entidades nomeadas (NER). A anotación lingüística automática permite realizar complexas análises lingüísticas sobre o discurso parlamentario. Á parte dos datos nas linguas orixinais, a versión do corpus traducida automaticamente ao inglés facilita os estudos comparativos entre todas as linguas incluídas.
3. Validación do corpus seguindo as guías de ParlaMint.
4. Participación nas reunións plenarias e nos grupos de traballo do proxecto.
5. Elaboración de documentación referente á compilación do corpus ParlaMint galego.

### CONTRIBUCIÓNS DERIVADAS

- Erjavec, Tomaž et al. (2023): Multilingual comparable corpora of parliamentary debates ParlaMint 3.0. <http://hdl.handle.net/11356/1486>
- Erjavec, Tomaž et al. (2023): Linguistically annotated multilingual comparable corpora of parliamentary debates ParlaMint.ana 3.0. <http://hdl.handle.net/11356/1488>.
- Erjavec, Tomaž et al. (2023): Multilingual comparable corpora of parliamentary debates ParlaMint 4.0. <http://hdl.handle.net/11356/1859>



- Erjavec, Tomaž et al. (2023): Linguistically annotated multilingual comparable corpora of parliamentary debates ParlaMint.ana 4.0. <http://hdl.handle.net/11356/1860>
- Kuzman, Taja et al. (2023): Linguistically annotated multilingual comparable corpora of parliamentary debates in English ParlaMint-en.ana 3.0. <http://hdl.handle.net/11356/1810>
- Kuzman, Taja et al. (2023): Linguistically annotated multilingual comparable corpora of parliamentary debates in English ParlaMint-en.ana 4.0. <http://hdl.handle.net/11356/1864>

### B3.4. Corpus informatizado Galego-Portugués Antigo (CGPA)

**Investigador responsable:** Xavier Varela Barreiro

**Membros do equipo:** Ricardo Pichel Gotérrez, Xosé Carracedo Fraga, José António Souto Cabo, Miguel García Fernández, Rosário Ferreira, Charlotte Galves, Leonardo Lennertz Marcotulio, Juan Carrasco González

**Páxina web:** (<http://ilg.usc.es/cgpa/>)

#### AVANCES SIGNIFICATIVOS DO ANO 2023

1. Finalización, previa á apertura, do recurso *Fontes Textuais da Galicia Medieval*, en parcería co CODOLGA (*Corpus Documentale Latinum Gallaeciae*). Os equipos que converxen neste proxecto, representativos do estudo das linguas latina e romances e do contexto histórico da Galicia medieval, queren contribuír con este recurso á substitución da tradicional visión en paralelo da relación entre o latín e os romances por outra na que, nunha nova concepción unitaria, os textos en latín e en romance se integren nun único marco diacrónico, no que durante un longo período foi o latín primeiramente a variedade exclusiva, despois dominante, máis tarde rapidamente secundarizada e, finalmente, desprazada polas variedades romances.

## B. PROXECTOS PROMOVIDOS POR OUTRAS INSTITUCIÓNS

Boullón Agrelo, Ana Isabel. Colaboradora no proxecto *Dictionnaire Étymologique Roman* (DÉRom), financiado pola Agence National de la Recherche (ANR) e a Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG). IP: Éva Buchi (directorate investigación do ATILF (CNRS e Nancy-Université) e Wolfgang Schweickard (Universität des Saarlandes - Saarbrücken). Período: desde 2007. <http://www.atilf.fr/derom>

Boullón Agrelo, Ana Isabel. Consultora-parceira para os nomes galegos do *Projeto Novo Dicionário de Nomes em Uso no Brasil*, coordinado pola Dra. Juliana Soledade (UFBA/UnB), integrado pola Universidade Federal da Bahia, Universidade de Brasília, Universidade de São Paulo e INEP (Instituto Nacional de Estudos e Pesquisas Educacionais). Período: desde 2017. <http://dicionariodenomesdobrasil.com.br/>

Carracedo Fraga, Xosé. IP do proxecto *CODOLGA. Corpus Documentale Latinum Gallaeciae* do CRPIH.

Domínguez Vázquez, María José. Membro do grupo de investigación HUMBOLDT, financiado con axuda a Grupos de Potencial Crecemento da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional da Xunta de Galicia. Período: 2020-2023.

Varela Barreiro, Xavier. Membro do proxecto *CODOLGA. Corpus Documentale Latinum Gallaeciae* do Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.

# ORGANIZACIÓN DE CURSOS, CONFERENCIAS, ENCONTROS CIENTÍFICOS E OUTRAS ACTIVIDADES

## A. CONFERENCIAS

- Hellen Cristina Picanço Simas (Universidade Federal do Amazonas, Brasil), “Planificación lingüística para as linguas indíxenas do Brasil”. Santiago de Compostela: Instituto da Lingua Galega, 10/03/2023.
- Takeshi Kakihara (Universidade Kwansei Gakuin, Xapón), “O ensino de galego para non galegofalantes e as motivacións para estudar galego”. Santiago de Compostela: Instituto da Lingua Galega, 17/03/2023.

## B. CURSOS

- *XXXIII edición dos cursos de lingua e cultura galegas: Galego sen fronteiras*, coorganizada coa Real Academia Galega, 3-24 de xullo de 2023.
- *Curso de MAXQDA*, impartido por Marta Estévez Grossi (Instituto da Lingua Galega – USC). Santiago de Compostela: Instituto da Lingua Galega, 20-21 de xullo de 2023. Duración: 6 h.  
<https://ilg.usc.gal/gl/actividades/curso-de-maxqda>
- *Introdução aos estudos semântico-lexicais em língua portuguesa: perspetiva cognitiva socio-histórica*, impartido por Elisângela Santana dos Santos (Universidade do Estado da Bahia). Santiago de Compostela: Facultade de Filoloxía, 16-18/10/2023. Duración: 10 h.  
<https://ilg.usc.gal/gl/actividades/curso-estudos-semantico-lexicais-portugues>
- *Ciencia aberta e Humanidades Dixitais*, impartido por Emilio Abad Vidal (CESGA), Elena Díaz del Río (Biblioteca de Galicia), Pablo García Martínez (ILG, USC), Rocío Hernández Arias (CCHS-CSIC, UVigo) e Pilar Rico Castro (FECYT). Santiago de Compostela: Facultade de Filoloxía, 14/11/2023. Duración: 4 h.  
<https://ilg.usc.gal/gl/actividades/ciencia-aberta-humanidades-dixitais>

## C. XORNADAS

- *II Xornada sobre Variación e Cambio Lingüístico*, organizada polo Instituto da Lingua Galega da Universidade de Santiago de Compostela e o Centro de Línguas, Literaturas e Culturas da Universidade de Aveiro. Santiago de Compostela: Facultade de Filoloxía, 09/10/2023. Duración: 7 h.  
<https://ilg.usc.gal/gl/II-xornada-variacion-cambio>
- *A práctica do piropo nos novos tempos*. Santiago de Compostela: Instituto da Lingua Galega, 26/10/2023. Duración: 3h 30 min.  
<https://ilg.usc.gal/gl/actividades/practica-do-piropo-nos-novos-tempos>

- *Xornada Lingüísticamente III. Diálogos entre a lingüística, a psicoloxía e a psicolingüística*, organizada polo grupo Procesos Gognitivos e Conduta (PCC), o Instituto da Lingua Galega e o grupo Filoloxía e Lingüística Galega (FILGA) da Universidade de Santiago de Compostela. Santiago de Compostela: Instituto da Lingua Galega, 26/10/2023. Duración: 2 h.  
<https://ilg.usc.gal/gl/actividades/terceira-edicion-da-xornada-linguisticamente>

## D. SIMPOSIOS

- *Medios de comunicación en linguas minoritarias – O galego e as linguas minoritarias de Europa*, coordinado por Facundo Reyna-Muníain (Centro Europeo de Asuntos Minoritarios (ECMI) / Instituto da Lingua Galega, USC) e Craig Willis (Centro Europeo de Asuntos Minoritarios (ECMI) / EU Flensburg). Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega e Instituto da Lingua Galega, 22-24/03/2023.  
<https://ilg.usc.gal/gl/actividades/simposio-medios-de-comunicacion-en-linguas-minoritarias-o-galego-e-linguas-minoritarias>
- *Simposio ILG 2023. Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Santiago de Compostela: Facultade de Filoloxía, 28-30/11/2023. Duración: 14 h.

## E. VISITA E CAFÉ

En 2023 iniciouse no ILG a actividade *Visita e café* co obxectivo de coñecer a investigación e intereses do profesorado visitante do Instituto e poder achegarlle ideas e suxestións. Ao longo deste ano as seguintes persoas faláron dos seus proxectos nestes cafés informais:

- Laura Lesta García (Middelbury College, EE.UU.), 14/09/2023
- Cecilia Farias (Universidade de São Paulo, Brasil), 21/09/2023
- Angelo de Souza Sampaio (Universidade Federal da Bahia, Brasil), 28/09/2023
- Juan Manuel Fustes Nario (Universidade da República, Uruguai), 23/10/2023
- Luke Bishop (Universidade de Texas, EE.UU.), 30/10/2023
- Marilucia Barros de Oliveira (Universidade Federal do Para, Brasil), 20/11/2023
- Ana Garrido González (Universidade de Varsovia, Polonia), 04/12/2023

# A ACTIVIDADE DO PERSOAL INVESTIGADOR

## A. Conferencias, comunicacións e pósters en congresos e encontros científicos

1. Álvarez, Rosario (2023): **conferencia de abertura** “Afonso X: o rei, o sabio, o trobador”. *Colóquio Internacional Afonso X: permanência e itinerância*. Universidade de São Paulo, 13 de setembro a 10 de outubro de 2023.
2. Álvarez, Rosario (2023): **conferencia** “Afonso X, sabio e trobador”. Niteroi (Rio de Janeiro): Universidade Federal Fluminense, 9 de novembro de 2023.
3. Álvarez, Rosario (2023): **discurso** “Caixa das Letras. Legado Rosalía de Castro”. Madrid: Instituto Cervantes, 25 de setembro de 2023.  
<https://www.youtube.com/watch?v=NYEMd-gzsOw>
4. Álvarez, Rosario / Maria Filipowich (2023): “De Galicia a Galicja nunha hora / Z Galicji do Galicji w godzinę”. Cracovia: Instituto Cervantes, 8 de febreiro de 2023.
5. Álvarez, Rosario (2023): “Diálogo norte-sur en la fachada atlántica: gallego y portugués”. Panel 1.7. *Las relaciones entre las lenguas ibéricas. Mestizaje y factores culturales. IX Congreso Internacional de la Lengua Española. Lengua española, mestizaje e interculturalidad. Historia y futuro*. Organizadores: Instituto Cervantes / Real Academia Española / Asociación de Academias de la Lengua Española. Cádiz, 27-30 de marzo de 2023.
6. Álvarez, Rosario (2023): “Unidade, variación, mudanza: a lingua do sur do Barbanza”. **Conferencia** no encontro *A Pobra do Caramiñal no tempo. VI Xornadas de divulgación histórica e patrimonial*, organizado polo Concello da Pobra do Caramiñal. Patrimonio. A Pobra do Caramiñal, 7-8 outubro de 2023.
7. Álvarez de la Granja, María / Ernesto González Seoane (2023): “CORTEGAL. Corpus de textos escritos por estudantes no ámbito académico”, póster en *DARLAH-DAY: jornadas sobre humanidades digitais en CLARLAH-ES*. Madrid: Biblioteca Nacional de España, 7-8 de novembro de 2023.
8. Álvarez de la Granja, María (2023): **participación por convite** na mesa redonda Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional, en *V Simpósio Profletras / II Seminario Internacional Profletras*. São Paulo: Universidade de São Paulo, 26-27 de outubro de 2023 (en remoto).
9. Álvarez de la Granja, María / Belén López Meirama (2023): “La incidencia de la variable social 'sexo' en el léxico disponible de Galicia”, en *III Jornadas Científicas sobre la Investigación en Disponibilidad Léxica. La variación léxica*. Málaga: Universidad de Málaga, 4-5 de maio de 2023.
10. Álvarez de la Granja, María (2023): “Aplicacións didácticas de CORTEGAL, Corpus de textos galegos escritos por estudantes no ámbito académico”, en *I Colloque International d'Applications de la linguistique de corpus dans la didactique de langues*. París: Université Sorbonne Nouvelle, 15-16 de xuño de 2023.
11. Arias Arias, Iván (2023): “Entwurf und Entwicklung eines (semi)automatischen semantischen Annotationssystems für deutschsprachige Korpora” (póster), en *Orthographie in Wissenschaft und Gesellschaft. 59. Jahrestagung des Leibniz-Instituts für Deutsche Sprache*. Mannheim: Institut für Deutsche Sprache, 14-16 marzo de 2023.
12. Arias Arias, Iván / María José Domínguez Vázquez / Carlos Valcárcel Riveiro (2023): “Überlegungen zu den Aufgaben der Lexikographie in der Ära der Künstlichen Intelligenz”,

- en *15 Reasons why Lexicography is Important*. Braga / Santiago de Compostela: Universidade do Minho / Universidade de Santiago de Compostela, 23-27 de outubro de 2023.
13. Arias Arias, Iván (2023): “Hacia un etiquetado semántico-ontológico de corpus del español: el papel de la traducción automática” en *XXXVII Congreso Internacional de la Asociación de Jóvenes Lingüistas*. Madrid, 7 de novembro de 2023.
  14. Arias Arias, Iván / María José Domínguez Vázquez (2023): “Sostibilidade na ciencia: datos lingüísticos para o desenvolvemento de recursos dixitais multilingües” en *Dixitalidade(s) e a(s) tecnoloxía(s) nos ámbitos lingüísticos, literarios e culturais*, 20-22/11/2023, Santiago de Compostela.
  15. Basanta Llanes, Noemi / Xosé Luís Regueira Fernández (2023): “Galitwitter, como dicimos Gymkhana?”: Ideoloxías lingüísticas e contacto de linguas nas redes sociais”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.
  16. Basanta Llanes, Noemi / Xosé Luís Regueira Fernández (2023): “Minha avoa dicía *engorde*: autenticidade e ideoloxías lingüísticas sobre a estandarización da lingua galega”, en *Simposio ILG 2023. Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 28-30 de novembro de 2023.
  17. Boullón Agrelo, Ana Isabel (2023): “Problemas e propostas para o establecemento do lema do étimo”, en *II Congreso Toponomasticom Hispaniae*. Alcalá de Henares: Universidad de Alcalá de Henares, 2-4 de outubro de 2023.
  18. Boullón Agrelo, Ana Isabel (2023): “A toponimia, codificadora da memoria da paisaxe”, **conferencia por convite** no curso de verán da USC *Poética da Paisaxe. XV edición dos Seminarios de Verán sobre Paisaxe*. Gutiriz, 28-30 de xuño 2023.
  19. Carracedo Fraga, Xosé (2023), “Cupido en los *Carmina Burana*”, en *II Coloquio internacional de las lenguas clásicas, humanidades y hermenéutica*. México: Universidad de Guanajuato, 16-18 de novembro de 2023.
  20. Domínguez Noya, Eva María / María Sol López Martínez (2023): “Unha invitada máis a ter en conta no deseño de corpus e na recuperación de información: a perspectiva de xénero e a linguaxe non binaria directa no CORGA”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.
  21. Domínguez Noya, Eva María / M.<sup>a</sup> Paula Santalla del Río (2023): “A anotación sintáctica de lingua oral”, en *Xornadas Convergencias. Dixitalidade(s) e a(s) tecnoloxía(s) nos ámbitos lingüísticos, literarios e culturais*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 20-22 de novembro de 2023.
  22. Domínguez Vázquez, María José (2023): “Paradojas en lexicografía bilingüe y multilingüe: Aproximación multidisciplinar al estudio del léxico”, en *IX Congreso Internacional de Lingüística Hispánica*. Leipzig, 27 de setembro e 1 de outubro de 2023.
  23. Domínguez Vázquez, María José (2023): “Wie kann man kulturell geprägte Wörter für ein Kulturwörterbuch auswählen und anordnen? Überlegungen zu Kriterien und Quellen”, en *Lexikographie und Kultur*. Collevocchio/Rom, 20-28 de maio de 2023.
  24. Domínguez Vázquez, María José / Lola Mosquera Sánchez (2023): “De saltar a la comba a saltar fronteras: mujeres en la lexicografía”, en *XVI Simposio Internacional Hispano-Austriaco*. Salamanca, 17-19 de maio de 2023.
  25. Domínguez Vázquez, María José / Lola Mosquera Sánchez / Deborah Nebechukwu / U-Tong Sih: “Women in Lexicography: a collaborative citizens project”, en *EMLex International Lexicography Colloquium Culture in Dictionaries*. Stellenbosch, 27 de febreiro de 2023.
  26. Dubert García, Francisco (2023): “Fixeno, fono. More data on the linguistic convergence between Galician and Asturian-Leonese within the linguistic area of Gallaecia Magna”, en

*Xth Congress of the International Society for Dialectology and Geolinguistics*. Bucarest (Romanía), 4--8 de setembro de 2023.

27. Dubert García, Francisco (2023): “Variación xeolectal na expresión da segunda persoa de plural dos verbos no noroeste ibérico”, en *III Congreso Internacional em Variação Linguística nas Línguas Românicas*. Aveiro: Centro de Línguas, Literaturas e Culturas da Universidade de Aveiro, 28-30 de xuño de 2023.
28. Fernández Rei, Elisa / Alba Agüete Cajiao (2023): “Análise perceptiva dos trazos indexadores da(s) identidade(s) lingüística(s) galega(s)”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.
29. Fernández Rei, Elisa / Alba Agüete Cajiao (2023): “A identidade “galegofalante tradicional”: o valor indexador das variables lingüísticas”, en *Simposio ILG 2023. Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 28-30 de novembro de 2023.
30. Fernández Rei, Elisa (2023): participación na mesa redonda “Lei de Normalización Lingüística: e agora, que?”, en xornadas *Olladas no Pasado, 2023*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 3-4 de novembro de 2023.
31. Fernández Rei, Francisco (2023): “Ramón Cabanillas e Samos, o seu último paraíso”, **conferencia** na xornada *75 aniversario, 1948-2023, Ramón Cabanillas e Samos*, organizada polo Concello de Samos e a Asociación de Comerciantes e Artesáns de Samos. Samos, 21 de outubro de 2023.
32. Fernández Rei, Francisco (2023): “O seu último paraíso. No 75.º aniversario da chegada de Cabanillas e Samos”. Conferencia organizada pola Concellería de Ensino, Cultura e Patrimonio do Concello de Cambados nos actos da xornada do 64º cabodano de Ramón Cabanillas. Cambados, 9 de novembro do 2023.
33. Fidalgo Garra, Estela (2023): “Ufff! Vaia calor de repente...: la estrategia pseudoencubierta en la enunciación del piropo”, en *XXXVII Congreso Internacional de la Asociación de Jóvenes Lingüistas*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 6-8 de novembro de 2023.
34. Fidalgo Garra, Estela (2023): “O piropo: un reto para a obtención de datos reais espontáneos”, en *X Encontro da Mocidade Investigadora*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 12-13 de xuño de 2023.
35. Fidalgo Garra, Estela (2023): “Aproximación pragmática ao estudo da (des)cortesía do piropo a través das redes sociais”, en *VI Simposio Internacional Ediso*. Valladolid: Universidad de Valladolid, 28-30 de xuño de 2023.
36. Fidalgo Garra, Estela / Miguel Guisantes Alonso (2023): “*Parece que se non sabes inglés non vas a ningún lao*: ideoloxías lingüísticas na mocidade galega”, en *Simposio ILG 2023. Contacto de linguas: identidades e ideoloxías lingüísticas*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 28-30 de novembro de 2023.
37. Gamallo, Pablo / Carmen Magariños (2023): “As Tecnoloxías Lingüísticas e o galego: o proxecto Nós”, en *IV Foro Tecnolóxico – O valor das Tecnoloxías Lingüísticas e a súa importancia para o galego*. Santiago de Compostela: Foro Económico de Galicia, Consello Económico e Social de Galicia, 28 de abril de 2023.
38. García García, Nuria (2023): “Breve aproximación á variación do léxico dispoñible na poboación urbana”, en *II Xornada sobre Variación e Cambio Lingüístico*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 9 de outubro de 2023.
39. García Martínez, Pablo (2023): “Memoria, historia cultural y futuridad. Una reflexión desde el estudio del exilio gallego”, en *VII Congreso Internacional del Gexel. Para otra historia de la literatura española: exilio republicano e interior*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 30 de novembro de 2023.

40. González González, Manuel (2023): “O *Atlas Linguarum Europae*, o primeiro atlas de dominio continental”, **conferencia convidada** en Simposio *Romanian Dialects and Romance Dialectology*. Zúrich: Academia das Ciencias de Romanía e Universidade de Zúrich, 8-9 de xuño de 2023.
41. González López, Elías (2023): “As principais problemáticas do profesorado de lingua galega no ensino secundario”, en *III Simposio Internacional “Aspectos Lingüísticos del Noroeste Ibérico” (SLALNI3)*. Salamanca: Universidad de Salamanca, 5-6 de outubro de 2023.
42. Guisantes Alonso, Miguel (2023): “As autogravacións: unha metodoloxía para a captación de datos lingüísticos”, en *X Encontro da Mocidade Investigadora*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 12-13 de xuño de 2023.
43. Guisantes Alonso, Miguel (2023): “Lingua, ideoloxías e renovación na cultura tradicional: unha primeira aproximación”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.
44. Guisantes Alonso, Miguel (2023): “Identidade e cambio lingüístico na mocidade. Avances e retos”, en *I Xornada de novas investigacións en lingua galega*. Heidelberg: Centro de Estudos Galegos da Universidade de Heidelberg, 26 de xullo de 2023.
45. Guisantes Alonso, Miguel (2023): “A situación da lingua galega no sector económico. Descrición panorámica do uso do galego nos sectores recollidos no PDLG no tecido económico”, en *XXV Encontros para a Normalización Lingüística. Economía, lingua e sustentabilidade*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 17 de outubro de 2023.
46. Guisantes Alonso, Miguel (2023): “Ideoloxías lingüísticas y cultura tradicional en la juventud”, en *XXXVII Congreso Internacional de la Asociación de Jóvenes Lingüistas*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 6-8 de novembro de 2023.
47. Guisantes Alonso, Miguel (2023): “Identidades lingüísticas en la juventud”, en ALLENCAM Talks 2023-2024. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra de Barcelona, 13 de decembro de 2023.
48. Lago Caamaño, Clara (2023): “Relaciones semánticas y léxico de la nutrición en gallego”, en *III Jornadas de Investigación en Disponibilidad Léxica. La Variación Léxica*. Málaga: Universidad de Málaga, 4-5 de maio de 2023.
49. Lago Caamaño, Clara (2023): “Cambio no léxico dispoñible do galego: primeiros resultados”, en *XV Congreso Internacional de Lingüística General*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 14-16 de xuño de 2023.
50. Magariños, Carmen / Carmen García Mateo / Iria de-Dios-Flores / Andrés Piñeiro Martín (2023): Panel “*AI for Galician Culture*”, *AI & Creation Day*. A Coruña: Centro de Servicios Avanzados, Cidade das TIC, 4 de novembro de 2023.
51. Mariño Paz, Ramón (2023): “Castelanismo e purismo descastelanizador nas denominacións dos primeiros cinco días da semana no galego do noso tempo”, **conferenciante convidado** en *VI Congreso Internacional de Lingüística Histórica*. Homenagem a Clarinda de Azevedo Maia. Coimbra: Universidade de Coimbra, 9-11 de outubro de 2023.
52. Monteagudo, Henrique (2023): participación na mesa redonda “Language policy and Planning – lessons from outwith Scots”, en *Symposium The Future of Scots. Towards a community-driven language policy*. University of Glasgow / The Royal Society of Edinburgh / Education Scotland / Oor Vyce, 3 de febreiro de 2023.
53. Monteagudo, Henrique (2023): “The Galician Language: from oppression to recognition”, **conferencia** en *Kolloquium Kleine und Regionale Sprachen*. Europa-Universität-Flensburg, 26 de abril de 2023.
54. Monteagudo, Henrique (2023): “Language Policy in Galicia (1980-202). An overview”, **conferencia** no European Centre for Minority Issues, Flensburg, 27 de abril de 2023.



55. Monteagudo, Henrique (2023): “Novas achegas ao Galego-Portugués: Gramática Diacrónica e Historia da Lingua (ss. XIII-XIV)”, conferenciante convidado en *VI Congreso Internacional de Linguística Histórica. Homenagem a Clarinda de Azevedo Maia*. Coimbra: Universidade de Coimbra, 9-11 de outubro de 2023.
56. Monteagudo, Henrique (2023): “Lingua nacional, idioma moderno”, **conferencia** en *Congreso Saber de Nós. Cen Anos do Seminario de Estudos Galegos*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 10-11 de outubro de 2023.
57. Monteagudo, Henrique (2023): “A Lei de normalización lingüística e a Administración”, **conferenciante convidado** nas xornadas *Olladas no Pasado, 2023*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 3-4 de novembro de 2023.
58. Monteagudo, Henrique (2023): participación na mesa redonda sobre o Seminario de Estudos Galegos dentro do programa Fáiscas Culturais da USC. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 9 de novembro de 2023.
59. Negro Romero, Marta / Sónia Valente Rodrigues (2023): “Potencialidades pedagógico-didáticas do programa Língua, património e conhecimento tradicional”, **participación por convite** en *V Simpósio Profletras / II Seminário Internacional Profletras*. São Paulo: Universidade de São Paulo, 26-27 de outubro de 2023 (en remoto).
60. Regueira Fernández, Xosé Luís / Elisa Fernández Rei (2023): “Contacto de linguas e ideoloxías lingüísticas en Galicia”, en *Hispanic Sociolinguistics at a Crossroads. X International Conference of Hispanic Linguistics*. Liverpool: Universidade de Liverpool, 8-9 de xuño de 2023.
61. Regueira, Xosé Luís (2023): “As linguas minorizadas diante do desafío das tecnoloxías lingüísticas: o caso do galego”, **conferencia invitada** en *III Jornada em Línguas Minoritárias*. Universidade de Aveiro, 17 de novembro.
62. Rodríguez Rodríguez, Reyes (2023): “Centros de investigación: Instituto da Lingua Galega”, en *Xornadas de Orientación: Xeira informativa sobre as saídas dos estudos de galego na UVigo*. Vigo: Universidade de Vigo, 15-16 de febreiro de 2023.
63. Rodríguez Rodríguez, Reyes (2023): “Multilingüismo: o caso da mocidade na Limia Baixa”, en *I Xornada de multilingüismo*. Vigo: Universidade de Vigo, 15 de decembro de 2023.
64. Sanmarco Bande, María Teresa (2023): “Ideoloxía, muller e dicionario. Algúns proxectos galegos recentes”, en *VIII Xornada Universitaria Galega en Xénero. Epistemoloxías feministas en acción*. Vigo: Universidade de Vigo, 9 de xuño de 2023.
65. Sanmarco Bande, María Teresa (2023): “Lessicografia dei linguaggi settoriali: il Dizionario culturale del galego per italofoeni e le sue applicazioni didattiche”, en *XIX Congreso Internacional de la Sociedad Española de Italianistas: Interculturalidad, Intertextualidad e Interlingüística*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid (UCM) e Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED), 14-16 de novembro de 2023.
66. Sousa, Xulio (2023): “Patrimonio léxico da Gallaecia”, en *DARLAH-DAY: jornadas sobre humanidades digitais en CLARLAH-ES*. Madrid: Biblioteca Nacional de España, 7-8 de novembro de 2023.
67. Sousa, Xulio (2023): “Dialectología y diacronía: la alternancia entre /l/ y /r/ en el grupo de muta cum liquida en gallego”, en *X Congress of the International Society for Dialectology and Geolinguistics*. Bucarest (Romanía), 4-8 de setembro de 2023.
68. Sousa, Xulio (2023): “Etnolingüística no noroeste ibérico rural: almorzar ou desayunar?”, en *III Simposio Internacional “Aspectos Lingüísticos del Noroeste Ibérico” (SLALNI3)*. Salamanca: Universidad de Salamanca, 5-6 de outubro de 2023.
69. Vilavedra, Dolores (2023): “A representación narrativa das mortes incómodas”, en *Xornadas A morte nos Fisterras europeos: Breaña e Galicia*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 25-26 abril de 2023.

70. Vilavedra, Dolores (2023): participación na mesa redonda sobre o Seminario de Estudos Galegos dentro do programa Faíscas Culturais da USC. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 9 de novembro de 2023.
71. Vilavedra, Dolores (2023): “Miguel Anxo Murado: ollar o mundo dende o país onde o sol morre”, **relatorio** no *Congreso internazionale di iberistica “Viaggi e viaggiatori: percorsi, camini, incursioni in area iberica”*. Padova, 21-22 de novembro de 2023.

## B. Cursos e seminarios

1. Álvarez, Rosario (2023): “Consello da Cultura Galega: 40 anos coa nosa cultura”. *Destacando na ciencia. 2023*. IV Ciclo. Vicerreitoría de Estudantes e Cultura da USC. Lugo: Casa do Saber, 21 de marzo de 2023.
2. Álvarez, Rosario (2023): “Consello da Cultura Galega: 40 anos coa nosa cultura”. *Destacando na ciencia. 2023*. IV Ciclo. Vicerreitoría de Estudantes e Cultura da USC. Santiago de Compostela: Facultade de Ciencias Políticas, 9 de outubro de 2023.
3. Arias Arias, Iván / Jorge Fernández Avilés (2023): “Uf, canto texto! Aproximación á análise de datos lingüísticos con Sketch Engine”, obradoiro dentro do programa Obradoiros do TFG/TFM 2023 da Facultade de Filoloxía. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 4 de decembro de 2023.
4. Domínguez Noya, Eva María (2023): “Aproximación á linguaxe non binaria en CORPES e CORGA”, no Curso de verán *Corpus lingüísticos: recursos e métodos para a súa explotación*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 14 de xullo de 2023.
5. Domínguez Noya, Eva María (2023): “Buscas complexas. Utilización de operadores booleanos e metacaracteres”, no Curso de verán *Corpus lingüísticos: recursos e métodos para a súa explotación*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 11 de xullo de 2023.
6. Domínguez Noya, Eva María / M.<sup>a</sup> Paula Santalla del Río (2023): “Codificación de corpus”, no Curso de verán *Corpus lingüísticos: recursos e métodos para a súa explotación*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 10 de xullo de 2023.
7. Domínguez Noya, Eva María (2023): “Diseño, etiquetado y anotación de corpus”, dentro da materia “Anotación sintáctica” do Máster de Formación Permanente en Procesamiento del Lenguaje e Inteligencia Artificial da Universidad de La Rioja. 4 ECTS, sendo tutorizados un total de 1 ECTS.
8. Domínguez Vázquez, María José / Martina Nied Curcio (2023): Obradoiro “Online-Ressourcen: einsprachig, zweisprachig und mehrsprachig”. Rabat, 08 de maio de 2023.
9. Domínguez Vázquez, María José / Martina Nied Curcio (2023): Obradoiro “Online-Ressourcen und digitale Wörterbücher”. Meknes, 11 de maio de 2023.
10. Dubert García, Francisco (2023): “Historia da lingua galega: do nacemento á normalización”, materia no Programa Universitario de Maiores, IV Ciclo, da USC, 2 créditos, curso 2022-2023.
11. Fernández Rey, Elisa / Carmen Magariños (2023): docentes en “Curso de especialización. Introducción a las tecnologías del habla”, *Economía Digital del Lenguaje*. Logroño: Campus Valle de la Lengua, Universidad de la Rioja, 29 de setembro - 6 de outubro de 2023.
12. García Martínez, Pablo (2023): “Francisco Fernández del Riego e a xente de Galicia emigrante”, no curso de verán *Francisco Fernández del Riego na cultura galega do século XX*. Vilanova de Lourenzá, 4-6 de setembro de 2023.

13. García Martínez, Pablo (2023): “A memoria do futuro, na saída aos momentos de perigo. Unha lectura guiada d’A Soldadeira, de Luís Seoane”, na *II Jornadas de Estudo do colectivo Clara Corbelhe*.
14. Magariños, Carmen: docente do seminario *Falando coas máquinas. As Tecnoloxías da Fala na sociedade dixital*, organizado pola Facultade de Filoloxía e o Mestrado Interuniversitario en Lingüística Aplicada no marco do SEFORIN (Seminario de Formación e Innovación para estudantes de Mestrado da Facultade de Filoloxía). Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 7 e 14 de marzo de 2023.
15. Monteagudo, Henrique (2023): “Francisco Fernández del Riego, Manuel Rodrigues Lapa e a conexión portuguesa”, no curso de verán *Francisco Fernández del Riego na cultura galega do século XX*. Vilanova de Lourenzà, 4-6 de setembro de 2023.
16. Rodríguez Rodríguez, Reyes (2022): docente do Curso *Mellora do galego na práctica docente*. Ourense: Campus de Ourense, Universidade de Vigo (Programa de Formación Permanente do Profesorado), do 28/11/2022 ao 20/12/2022. Duración: 10 h.
17. Vilavedra, Dolores (2023): “Francisco Fernández del Riego, Álvaro Cunqueiro e Ricardo Carballo Calero”, no curso de verán *Francisco Fernández del Riego na cultura galega do século XX*.

## C. Comités científicos e de redacción de revistas e coleccións

Álvarez de la Granja, María. Membro do comité de redacción da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG – USC).

Álvarez de la Granja, María. Membro do comité científico e asesor da revista *Estudios interlingüísticos*.

Álvarez de la Granja, María. Membro do comité editorial da revista *Pbrasis*.

Álvarez de la Granja, María. Membro do comité de redacción e do comité científico de *Cadernos de fraseoloxía galega* (Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades).

Álvarez de la Granja, María. Membro do comité científico da revista *Cadernos de PLE. Estudos Variacionistas e Aplicados em Língua Não Materna* (Universidade de Aveiro).

Álvarez de la Granja, María. Directora da colección *Limiar*.

Álvarez de la Granja, María. Membro do comité científico da revista *Cumieira das Letras* (Universidade de Vigo).

Boullón Agrelo, Ana Isabel. Membro do comité científico de *Euskera*, publicación de investigación da Euskaltzaindia.

Boullón Agrelo, Ana Isabel. Correspondente internacional da *Rivista Italiana di Onomastica* (Società Editrice Romana, Roma).

Boullón Agrelo, Ana Isabel. Membro do comité científico da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG – USC).

Boullón Agrelo, Ana Isabel. Membro do consello editorial da revista *LaborHistórico* (UFRJ).

Boullón Agrelo, Ana Isabel. Membro do consello asesor internacional de *Onomastica. Anuari de la Societat d’Onomastica* (Barcelona).

Boullón Agrelo, Ana Isabel. Membro do consello de redacción da revista *Cadernos de lingua* (Real Academia Galega).

Boullón Agrelo, Ana Isabel. Membro do consello de redacción da revista *Viceversa* (Asociación de

- Tradutores Galegos e Universidade de Vigo).
- Cidrás Escáneo, Francisco Antonio. Membro do comité científico da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG – USC).
- Cidrás Escáneo, Francisco. Membro do comité asesor da revista *Verba. Anuario Galego de Filoloxía* (USC).
- Domínguez Vázquez, María José. Membro do comité científico e do gremio avaliador da revista *Linguistisches Treffen in Wroclaw* (Polonia).
- Domínguez Vázquez, María José. Membro do comité científico da revista *Studia Linguistica Acta Universitatis Wratislaviensis* (Polonia).
- Domínguez Vázquez, María José. Membro do comité de redacción da revista revista *Babel-AFLAL* (España).
- Domínguez Vázquez, María José. Membro do consello asesor e gremio avaliador da revista *Deutsche Sprache* (Alemaña).
- Domínguez Vázquez, María José. Membro do consello editorial da colección *Spanische Akzente* da editorial Peter Lang.
- Domínguez Vázquez, María José. Membro do consello científico internacional do Leibniz Institut für Deutsche Sprache de Mannheim (Alemaña).
- Domínguez Vázquez, María José. Membro do consello científico internacional Interdisziplinäres Zentrum für Lexikographie, Valenz, Kollokationsforschung. Universität Nürnberg-Erlangen (Alemaña).
- Dubert García, Francisco. Membro do comité de redacción da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG – USC).
- Dubert García, Francisco. Membro do comité editorial da colección *Limiar* do Instituto da Lingua Galega.
- Dubert García, Francisco. Codirector de *Verba. Anuario Galego de Filoloxía* (USC).
- Fernández Rei, Elisa. Secretaria da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG – USC)
- Fernández Rei, Elisa. Membro do comité científico da revista semestral *L'Idomeneo* dell'Università del Salento (2038-0313, <http://siba-ese.unisalento.it/index.php/idomeneo/index>).
- Fernández Rei, Francisco. Membro do comité científico da revista *Estudis Romànics* para o período 1921-1926.
- Fernández Rei, Francisco. Membro do comité de honra da revista *Verba. Anuario Galego de Filoloxía* (USC).
- Fernández Rei, Francisco. Membro do comité científico da revista *Cadernos de lingua* (Real Academia Galega).
- Fernández Rei, Francisco. Membro do comité científico da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG- USC).
- Fernández Rei, Francisco. Membro do grupo estable de asesores do consello de redacción da revista *Luenga e Fabras* (Consello d'a Fabla Aragonesa).
- Fernández Rei, Francisco. Cosecretario do consello de redacción da revista *A Trabe de Ouro. Publicación galega de pensamento crítico*, desde a súa aparición á actualidade. Do n.º 1 (marzo 1990) ao 104 (decembro 2015) era trimestral, editada pola Fundación Sotelo Blanco, Santiago de Compostela; desde o n.º 105 (agosto 2017) é cuatrimestral, editaa Atlántica de Información e Comunicación de Galicia, Santiago de Compostela.

Fernández Rei, Francisco. Membro do consello de redacción de *Nova Ardentia* (Culturmar-Federación Galega pola Cultura Maríma e Fluvial).

González González, Manuel. Director da revista *Cadernos de Lingua* (Real Academia Galega)

González González, Manuel. Membro do comité científico da revista *Verba. Anuario Galego de Filoloxía* (USC)

González González, Manuel. Membro do comité científico da revista *Estudios de fonética experimental*.

González González, Manuel. Membro do comité científico da revista *Lingue e idiomi d'Italia*.

González González, Manuel. Membro do comité científico da revista *Fonetica și dialectologia*.

González González, Manuel. Membro do comité científico da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG-USC).

González González, Manuel. Membro do comité científico da revista *Euskera*.

González González, Manuel. Membro do comité científico da revista *Estudis romanics*.

González González, Manuel. Membro do comité de redacción do *Atlas linguistique roman*.

González González, Manuel. Representante do comité románico no comité de redacción do *Atlas Linguarum Europae*.

González Seoane, Ernesto. Membro do consello de redacción de *Cadernos de Lingua* (Real Academia Galega)

González Seoane, Ernesto. Membro do comité científico da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG - USC).

Mariño Paz, Ramón. Membro do consello editorial da revista *LaborHistórico* (UFRJ) (<https://revistas.ufrj.br/index.php/lh>).

Mariño Paz, Ramón. Membro do consello asesor dos *Cadernos Ramón Piñeiro* (*Cadernos galegos de pensamento e cultura*), do Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.

Mariño Paz, Ramón. Membro do grupo de revisores da revista *Lletres Asturianas* (Academia de la Llingua Asturiana).

Monteagudo, Henrique. Codirector de *Grial. Revista de Cultura Galega*.

Monteagudo, Henrique. Membro do comité científico de *Estudos de Lingüística Galega* (ILG – USC).

Monteagudo, Henrique. Membro do comité de redacción do *Boletín da Real Academia Galega*.

Monteagudo, Henrique. Membro do comité editorial de *Treballs de Sociolingüística Catalana* (Societat Catalana de Sociolingüística).

Monteagudo, Henrique. Membro do consello editorial da *Editorial Parábola* (São Paulo).

Monteagudo, Henrique. Membro do consello editorial da revista *Gragoatá*. Revista dos programas de pós-graduação do Instituto de Letras- Universidade Federal Fluminense. (Niterói / Rio de Janeiro).

Monteagudo, Henrique. Membro do consello editorial da revista *LaborHistórico* (UFRJ)

Monteagudo Romero, Henrique. Membro do comité editorial de *Galicia21 Journal of Contemporary Galician Studies*.

Regueira, Xosé Luís. Membro do comité asesor da revista *Verba. Anuario Galego de Filoloxía* (USC).

Regueira, Xosé Luís. Membro do comité científico da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG – USC).

Regueira, Xosé Luís. Membro do comité científico da *Revista Internacional de Lingüística Iberoamericana* (RILI).

Regueira, Xosé Luís. Secretario da revista *Cadernos de Lingua* (Real Academia Galega).

Sousa, Xulio. Director da revista *Estudos de Lingüística Galega* (ILG – USC).

Varela Barreiro, Xavier. Membro do comité asesor de *Verba. Anuario Galego de Filoloxía* (USC).

Varela Barreiro, Xavier. Membro do comité científico da revista *Labor Histórico* (UFRJ).

Varela Barreiro, Xavier. Membro do comité de redacción da *Revista Galega de Filoloxía*.

Varela Barreiro, Xavier. Membro do comité editorial da colección *Limiar* (ILG-USC).

## D. Publicacións e recursos dixitais

### D1. Publicacións do ILG

#### Número 15 da revista *Estudos de Lingüística Galega*

<https://revistas.usc.gal/index.php/elg/issue/view/543>

*Estudos de Lingüística Galega* é una revista electrónica do Instituto da Lingua Galega, de publicación continua e acceso libre. Conta co selo de calidade da FECYT e aparece indexada en Scopus, ERIH PLUS, ESCI, CSA Linguistics and Language Behavior Abstracts, Linguistic Bibliography, MLA (Modern Language Association), REDALYC, DOAJ, Open Access Digital Library, ISOC, ULRICH, DIALNET, CiteFactor, Cabell's Directory, REDIB etc. A ANEP (Agencia Nacional de Evaluación y Prospectiva), CARHUS+ 2018 e CIRC (Clasificación integrada de revistas científicas) categorízana como revista A, o Qualis Periodicos do sistema CAPES como A2 e en MIAR ten un ICDS de 9,6 (2020).

A revista incorpora dúas seccións, Pescuda e Anada. En Pescuda publícanse artigos de investigación orixinais sobre lingüística e filoloxía nas súas distintas ramas, ocupando un lugar relevante os estudos enfocados sobre o galego ou de interese para o galego (traballos do campo da romanística, da lingüística xeral, traballos de corte teórico ou metodolóxico etc), así como os referidos ao portugués nas súas distintas variedades. En Anada publícanse recensións críticas orixinais de traballos lingüísticos sobre o galego ou de interese para esta lingua.

#### Pescuda

- Telmo Mória, “Sobre o uso de orações gerundivas adnominais em português”.
- Lois Xacobe Atanes Barciela, “O discurso referido directo no contexto de cambio de código”.
- Xabier Benavides da Vila, “Avaliación da implementación do galego estándar mediante o sistema educativo”.
- Maria José Carvalho, “Metafonía e inflexão vocálica na história do português. Breve comparação com algumas línguas ibero-românicas”
- Olaya Martínez Sánchez, “TermAst: Compilación de léxicos de especialidad del asturiano.
- Tânia Santos Ferreira / Graça Rio-Torto, “Aprendentes espanhóis de Português língua estrangeira: atribuição de género gramatical em palavras sufixadas”.

#### Anada. Recensións

- Vítor Míguez, recensión a Kato, Mary A. / Ana Maria Martins / Jairo Nunes: *The Syntax of Portuguese*. Cambridge: Cambridge University Press. 2023, 507 pp.

## *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*

<https://consellodacultura.gal/publicacion.php?id=4486>

O obxectivo deste volume, editado por María Álvarez de la Granja e Marta Negro Romero dentro da colección Ensaio & Investigación do Consello da Cultura Galega, é conxugar a investigación sobre a variación léxica coa presentación de proxectos educativos centrados na recolleita de vocabulario tradicional, para deste xeito achegarnos desde unha dobre perspectiva ao patrimonio léxico da antiga Gallaecia.

En primeiro lugar, ofrécese un conxunto de estudos que mostran non só a existencia dun gran patrimonio léxico vivo, cunha riqueza ás veces insospeitada ao quedar boa parte do vocabulario fóra dos dicionarios e da tradición escrita, senón tamén o interese deste patrimonio lingüístico para coñecer tanto a historia coma o presente da lingua e do territorio. En segundo lugar, preséntase un feixe de experiencias didácticas en volta da recolleita de léxico patrimonial. Quíxose neste volume darlles voz ao profesorado, así como ás persoas responsables dos programas educativos que fomentan o coñecemento e, con el, o interese polo patrimonio material e inmaterial, para relataren as súas experiencias, as súas metodoloxías e os seus resultados.

O conxunto de contribucións que conforman o libro aspira non só a acrecentar o coñecemento sobre a variación léxica no galego e no portugués e a dar noticia dalgúns programas educativos e dalgúns proxectos levados a cabo en centros de ensino a un e outro lado da fronteira, senón tamén a estimular a realización doutros estudos e a posta en marcha de novas experiencias didácticas en volta da lingua, do patrimonio e do coñecemento tradicional.

## **D2. Recursos dixitais**

Nesta epígrafe figuran os recursos que foron creados en 2023 no marco do [Proxecto Nós](#). No repositorio [Github](#) pódese acceder á descrición de todos os recursos, modelos e demostradores.

1. Magariños, Carmen (2023): *Nos\_TTS-celtia-vits-graphemes*. Dispoñible en HuggingFace: [https://huggingface.co/proxectonos/Nos\\_TTS-celtia-vits-graphemes](https://huggingface.co/proxectonos/Nos_TTS-celtia-vits-graphemes)
2. Magariños, Carmen; Gamallo, Pablo (2023): *Nos\_ASR-wav2vec2-large-xlsr-53-gl-with-lm*. Dispoñible en HuggingFace: [https://huggingface.co/proxectonos/Nos\\_ASR-wav2vec2-large-xlsr-53-gl-with-lm](https://huggingface.co/proxectonos/Nos_ASR-wav2vec2-large-xlsr-53-gl-with-lm)
3. Magariños, Carmen / Adrián Vidal Miguéns / Adina Ioana Vladu / Noelia García Díaz / Marta Vázquez Abuín / Ainhoa Vivel Couso / Daniel Bardanca / Elisa Fernández Rei (2023): *Nos\_ParlaSpeech-GL Corpus de voz para ASR* (texto e voz aliñados), con aliñamento automático, cun total de máis de 1600 horas, creado a partir das sesións plenarias celebradas no Parlamento de Galicia entre os anos 2015 e 2022. Dispoñible en Zenodo: <https://zenodo.org/records/7913218>.
4. Vázquez Abuín, Marta / Noelia García Díaz / Adina Ioana Vladu / Carmen Magariños / Adrián Vidal Miguéns / Elisa Fernández Rei (2023): *Nos\_Celtia-GL: Corpus de voz monolingüe monolocator para TTS* cun total de 25 horas. Dispoñible en Zenodo: <https://zenodo.org/records/7716958>.

5. Vladu, Adina Ioana / Marta Vázquez Abuín / Elisa Fernández Rei / Noelia García Díaz / Adrián Vidal Miguéns / Carmen Magariños (2023): *Nos TranscriSpeech-GL: Corpus de voz para ASR* (texto e voz aliñados) de dominio variado, con transcripción e aliñamento manuais e cun total de 53 horas. Dispoñible en Zenodo: <https://zenodo.org/records/7717140>.

Participación no proxecto ParlaMint CLARIN (Adina Ioana Vladu, Carmen Magariños, Elisa Fernández Rei, Xosé Luís Regueira Fernández, Noelia García Díaz) que derivou na publicación dos seguintes corpus:

6. Erjavec, Tomaž et al. (2023): Multilingual comparable corpora of parliamentary debates ParlaMint 3.0. <http://hdl.handle.net/11356/1486>
7. Erjavec, Tomaž et al. (2023): Linguistically annotated multilingual comparable corpora of parliamentary debates ParlaMint.ana 3.0. <http://hdl.handle.net/11356/1488>
8. Erjavec, Tomaž et al. (2023): Multilingual comparable corpora of parliamentary debates ParlaMint 4.0. <http://hdl.handle.net/11356/1859>
9. Erjavec, Tomaž et al. (2023): Linguistically annotated multilingual comparable corpora of parliamentary debates ParlaMint.ana 4.0. <http://hdl.handle.net/11356/1860>
10. Kuzman, Taja et al. (2023): Linguistically annotated multilingual comparable corpora of parliamentary debates in English ParlaMint-en.ana 3.0. <http://hdl.handle.net/11356/1810>
11. Kuzman, Taja et al. (2023) Linguistically annotated multilingual comparable corpora of parliamentary debates in English ParlaMint-en.ana 4.0. <http://hdl.handle.net/11356/1864>

### D3. Publicacións de persoal do ILG

#### CAPÍTULOS DE LIBRO

1. Álvarez, Rosario (2022): “Patrimonio léxico da Gallaecia. Xeolingüística, diacronía e estandarización”, en María Álvarez de la Granja e Marta Negro Romero, *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 55-87. DOI: [10.17075/lpct.2022.002](https://doi.org/10.17075/lpct.2022.002)
2. Álvarez, Rosario (2022): “Rof Codina: ciencia e progreso”, en Antonio Rigueiro, *Juan Rof Codina. Unha referencia na agricultura e gandaría galegas do século XX*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega / Real Academia Galega de Ciencias, 11-13. DOI: [10.17075/jrcragg.2022](https://doi.org/10.17075/jrcragg.2022)
3. Álvarez, Rosario (2023): “E fixéronse parte de nós”, en Manuel Gago (coord.): *Como levar unha vida honesta. Consellos de Martiño de Dumio a Miro, rei de Galicia*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 9-17. DOI: [10.17075/cluvh.2023](https://doi.org/10.17075/cluvh.2023)
4. Álvarez, Rosario (2023): “Manuel Colmeiro y Penido, precursor no ámbito das ciencias económicas”, en José Antonio Redondo López / Juan Manuel Lema Rodicio, *Manuel Colmeiro (1818-1894). Profesor, científico social e activista*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega / Real Academia Galega de Ciencias, 9-11. DOI: [10.17075/mcpcsa.2023](https://doi.org/10.17075/mcpcsa.2023).
5. Álvarez de la Granja, María (2022): “Un novo recurso para o coñecemento do vocabulario dialectal: Patrimonio léxico da Gallaecia”, en María Álvarez de la Granja e Marta Negro Romero (eds.), *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 21-54. DOI: [10.17075/lpct.2022.002](https://doi.org/10.17075/lpct.2022.002)



6. Álvarez de la Granja, María (2023): “O léxico non estándar en CORTEGAL”, María Álvarez de la Granja e Vitor Míguez (eds.), *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 115-202.
7. Álvarez de la Granja, María / Reyes Rodríguez Rodríguez (2023): “CORTEGAL, Corpus de textos galegos escritos por estudantes no ámbito académico. Deseño do corpus e caracterización dos textos”, María Álvarez de la Granja e Vitor Míguez (eds.), *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 19-92.
8. Álvarez de la Granja, María (2023): “Os problemas léxicos e semánticos en CORTEGAL, Corpus de textos galegos escritos por estudantes no ámbito académico”, en Sara María Torres-Outón / Ramón Méndez González (eds.), *Realidades y desafíos de la tecnología aplicada a la traducción e interpretación*. Berlín: Peter Lang, 169-185.
9. Boullón Agrelo, Ana Isabel (2023): “Toponomasticon Hispaniae: planteamiento, objetivos y recursos bibliográficos (con especial atención a Galicia y Portugal)”, en Javier Terrado Pablo / Javier Giralt Latorre (eds.): *Nuevos senderos en la toponimia hispánica*. Lleida: Pagès Editors, 15-40.
10. Boullón, Ana (2023): “Toponomasticon Hispaniae: presentación del proyecto”, en Corbella, Dolores / Dorta, Josefa / Padrón, Rafael (eds.): *Perspectives de recherche en linguistique et philologie romanes*. Société de Linguistique Romane. Strasbourg: Editions de Linguistique et de Philologie, 417-430.
11. Carracedo Fraga, Xosé (2023): “Las citas bíblicas en la colección documental de los tumbos del monasterio de Santa María de Sobrado”, en Helena Cortés Gabaudan / Francisco J. Ledo Lemos / Fernando Romo Feito (eds.), *Postremum munus. Studia in honorem Celsi Rodríguez Fernández*. Vigo: Servizo de Publicacións da Universidade de Vigo, 91-103.
12. Carracedo Fraga, Xosé (2023): “Algunas particularidades en la edición de textos gramaticales latinos de la alta Edad Media”, en Estrella Pérez Rodríguez / Alberto Alonso Guardo (eds.), *La latinidad medieval. Estudios hispánicos 2022*. Firenze: SISMELE-Edizioni del Galluzzo, 595-612.
13. Cidrás Escáneo, Francisco (2023): “Sempre concordamos co que pensamos. Unha aproximación á análise da concordancia baseada en erros”, en María Álvarez de la Granja e Vitor Míguez (eds.), *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 253-286.
14. Costa Carreras, Joan / Henrique Monteagudo / Miren Azkarate (2023): “Estandarología comparada entre lenguas de España: el concepto de estándar en la normativización lingüística académica”, en Dolores Corbella / Josefa Dorta / Rafael Padrón (eds.), *Perspectives de recherche en linguistique et philologie romanes (II)*. Strasbourg: Société de Linguistique Romane / Éditions de linguistique et de philologie, 1199-1208.
15. Domínguez Noya, Eva María / M.ª Sol López Martínez (2023): “A multiplicidade gráfica no CORGA: métodos para o seu recoñecemento automático”, en Lurdes de Castro Moutinho et al. (coord.), *Mundos em mudança*. V. N. de Famalicão: Edições Húmus, 139-161.  
[https://ria.ua.pt/bitstream/10773/39759/1/Mundo%20em%20Mudanca DIGITAL %20%28002%29.pdf](https://ria.ua.pt/bitstream/10773/39759/1/Mundo%20em%20Mudanca%20DIGITAL%20%28002%29.pdf)
16. Domínguez Vázquez, María José (2023): “¿Cómo ser lexicógrafa y no morir en el intento?”, en Cecilio Garriga Escribano / Sandra Iglesia Martín / José Antonio Moreno

Villanueva / Antoni Nomdedeu Rull (eds.), *Lligams: Textos dedicats a Maria Bargalló Escrivà*. Tarragona: Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili, 65-79.

17. Domínguez Vázquez, María José (2023): “Sistemas de información digitales dinámicos e individualizados”, en Alejandro Fajardo / Dolores Torres Medina/ Cristian Díaz Rodríguez (eds.), *Lexicografía del español: intercomunicación y diálogos*. Berlín: Peter Lang, 165-183. <https://llibres.urv.cat/index.php/purv/catalog/view/544/565/1245>
18. Dubert García, Francisco (2023) “Tempo e liberdade: galego e complexidade de arquitectura nos dialectos iberorrománicos noroccidentais”, en Aroldo Andrade, Elisângela Gonçalves e Pablo Faria (eds.) *A mudança linguística em várias perspectivas*. Volume I, 85-110, Campinas: Mercado de Letras. <https://www.mercado-de-lettras.com.br/livro-mway.php?codid=865>
19. Fernández Rei, Francisco (2023): “A identificación festiva da xente de Cambados”, en Xoán Antonio Pillado Silvos: *Onomástica popular cambadesa*. Asociación Lobisome Producións, 7-19.
20. Fernández Rei, Francisco (2023): “A contribución de Carme Ríos Panisse á cultura e á nomenclatura marítima de Galicia”, en Carme Ríos Panisse: *Vida mariñeira de Sada. Contribución pra un estudio lingüístico*. A Coruña: Deputación da Coruña. 97-125.
21. Fernández Rei, Francisco (2023): “O amor e a saudade na poesía de Ramón Cabanillas”. Limiar de Ramón Cabanillas: *A rosa de cen follas*. Tradución [xaponesa] de Takekazu Asaka, 3.<sup>a</sup> edición revisada e aumentada. Osaka: Guinga Xobou, 13-26.
22. González González, Manuel (2023): “La lexicografía gallega entre la necesidad y la modernidad”, en Dolores Corbella / Josefa Dorta / Rafael Padrón (eds.), *Perspectives de recherche en linguistique et philologie romanes*. <https://www.elphi.fr/elphi/catalogue/BiLiRoStrasbourg>: Editions de Linguistique et de Philologie, 25-44.
23. González González, Manuel (2023): “Las denominaciones del manzano en gallego”, en Isabel Molina Martos, Esther Hernández, Pedro Martín Butragueño e Eva Mendieta (eds.), *Caminos y palabras. Estudios de variación lingüística dedicados a Pilar García Mouton*. Valencia: Tirant Humanidades.
24. Lago Caamaño, Clara (2023): “El procesamiento de datos en dos muestras comparables de léxico disponible”, en Carmen Rodríguez Campo (ed. lit.), Belén Álvarez García (ed. lit.), Rita Evelin Díaz Blanco (col.), *Hacia una proyección del estudio de la lengua y la literatura: textos y contextos en el Mundo Hispánico*, 149-164.
25. López Martínez, M.<sup>a</sup> Sol / Gabriela Prego Vázquez / Luz Zas Varela (2023): “Confrontando las políticas lingüísticas de la escuela con los repertorios plurilingües de los jóvenes”, en Héctor Muñoz Cruz (coord.), *Usar, enseñar, aprender lenguas en la diversidad, globalización y movilidad. Perspectivas conceptuales y metodológicas*. Cidade de México (México): Universidad Autónoma Metropolitana / Ediciones del Lirio, 163-194. [https://ilg.usc.gal/sites/default/files/publicacions\\_investigadores/usarensenar\\_mari\\_sol.pdf](https://ilg.usc.gal/sites/default/files/publicacions_investigadores/usarensenar_mari_sol.pdf)
26. Mariño Paz, Ramón (2023): “Fonética histórica del gallego y del portugués”, en Javier Giralt Latorre / Francho Nagore Laín (eds.), *Fonética histórica comparada de las lenguas iberorrománicas*. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza, 253-299.
27. Monteagudo, Henrique (2023): “O Seminario e a lingua: azo e lume”, en Ramón Villares (coord.), *Luz na terra. O Seminario de Estudos Galegos, unha institución de alta cultura*. Santiago de Compostela: Fundación Cidade da Cultura / Xunta de Galicia, 63-76.
28. Monteagudo, Henrique (2023): “La represión sobre la lengua gallega: años de terror, tiempos de silencio”, en Lourenzo Fernández Prieto / Francisco J. Leira Castiñeiras (eds.), *Galicia, un golpe sin cuartel, una guerra sin trincheras. La construcción sociopolítica de la*

*dictadura franquista (1963-1960)*. València: Publicacions de la Universitat de València, 249-269.

29. Monteagudo, Henrique (2023): “Subtitulación, competencia multilingüe y políticas de promoción de las lenguas minorizadas en Europa”, en Enrique Castelló-Mayo (ed.), *EU-VOS: La aportación de las pequeñas cinematografías al patrimonio inmaterial europeo*. Valencia: Tirant lo Blanch, 57-72.
30. Negro Romero, Marta / Valente Rodriguez, Sónia (2022): “Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional: unha proposta de traballo para as aulas”, en María Álvarez de la Granja e Marta Negro Romero (eds.), *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 155-176. DOI: [10.17075/lpct.2022.002](https://doi.org/10.17075/lpct.2022.002)
31. Regueira, Xosé Luís (2023): “El gallego: la “normalización” de una lengua en la periferia europea”, en Marleen Haboud Bumachar / Laura Morgenthaler García (eds.), *Desafíos en la diversidad 3. Voces indígenas amenazadas y el despertar de sus lenguas*. Quito: Abya Yala / Ruhr Universität / Fundación Humboldt, 39-86.
32. Regueira, Xosé Luís (2023): “Ideoloxías lingüísticas e redes sociais en galego: Debates e usos lingüísticos nunha lingua minorizada no contexto da globalización”, en Lurdes de Castro Moutinho et al. (coord.), *Mundos em mudança*. V. N. de Famalicão: Edições Húmus, 33-64.  
[https://ria.ua.pt/bitstream/10773/39759/1/Mundo%20em%20Mudanca\\_DIGITAL\\_%20%28002%29.pdf](https://ria.ua.pt/bitstream/10773/39759/1/Mundo%20em%20Mudanca_DIGITAL_%20%28002%29.pdf)
33. Sanmarco Bande, María Teresa (2023): “Ideoloxía, muller e dicionario. Algúns proxectos galegos recentes”, en Águeda Gómez Suárez / Ana Neira Pena / Marta Pérez Pereiro, *VIII Xornada Universitaria Galega en Xénero. Epistemoloxías feministas en acción*. Vigo: Universidade de Vigo, A Coruña: Universidade da Coruña, Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela. 335-341.  
[https://assets.usc.gal/sites/default/files/paragraphs/more\\_info\\_service/2023-11/XUGeX2023\\_LibroActas.pdf](https://assets.usc.gal/sites/default/files/paragraphs/more_info_service/2023-11/XUGeX2023_LibroActas.pdf)
34. Santalla del Río, María Paula / Eva María Domínguez Noya / Francisco Mario Barcala Rodríguez (2023): “Hypervalues in tagsets and their impact on the automatic morphosyntactic annotation of Spanish”, en Stefania Maci e Giovanni Garofalo (eds.), *Investigating Discourse and Texts. Corpus-Assisted Analytical Perspectives*. Switzerland: Peter Lang Verlag, 55-78. <http://dx.doi.org/10.3726/b21393>
35. Sousa, Xulio (2023): “Vitalidad, diversidad y cambio en el léxico del gallego rural del siglo XX”. En Isabel Molina Martos, Esther Hernández, Pedro Martín Butragueño e Eva Mendieta (eds.), *Caminos y palabras. Estudios de variación lingüística dedicados a Pilar García Mouton*. 225-238. Valencia: Tirant Humanidades.
36. Vilavedra, Dolores (2023): “*Requintada e sabia escrita*: o compromiso coa literatura galega”, en Ramón Villares (ed.), *Luz na Terra. O Seminario de Estudos Galegos, una institución de alta cultura*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia-Fundación Cidade da Cultura, 153-162.
37. Vilavedra, Dolores (2023): “Memoria y ficción en la narrativa gallega o como hacer visible lo invisible”, en Lourenzo Fernández Prieto e Francisco Leira Castiñeira (eds.), *Galicia, un golpe sin cuartel, una guerra sin trincheras. La construcción sociopolítica de la dictadura franquista*. Valencia: PUV, 417-439.
38. Vilavedra, Dolores (2023): “Memoria y ficción en la narrativa gallega o como hacer visible lo invisible”, en Joan Oleza (ed.), *Claves ibéricas de la guerra civil: Memorias y narrativas*. Sevilla: Renacimiento, 615-656.

## LIBROS

1. Álvarez de la Granja, María / Marta Negro Romero (eds.) (2022): *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega. <http://consellodacultura.gal/publicacion.php?id=4486> (non se incluíu na memoria de 2022, porque saíu do prelo en 2023).
2. Álvarez de la Granja, María / Vitor Míguez (2023): *Perspectivas sobre a escrita académica en galego: estudos baseados no corpus CORTEGAL de textos escritos por estudantes* (Anexo 84 da revista *Verba*). Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela.
3. Boullón, Ana / Luz Méndez (eds.) (2023): *A onomástica e a cultura popular. Xornada de estudo. Pontevedra, 21 de outubro de 2023*. Estudos de Onomástica Galega VIII. [A Coruña]: Real Academia Galega. <https://doi.org/10.32766/rag.422>
4. Boullón, Ana (2023): *Dictionnaire historique de l'anthroponymie romane Patronymica Romanica (PatRom), vol. IV. 1. Couleurs – Aliments et vêtements – Dates et fêtes*. Publié pour le collectif PatRom par Ana María Cano González, Jean Germain et Dieter Kremer. Berlin/Boston: De Gruyter. [Síntese e documentación das distintas voces correspondentes ó dominio lingüístico do galego]. <https://doi.org/10.1515/9783110730371>
5. Carracedo Fraga, Xosé (2023): *Carmina Burana. Poemas de amor, tradución, introdución e notas*. Cangas: Rinoceronte Editora.
6. García Martínez, Pablo (2023): *Alguén virá... Romanticismo, memoria e revolución na literatura de Luis Seoane*. A Coruña: Edicións Laiovento.
7. Hermida Gulías, Carme (2023): *A Ermida de Cascofés. Casos e cousas*. Coa colaboración de Francisco Vázquez Troitiño. Edición da autora. DL C-1291/2023.

## ARTIGOS EN REVISTAS

1. Álvarez de la Granja, María / Elisa Fernández Rei (2023): “Tes a palabra!: lexicografía cidadana”, *Quaderns de Filologia: Estudis Lingüístics XXVIII*, 95-109. <https://ojs.uv.es/index.php/qfilologia/article/view/26605>
2. Arias Arias, Iván (2023): “O Dicionário Sotelo Blanco da Língua Galega (1995): uma aproximação crítica”, *Revista Galega de Filoloxía*, 24. <https://doi.org/10.17979/rgf.2023.24.0.9568>
3. Arias Arias, Iván / Pau Bertomeu Pi (2023): “Integrating Wiktionary in the Linguistics Curriculum of the B. A. in German Philology”, *Quaderns de Filologia: Estudis Lingüístics XXVIII*, 111-124. <https://ojs.uv.es/index.php/qfilologia/article/view/26614/23570>
4. Bardanca Outeriño, Daniel & Domínguez Vázquez, María José (2023): “Guía de técnicas, estrategias y herramientas en el diseño y desarrollo de generadores automáticos de la lengua”, en Domínguez Vázquez, María José /Valcárcel Riveiro, Carlos (coord.): *Desarrollo de aplicaciones para la generación automática del lenguaje: los recursos del portal lexicográfico PORTLEX*. Monográfico de RILEX. *Revista sobre investigaciones léxicas*, 49-76. <https://doi.org/10.17561/rilex.6.3>
5. de-Dios-Flores, Iria / José Ramon Pichel / Adina Ioana Vladu / Pablo Gamallo (2023): “Language technologies for a multilingual public administration in Spain”, *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 79, 78-97.

<http://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rld/article/view/10.58992-rld.i79.2023.3943>

6. Calañas Contente, José Antonio / María José Domínguez Vázquez (2023): "About Sustainable and Socially Responsible Lexicography: State of the Art", *Quaderns de Filologia: Estudis Lingüístics* XXVIII, 9-19. <https://ojs.uv.es/index.php/qfilologia/article/view/27659/23563>
7. Carracedo Fraga, Xosé (2023): "Materiales del *Ars grammatica* de Julián de Toledo en el código Paris BnF Lat. 7530", *Athenaeum. Studi di Letteratura e Storia dell'Antichità*, 111, 575-597.
8. Domínguez Vázquez, María José / Rufus H. Gouws (2023): "The Definition, Presentation and Automatic Generation of Contextual Data in Lexicography", *International Journal of Lexicography*, vol. 36, Issue 3, 233-259. <https://academic.oup.com/ijl/article/36/3/233/7153265>
9. Domínguez Vázquez, María José / Carlos Valcárcel Riveiro (2023): "Sobre los recursos del portal lexicográfico Portlex", en María José Domínguez Vázquez / Carlos Valcárcel Riveiro (coord.), *Desarrollo de aplicaciones para la generación automática del lenguaje: los recursos del portal lexicográfico PORTLEX. RILEX. Revista sobre investigaciones léxicas*: Universidade de Jaén: Servicio de Publicaciones, 7-12. <https://doi.org/10.17561/rilex.6.3>
10. Domínguez Vázquez, María José / Lola Mosquera Sánchez / Deborah Nebechukwu / U-Tong Sih, U (2023): "Women in Lexicography: a collaborative citizens project", *Lexicographica*, vol. 39, n.º 1, 121-140. <https://doi.org/10.1515/lex-2023-0007>
11. Fernández Rei, Francisco (2022): "Ramón Cabanillas Enríquez e Ramón Cabanillas Álvarez nas publicacións do exilio mexicano", *Cen follas de artes e letras*, 4, 74-83 (non se incluíu na memoria do 2022 porque saíu do prelo no 2023).
12. Fernández Rei, Francisco (2023): "A investigación no ILG (1971-1990) e a importancia do ALGa na estandarización da lingua galega", *Estudios Hispánicos* 31, 21-37. Coordinador Aleksander Trojanowski. Universidade de Wrocław. <https://doi.org/10.19195/2084-2546.31.2>
13. Fernández Rei, Francisco (2023): "Palabras de gabanza sobre Xosé M.<sup>a</sup> Dobarro Paz na entrega do 18.º Premio Ramón Cabanillas", *A Trabe de Ouro* 122, 161-171.
14. Fernández Rei, Francisco (2023): "Gabanza de Xosé M.<sup>a</sup> Dobarro Paz na entrega do XVIII Premio Ramón Cabanillas", *Boletín O Umia* n.º 8, xaneiro-xuño, 16-23.
15. García Martínez, Pablo (2023): "Lengua y texto literario en la construcción de una cultura nacional-popular: Eduardo Blanco-Amor, de Galicia Emigrante a A esmorga", *Bulletin of Spanish Studies*, Vol. 100, Issue 6, 881-901. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14753820.2023.2222613>
16. García Martínez, Pablo (2023): "Un exiliado antifascista defendiéndose contra el desalojo de la historia: Seoane en los años cincuenta", *Anuario IEHS*, Suplemento 2023 (*Matrioskas irregulares. Historia global del antifascismo en Argentina y Latinoamérica: espacios, culturas, temporalidad*), 203-227. <https://ojs2.fch.unicen.edu.ar/ojs-3.1.0/index.php/anuario-ies/issue/view/129/67>
17. García Martínez, Pablo (2023): "Patria, etnicidad e historia nacional: Cecilia G. de Guilarte, biógrafa de Sor Juana", *Bulletin of Hispanic Studies*, Vol. 100, Issue 8, 801-817. <https://www.liverpooluniversitypress.co.uk/doi/10.3828/bhs.2023.51>
18. Hermida Gulías, Carme (2023): "A velocidade da lectura en lingua galega. Unha aproximación", *Cadernos de Lingua* 40, 9-50. <https://doi.org/10.32766/cdl.40.778>
19. Monteagudo, Henrique (2023): "Nos 40 anos da Lei de normalización lingüística: cómpre virar o rumbo", *Grial* 238, 121-127.
20. Monteagudo, Henrique (2023): "O castrapo reivindicado", *Grial* 239, 4-25.

21. Sousa, Xulio (2023): “Galician dialect classifications”. *Dialectologia*, Special Issue XI. <https://www.edicions.ub.edu/revistes/dialectologiaSP2023/documentos/1940.pdf>
22. Vilavedra, Dolores (2023): “A narrativa galega e as novas diásporas. Claves de lectura e desafíos pendentes”, *Grial* 240, 88-95.

## EDICIÓN DE NÚMEROS ESPECIAIS DE REVISTAS

1. Calañas Continente, José Antonio / María José Domínguez Vázquez (2023) (eds.): *Hacia una Lexicografía sostenible y socialmente responsable. Quaderns – Estudis lingüístics* 28. Universidad de Valencia: Servicio de Publicaciones. <https://ojs.uv.es/index.php/qfilologia/issue/view/1663/showToc>
2. Domínguez Vázquez, María José /Carlos Valcárcel Riveiro (2023) (coord.): *Desarrollo de aplicaciones para la generación automática del lenguaje: los recursos del portal lexicográfico PORTLEX. RILEX. Revista sobre investigaciones léxicas*. Universidade de Jaén: Servicio de Publicaciones. <https://revistaselectronicas.ujaen.es/index.php/RILEX/issue/view/497>
3. Monteagudo, Henrique (coord.) (2023): “Perspectivas sobre a lingua”. *Grial* 239, 20-25.

## RECENSIÓNS

1. Fernández Rei, Francisco (2023): “José Manuel Dopazo e o Patrimonio lingüístico e cultural da Illa de Ons”, *A Trabe de Ouro* 122, 145-150.
2. Fernández Rei, Francisco (2023): “Lingua e cultura da Illa de Ons”, *Nova Ardentía* 15, 130.
3. Fernández Rei, Francisco (2023): “A vida da Sada mariñeira”, *A Trabe de Ouro*, 124, 137-141.
4. Fernández Rei, Francisco (2023): “Carme Ríos Panisse e a vida mariñeira de Sada”, *Nova Ardentía* 15, 136-137.
5. Lago Caamaño, Clara (2023): recensión a Enrico Torre (ed.) (2022): *El mapa lingüístico del noroccidente ibérico: contacto, variación y cambio*. Múnic: LINCOM GmbH. Revista de filología románica, 40, 159-160.
6. Vilavedra, Dolores (2023): “Un xogo de abundancia narrativa e metaliteraria”, *Grial* 237, 92-93. Recensión de *Cornucopia*, de Raúl M. Santos.

## ARTIGOS NA PRENSA OU EN BLOGS

1. Boullón Agrelo, Ana Isabel (2023): “Sanxenxo, só Sanxenxo”, en *Hostalería galega gastronomía e turismo* 242, p. 3.
2. Fernández Rei, Francisco (2023): “Domingo Frades, moito amou a súa Fala”, *Voces de ProLingua* (13/01/2023). <http://www.prolingua.gal/voces/domingo-frades-moito-amou-o-seu-lugar-e-a-sua-fala>
3. Fernández Rei, Francisco (2023): “A columna ‘tronante y sonante’ do Entroido de Cacheiras (Teo)”, en *Entroido en Galicia 2023*, edita Periódico *O Sil*, 146.
4. Monteagudo, Henrique (2023): “Día da lingua materna: «A educación multilingüe, unha necesidade para transformar a educación»”. *Tribuna*. Real Academia Galega (20/02/2023). <https://academia.gal/-/d-c3-ada-da-lingua-materna-c2-aba-educaci-c3-b3n-multiling-c3-bce-unha-necesidade-para-transformar-a-educaci-c3-b3n-c2-bb?redirect=%2FTribuna%2Fautores>

5. Monteagudo, Henrique (2023): “Virar o rumbo. O ámbito político no foco”. *Sermos Galiza* n.º 557 (10/06/2023), 4-9.
6. Monteagudo, Henrique (2023): “40 anos da Lei de Normalización Lingüística”. *Tribuna*. Real Academia Galega (12/06/2023).  
<https://academia.gal/-/40-anos-da-lei-de-normalizaci-c3-b3n-ling-c3-bc-c3-adstica?redirect=%2Ftribuna%2Fautores>

## TRADUCIÓNS

1. González González, Manuel / Rosa Marta Gómez Pato (2023): *Mortiña. Unha sorpresa marabillosa*, tradución ao galego da obra de Barbara Cantini: *Mortina. Una sorpresa da brivido* (Milano: Mondadori Libri, 2021). A Coruña: Hércules Ediciones.

## UNIDADES DIDÁCTICAS

1. Guisantes Alonso, Miguel (2023): *Introdución á sociolingüística da lingua galega*. Serie Unidades didácticas do Servizo de Normalización Lingüística da USC.  
<https://dx.doi.org/10.15304/9788419679420>

## E. TESES EN CURSO

1. Afonso Moreira, Eleutério: *Os desafíos para uma educação bilingue, envolvendo o português e o cabo-verdiano, na educação pré-escolar e primeiro ciclo do ensino básico em Cabo Verde*. Director: Henrique Monteagudo.
2. Arias Arias, Iván: *Entwurf und Entwicklung eines (semi)automatischen semantischen Annotationensystems für deutschsprachige Korpora (Deseño e desenvolvemento de un sistema semiautomático de anotación semántica de corpora en alemán)*. Directora: María José Domínguez Vázquez.
3. Doñate Mañeru, Antonio: *Xobán Ledo no establecemento da industria editorial galega: o vernáculo e o moderno na gráfica da editorial Galaxia (1950-1983)*. Directores: Marcos Dopico e Pablo García Martínez.
4. Fidalgo Garra, Estela: *(Des)cortesía en galego e cambio cultural: o piropo*. Directora: Elisa Fernández Rei.
5. González López, Elías: *Problemas do ensino da lingua galega e actitudes cara á lingua e a normativa. Unha aproximación dende o profesorado*. Director: Henrique Monteagudo e Márcia Niederauer.
6. Goris García, Xoán Carlos. *Identidade, ideoloxía e cambio lingüístico en galego: colocación de pronomes átonos e uso de tempos compostos*. Director: Ana Iglesias e Xulio Sousa.
7. Guisantes Alonso, Miguel: *Identidade e cambio lingüístico na mocidade*. Directora: Elisa Fernández Rei.
8. Lago Caamaño, Clara: *Cambio lingüístico en tempo real no léxico do galego: a alimentación*. Director: Xulio Sousa.
9. Loredó Gutiérrez, Joaquín. *A importancia dos procesos de adquisición lingüística, as variables persoais e o contexto social na formación e cambio de actitudes lingüísticas en Galicia*. Director: Henrique Monteagudo
10. Oliveira, Pedro Guedes: *Fonología prosódica e entoacional da Língua Mirandesa*. Directores: Elisa Fernández Rei e João Veloso.
11. Porcel Bueno, David: *Origen y formación de los adverbios complejos (P+X) en gallego y portugués medievales*. Directores: Ramón Mariño Paz e Xavier Varela Barreiro.

12. Stefan Rutkowski, Michal: *Explorando a prosodia semántica: unha análise comparativa e/ou investigando as habilidades de inferencia*. Director: Henrique Monteagudo.
13. Vázquez Grandío, Gabino Segundo: *A escola nos procesos de transformación sociolingüística de Galicia. Unha experiencia de intervención desde unha mirada etnográfica*. Director: Henrique Monteagudo.

## F. CONTRATOS POSDOUTORAIS

- García Martínez, Pablo: contrato Margarita Salas para a formación de doutores/as novos/as.

## G. CONTRATOS PREDOUTORAIS

- Arias Arias, Iván: Contrato FPU
- Fidalgo Garra, Estela: Contrato Predoutoral da Xunta de Galicia
- González López, Elías: Contrato Predoutoral da USC
- Guisantes Alonso, Miguel: Contrato Predoutoral da USC

## H. ESTADÍAS DE INVESTIGACIÓN

- Fidalgo Garra, Estela (2023). Estadía de investigación na Universitat de València do 19/04/2023 ao 19/05/2023. Financiamento: Ministerio de Cultura e Deporte.
- Guisantes Alonso, Miguel (2023). Estadía de investigación na Universitat Pompeu Fabra (Barcelona), do 18/09/2023 ao 18/12/2023. Financiamento: contrato predoutoral da USC.

## I. VISITAS DE INVESTIGACIÓN

- Takeshi Kakihara (Universidade de Kwansei Gakuin, Xapón): 01/04/2022 – 28/03/2023
- Hellen Cristina Picanço Simas (Universidade Federal do Amazonas, Brasil): 01/01/2023 - 31/03/2023
- Ângelo de Souza Sampaio (Universidade Federal da Bahia, Brasil): 01/09/2023 - 31/01/2024
- Laura Lesta García (Middlebury College, Vermont, EE.UU): 01/09/2023 – 30/06/2024
- Cecília Farias de Souza (Universidade de São Paulo, Brasil): 14/09/2023 – 10/10/2023
- Luke Bishop (University of Texas-Austin, EE.UU.): 15/09/2023 – 31/05/2024
- Elisângela Santana dos Santos (Universidade do Estado da Bahia, Brasil): 05-20/10/2023
- Ana Garrido González (Universidade de Varsovia, Polonia): 01/10/2023 – 30/09/2024
- Juan Manuel Fustes Nario (Universidade da República, Uruguai): 22/10/2023 – 15/11/2023
- Marilucia Barros de Oliveira (Universidade Federal do Pará, Brasil): 24/10/2023 - 25/04/2025
- Valéria Gil Condé (Universidade de São Paulo): 20/11/2023 – 12/12/2023.



## J. PARTICIPACIÓN NA ORGANIZACIÓN DE ACTIVIDADES ACADÉMICAS E CIENTÍFICAS

1. Álvarez de la Granja, María (2023): organizadora de *Introdução aos estudos semântico-lexicais em língua portuguesa: perspetiva cognitiva socio-histórica*, curso impartido por Elisângela Santana dos Santos, da Universidade do Estado da Bahia. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 16-18 de outubro de 2023.
2. Álvarez de la Granja, María / Elisa Fernández Rei / Mónica Martínez Baleirón / Nel Vidal Barral (coords.): *Recursos para a aprendizaxe da lingua, literatura e cultura galegas na educación secundaria. Cara a unha plataforma colaborativa*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 19 de abril de 2023.
3. Arias Arias, Iván / María José Domínguez Vázquez / Carlos Valcárcel Riveiro (2023): coorganizadores de *15 Reasons why Lexicography is Important*. Braga / Santiago de Compostela: Universidade do Minho / Universidade de Santiago de Compostela, 23-27 de outubro de 2023.
4. Boullón Agrelo, Ana Isabel / Luz Méndez (2023): coordinadoras da *VIII Xornada de Onomástica Galega. A onomástica e a cultura popular*. Pontevedra: Museo de Pontevedra, 21 de outubro de 2023.
5. Boullón Agrelo, Ana Isabel (2023): membro do comité científico do *VI CILH - Congreso Internacional de Lingüística Histórica*, em Homenagem a Clarinda de Azevedo Maia. Coimbra: Faculdade de Letras da Universidade de Coimbra, 9-11 de outubro de 2023.
6. Boullón Agrelo, Ana Isabel (2023): membro do comité científico do *II Congreso Toponasticom Hispaniae*. Alcalá de Henares: Universidad de Alcalá de Henares, 2-4 de outubro de 2023.
7. Domínguez Noya, Eva María (2023): secretaria do curso de verán da USC *Corpus lingüísticos: recursos e métodos para a súa explotación*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 10-14 de xullo de 2023.
8. Domínguez Vázquez, María José / Isaac González / Carlos Valcárcel Riveiro (2023): “Tell us! Which resource doesn’t exist yet?”. Santiago de Compostela, 26 e 27 de outubro de 2023.
9. Domínguez Vázquez, María José et al. (2023): 3.<sup>a</sup> edición de *Lexicography on the Road*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, de setembro a decembro de 2023.
10. Fernández Rei, Elisa / Estela Fidalgo Garra (2023): organizadoras da xornada *A práctica do piropo nos novos tempos*. Santiago de Compostela: Instituto da Língua Galega, 26 de outubro de 2023.
11. Fernández Rei, Elisa / Lurdes de Castro Moutinho / Xulio Sousa / Rosa Lúcia Coimbra / Alberto Bautista/ Maria Helena Rebelo (2023): organizadores do *III Congreso Internacional em Variação lingüística nas línguas românicas*. Aveiro: Centro de Línguas, Literaturas e Culturas da Universidade de Aveiro, 27-29 de xuño de 2023.
12. Fernández Rei, Elisa / Lurdes de Castro Moutinho / Xulio Sousa / Marta Negro Romero (2023): organizadores da *II Xornada sobre Variación e Cambio Lingüístico*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 9 de outubro de 2023.
13. Fernández Rei, Elisa / Miguel Guisantes Alonso / Estela Fidalgo Garra / Marta Negro Romero (2023): organizadores do *Simpósio ILG 2023. Contacto de linguas: identidades e ideoloxías*

*lingüísticas*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 28-30 de novembro de 2023.

14. Fernández Rei, Francisco (2023): documentación, textos e fotos da exposición *O seu último paraíso. No 75º aniversario da chegada de Ramón Cabanillas a Samos*, organizada pola Concellaría de Ensino, Cultura e Patrimonio de Cambados. Inaugurouse o 9 de novembro do 2023 no Museo Ramón Cabanillas de Cambados.
15. García Martínez, Pablo (2023): organizador da actividade formativa *Ciencia aberta e Humanidades dixitais*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, 14 de novembro de 2023.
16. González González, Manuel (2023): coordinador das xornadas *Olladas no Pasado, 2023*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, 3-4 de novembro de 2023.
17. Monteagudo, Henrique (2023): comisario da exposición *Saber de Nós. O Seminario de Estudos Galegos (1926-1936)*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, do 5 de outubro ao 15 de decembro de 2023.
18. Monteagudo, Henrique (dirección) / Álex Alonso Nogueira (secretaría): curso de verán da USC *Francisco Fernández del Riego na cultura galega do século XX*. Vilanova de Lourenzá: Universidade de Santiago de Compostela, 4-6 de setembro de 2023.
19. Vilavedra, Dolores (2023): coordinadora da xornada *O galego ante o desafío da sociedade multilingüe*. Santiago de Compostela: Consello da Cultura Galega, 8 de xuño de 2023.

## K. ACTIVIDADES RELACIONADAS CO ENSINO MEDIO

### K1. CHARLAS DO PROGRAMA A PONTE ENTRE O ENSINO MEDIO E A USC

Álvarez de la Granja, María: *CORTEGAL, Corpus de textos galegos escritos por estudantes no ámbito académico*. En cinco centros: IES do Milladoiro (Ames), 11/01/2023; IES do Castro (Vigo), 30/01/2023; IES da Guía (Vigo), 27/02/2023; IES Santa Irene (Vigo), 10/03/2023, e IES 12 de outubro (Ourense), 28/03/2023.

Dubert-García, Francisco: *Que é a gramática?* En cinco centros: IES de Ames (Ames), 11/01/2023; IES do Milladoiro (Ames), 12/01/2023; IES do Castro (Vigo), 25/01/2023; IES de Canido (Ferrol), 09/02/2023, e IES Taboada Chivite (Verín), 16/03/2023.

Sousa, Xulio: *Todos falamos dialecto*. En cinco centros: IES n.º 1 Ribeira (Ribeira); IES Dionosio Gamallo (Ribadeo); IES de Melide (Melide); IES San Paio (Tui), e IES Elviña (A Coruña).

### K2. Participación no Plan Proxecta da Xunta De Galicia

1. Programa *Lingua, patrimonio e coñecemento tradicional*, acción do Plan Proxecta. <http://ilg.usc.gal/palega/>
2. Programa *Fitofaladoiro* (Instituto da Lingua Galega e Herbario SANT da Universidade de Santiago de Compostela).

### K3. Visitas ao ILG de centros de ensino

- CEIP López Ferreiro de Santiago de Compostela en marzo de 2023

- IES Castelao de Vigo o 20/04/2023
- IES Plurilingüe Fontem Albei da Fonsagrada o 16/05/2023

# CONVENIOS, SUBVENCIONS, PARTICIPACION EN ESTRUCTURAS DE INVESTIGACION, CONTRIBUCION INSTITUCIONAL E PREMIOS

## CONVENIOS E SUBVENCIONS

1. Convenio plurianual de colaboración entre a Consellería de Cultura, Educación e Universidade e a Universidade de Santiago de Compostela para desenvolver nos anos 2021, 2022, 2023 e 2024 un Programa de actuacións en materia de investigación lingüística, a través do instituto da lingua galega.

**Empresa/institución asinante:** Xunta de Galicia **Ano de sinatura:** 2021

**Data de inicio:** 30/03/2021 **Data de finalización:** 30/11/2024

**Importe:** 480.000,00 €

2. Convenio específico de colaboración entre a Universidade de Santiago de Compostela e a Universidade de Vigo para a xestión e mantemento da plataforma de Recursos Integrados da Lingua Galega (RILG).

**Ano de sinatura:** 2021

**Data de inicio:** 13/10/2021 **Data de finalización:** 12/10/2025

3. Convenio Específico de colaboración entre a Universidade de Santiago de Compostela e a Fundación Pública Galega Centro Tecnolóxico de Supercomputación de Galicia para colaborar na área de computación ao servizo da lingua galega.

**Ano de sinatura:** 2020

**Data de inicio:** 22/07/2020 **Data de finalización:** 31/12/2024

4. Convenio específico entre a Real Academia Galega e a Universidade de Santiago de Compostela, para regular a colaboración no desenvolvemento dos Cursos de lingua e cultura galega “Galego sen fronteiras”.

**Ano de sinatura:** 2020

**Data de inicio:** 28/07/2020 **Data de finalización:** 28/07/2024

5. Convenio coa Universidade do Estado da Bahía para establecer un acordo de cooperación académica en volta dos estudos léxicos, semánticos e discursivos aplicados.

**Ano de sinatura:** 2020

**Data de inicio:** 26/08/2022 **Data de finalización:** 26/08/2026

6. Convenio entre a Fundación Barrié e a USC para a posta en rede do Atlas Lingüístico Galego.

**Empresa/institución asinante:** Fundación Barrié **Ano de sinatura:** 2023

**Importe:** 84.200,00 €

7. Subvención da Fundación Barrié e a USC para colaborar co Programa de investigación do Instituto da Lingua Galega.

**Empresa/institución asinante:** Fundación Barrié **Ano de concesión:** 2023

**Importe:** 12.100,00 €

8. Subvención do Ministerio de Asuntos Económicos y Transformación Digital (Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia a través do PERTE *Nueva economía de la lengua*)

**Empresa/institución asinante:** Ministerio de Asuntos Económicos y Transformación Digital

**Período de execución:** 2023.-2025. **Importe:** 821.945,58 €

9. Subvención do Ministerio de Cultura y Deporte, no marco do programa “Promoción y cooperación cultural”, co obxectivo de promover a actividade investigadora nos campos da lingüística e da filoloxía galega

**Empresa/institución asinante:** Ministerio de Cultura y Deporte **Período de execución:** 2023.-2024. **Importe:** 100.00 €

## PARTICIPACIÓN EN ESTRUCTURAS DE INVESTIGACIÓN

### CLARIAH

O ILG é un dos centros que conforman o Spanish CLARIN Centre-K <<http://ilg.usc.gal/clarin-center/>>, que ten como obxectivo promover e apoiar o uso da tecnoloxía na investigación en Lingüística, pero tamén en Humanidades e Ciencias Sociais. O noso papel no CLARIN Centre-K consiste en proporcionar datos das distintivas variedades do galego, así como ferramentas de análise lingüística, recursos, métodos, publicacións e información en xeral de interese para as persoas investigadoras.

Ademais, desde setembro de 2023, España forma parte das infraestruturas europeas de investigación (ERIC) CLARIN e DARIAH, o que deu lugar á creación de CLARIAH-ES. CLARIAH-ES está formada por 10 nodos: o centro Hitz da Universidade do País Vasco, que coordina, Biblioteca Nacional de España, CSIC, Barcelona Supercomputing Centre (BSC), Universidad Complutense de Madrid, Universidad de Jaen, Universitat d’Alacant, Universidad de Las Palmas de Gran Canaria, UNED e USC. Na USC é o ILG o centro encargado de impulsar e coordinar o nodo galego de CLARIAH-ES. Ademais, previamente á entrada de España en CLARIAH, obtívose financiamento (60.000 euros) para a Rede CLARIAH-ES, Red estratégica para la integración en infraestructuras europeas de investigación en Ciencias Sociales y Humanidades, na convocatoria de Redes de Investigación 2022 do Ministerio de Ciencia e Innovación, na que participa o membro do grupo FILGA, Xulio Sousa.

### ILENIA

O Proxecto ILENIA (Impulso de las Lenguas en la Inteligencia Artificial enmárcase no Proxecto Estratégico para a Recuperación e Transformación Económica ([PERTE](#)), da [Nova Economía da Lingua](#) (NEL).

ILENIA é un **proxecto común e coordinado entre as diferentes linguas oficiais** do Estado, cuxo obxectivo último é o desenvolvemento de recursos multilingües, en especial modelos multilingües de

texto, voz e tradución automática que dean resposta ás necesidades da sociedade e estean en liña coa tecnoloxía actual, na que o multilingüismo e a transferencia entre linguas xogan un papel primordial.

As catro entidades participantes son o Consorcio **Barcelona Supercomputing Center**-Centro Nacional de Supercomputación (BSC-CNS), coordinador de ILENIA e responsable de NEL-AINA; a Universidade de Alacant, a través do **Centro de Intelixencia Dixital** (CENID), responsable de NEL-VIVES; a Universidade do País Vasco, a través do **Centro Vasco de Tecnoloxía da Lingua** (HiTZ), responsable de NEL-GAITU; e a **Universidade de Santiago de Compostela**, responsable de NEL-NÓS e no que participan CiTIUS e ILG.

**Duración:** 2023-2025 **Importe total para 2023-2025:** 2.000.000 € (en parceria co CiTIUS)

## CONTRIBUCIÓN INSTITUCIONAL: ORGANIZACIÓNS SOCIAIS, ACADÉMICAS...

1. Álvarez de la Granja, María. Membro do Seminario de Gramática da Real Academia Galega.
2. Álvarez de la Granja, María. Coordinadora do grupo de investigación Filoloxía e Lingüística Galegas (FILGA).
3. Arias Arias, Iván. Membro da Rede Internacional de Doutorandos do Instituto da Lingua Alemá (IDS: Leibniz-Institut für Deutsche Sprache) (Mannheim, Alemaña).
4. Boullón Agrelo, Ana Isabel. Académica numeraria da Real Academia Galega e membro do seu Seminario de Onomástica.
5. Boullón Agrelo, Ana Isabel. Membro da Comisión de Toponimia da Xunta de Galicia.
6. Boullón Agrelo, Ana Isabel. Vogal da Asociación Galega de Onomástica.
7. Boullón Agrelo, Ana Isabel. Membro do International Council of Onomastic Sciences.
8. Boullón Agrelo, Ana Isabel. Membro da Société de Linguistique Romane (<https://www.slir.org/>)
9. Cidrás Escáneo, Francisco. Académico correspondente da Real Academia Galega e membro do Seminario de Gramática da Real Academia Galega.
10. Cidrás Escáneo, Francisco. Director do Departamento de Filoloxía Galega da USC.
11. Domínguez Vázquez, María José. Coordinadora do Máster Mundus en Lexicografía – EMJM-EMLex.
12. Domínguez Vázquez, María José. Membro do *Internationaler Beirat* do Instituto da Lingua Alemá – IdS, Mannheim, Alemaña.
13. Dubert García, Francisco. Membro do Seminario de Gramática da Real Academia Galega.
14. Fernández Rei, Elisa. Membro do Seminario de Gramática da Real Academia Galega.
15. Fernández Rei, Elisa. Membro do Plenario do Consello da Cultura Galega, así como da Sección de Lingua, Literatura e Comunicación da mesma institución.
16. Fernández Rei, Elisa. Investigadora colaboradora do Centro de Línguas, Literaturas e Culturas da Universidade de Aveiro (Portugal).
17. Fernandez Rei, Francisco. Membro do Consello do Programa de mestrado «Lenguas románicas» da Universidade de San Petersburgo, dirixido por Elena Zernova, en calidade de

experto de universidades extranxeiras.

18. Fernández Rei, Francisco. Membro numerario da Real Academia Galega e membro da Sección de Lingua, do Seminario de Terminoloxía e do Seminario de Lexicografía.
19. Fernández Rei, Francisco. Membro de número do Padroado do Museo do Pobo Galego.
20. Fernández Rei, Francisco. Conselleiro de Honra do Consello d'a Fabla Aragonesa.
21. González González, Manuel. Académico numerario da Real Academia Galega.
22. González González, Manuel. Coordinador científico do Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
23. González González, Manuel. Membro correspondente do Institut d'Estudis Catalans.
24. González González, Manuel. Director de TERMIGAL.
25. González González, Manuel. Membro da Asociación Europea de Terminoloxía (EAFT).
26. González González, Manuel. Membro da Asociación Española de Terminoloxía (AETER).
27. González González, Manuel. Membro de REALITER (Rede panrománica de terminoloxía).
28. González González, Manuel. Membro de LIMMITER.
29. González González, Manuel. Membro da Sociedade Española de Lingüística.
30. González González, Manuel. Membro da Asociación Española de Acústica Forense.
31. González González, Manuel. Membro da Societé de Linguistique Romane.
32. González González, Manuel. Membro da International Society for Dialectology and Geolinguistics (SIDG).
33. González González, Manuel. Académico correspondente de Euskaltzandia (Real Academia da Lingua Vasca).
34. González Seoane, Ernesto. Académico correspondente da Real Academia Galega e membro do Seminario de Gramática da Real Academia Galega.
35. González Seoane, Ernesto. Vicerreitor de Profesorado da Universidade de Santiago de Compostela.
36. Mariño Paz, Ramón. Vogal do Comité Asesor 11 (Filosofía, Filoloxía e Lingüística) da Comisión Nacional Evaluadora de la Actividad Investigadora (CNEAI) da Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA) para a convocatoria de 2020 de avaliación dos sexenios de actividade investigadora do persoal investigador funcionario do Estado, por resolución do 11 de febreiro de 2021 (BOE do 19/02/2021).
37. Monteagudo, Henrique. Académico numerario da Real Academia Galega. Secretario.
38. Monteagudo, Henrique. Membro da Sección de *Lingua, literatura e Comunicación* do Consello da Cultura Galega.
39. Monteagudo, Henrique. Padroeiro da Fundación Penzol.
40. Moscoso Mato, Eduardo. Secretario da Facultade de Filoloxía da USC.
41. Regueira Fernández, Xosé Luís. Académico numerario da Real Academia Galega e membro do Seminario de Gramática e de Sociolingüística da Real Academia Galega.
42. Sousa, Xulio. Investigador colaborador do Centro de Linguas, Literaturas e Culturas da Universidade de Aveiro (Portugal).
43. Sousa, Xulio. Investigador colaborador do Centro de Linguística da Universidade de Lisboa (Portugal).
44. Vilavedra, Dolores. Membro do Plenario do Consello da Cultura Galega en representación do ILG.

45. Vilavedra, Dolores. Subdirectora da área de Artes e Humanidades da Escola de doutoramento internacional da USC

## PREMIOS E RECOÑECEMENTOS

- Os cursos de verán de lingua e cultura galegas *Galego sen fronteiras*, organizados polo Instituto da Lingua Galega e a Real Academia Galega, recibiron os Premios da Cultura Galega na modalidade “Proxección Exterior” da Xunta de Galicia (recepción 15/03/2023).
- O proxecto *Mulleres na lexicografía / Woman in Lexicography*, dirixido pola investigadora do ILG M.<sup>a</sup> José Domínguez Vázquez, acadou o 1.º premio á introdución da perspectiva de xénero na docencia nos XIV Premios á Introdución da Perspectiva de Xénero na Docencia e na Investigación, concedidos pola Universidade de Santiago de Compostela.
- Xoán Carlos Goris García recibiu a mención especial nos Premios á calidade lingüística en lingua galega polo TFM *Cambio de código e acomodación lingüística ante as cámaras de televisión: a gheada e o rotacismo. Unha achega ao cambio lingüístico en galego*, dirixido por Xosé Luís Regueira Fernández. Estes premios son organizados polo SNL da USC.

## COLABORACIÓNS

- Colaboración de Ana Isabel Boullón Agrelo nos vídeos da serie *O seminario de Onomástica responde* da Real Academia Galega.
- Colaboración semanal de Dolores Vilavedra no programa *Diario Cultural* da Radio Galega.



## RESUMO ECONÓMICO

INGRESOS	
Estruturais basais	
Ingresos competitivos	997.899,58 €
Ingresos non competitivos	1.083.045,58 €
<b>TOTAL INGRESOS</b>	<b>2.080.945,16 €</b>
GASTOS	
Persoal	350.661,59 €
Infraestruturas – equipamento	5.657,8 €
Outros gastos	100.944,65 €
<b>TOTAL GASTOS</b>	<b>457.264,04 €</b>

## INDICADORES DESTACADOS DOS ÚLTIMOS 5 ANOS

Indicadores	2019		2020		2021		2022		2023		TOTAL	
	Tot	Mull	Tot	Mull	Tot	Mull	Tot	Mull	Tot	Mull	Tot	Mull
<b>1. RECURSOS HUMANOS</b>												
<b>1.1. Investigadores/as</b>												
1.1.1. Persoal vinculado									22	10	22	10
Sexenios investigación									58	30	58	30
Sexenios transferencia									1	0	1	0
1.1.2. Posdoutorais	0	0	1	1	4	1	3	3	0	0	8	5
1.1.2.1. Marie Curie											0	0
1.1.2.2. Oportunius junior											0	0
1.1.2.3. Ramón y Cajal											0	0
1.1.2.4. Juan de la Cierva formación											0	0
1.1.2.5. Juan de la Cierva incorporación											0	0
1.1.2.6. Margarita Salas					1	0					1	0
1.1.2.7. María Zambrano					1	0					1	0
1.1.2.8. Posdoutoral Xunta					1	0					1	0
1.1.2.9. Posdoutoral contratado			1	1	1	1	3	3			5	5
1.1.2.10. Outros posdoc											0	0
1.1.3. Predoutorais	0	0	1	1	5	4	15	10	3	2	24	17
1.1.3.1. Marie Curie predoutoral											0	0

1.1.3.2. FPU					1	1	1	1			2	2
1.1.3.3. FPI											0	0
1.1.3.4. Predoutoral Xunta			1	1			1	1			2	2
1.1.3.5. Predoutoral contratado							3	1			3	1
1.1.3.6. Outros											0	0
1.1.3.7. Investigador colaborador contratado					4	3	10	7	3	2	17	12
1.1.4. Mención ERC												
<b>1.2. Técnicos e PAS</b>	12	6	6	3	3	1	7	1	3	2	31	13
<b>2. ACTIVIDADE INVESTIGADORA E FINANCIAMENTO</b>												
<b>2.1. Convocatorias competitivas (homes + mulleres)</b>	N.º	€	N.º	€	N.º	€	N.º	€	N.º	€	N.º	€
<b>2.1.1. Internacionais</b>	0										0	0,00
Só mulleres	0			-							0	0,00
<b>2.1.2. Estatais</b>	2	75.020	1	41.140	1	48.400			1	68.750	5	233.310,00
Só mulleres	1	27.830	1	41.140	1	48.400			1	68.750	4	186.120,00
<b>2.1.3. Galegos</b>	1	189.083			1	280.000					2	469.083,35
Só mulleres	0	-			1	280.000					1	0,00
<b>2.1.4 Outros (infraestruturas, premios...)</b>											0	0,00
<b>Convocatorias Entidades sen Ánimo de Lucro</b>											0	0,00
Só mulleres											0	0,00
<b>2.2. Contratos e convenios (homes + mulleres)</b>	N.º	€	N.º	€	N.º	€	N.º	€	N.º	€	N.º	€
<b>2.2.1. Contratos e convenios</b>	6	252.100	7	254.952	5	515.351	6	738.493	5	1.033.486	26	2.794.382,16
Só mulleres	2	81.084	1	134.186	2	67.415	3	536.653	3	937.186	9	1.756.524,00
<b>2.2.2. Contratos servizos/transferencia</b>											0	
Só mulleres											0	
<b>2.2.3. Reunións científicas</b>											0	
Só mulleres											0	
<b>3. PRODUCCIÓN CIENTÍFICA EN N.º (4)</b>											<b>PROMEDIO</b>	
3.1. Total publicacións (Scopus ou Dialnet)	29		27		22		24		19		24	
3.1.1. Publicacións JCR	2		2		1		1		2		2	
3.2. Publicacións en revistas Q1	0		1		0		0		0		0	
3.3. Libros	14		6		5		1		1		5,4	
3.4. Capítulos de libros	18		15		11		8		16		13,6	
3.5. Teses dirixidas	4		2		2		2		0		2	
<b>4. VALORIZACIÓN E TRANSFERENCIA</b>												
4.1. Patentes prioritarias	0		0		0		0		0		0	
4.2. Patentes extendidas internacionalmente	0		0		0		0		0		0	
4.3. Patentes nacionais concedidas	0		0		0		0		0		0	
4.4. Patentes concedidas no estranxeiro	0		0		0		0		0		0	

4.5. Rexistros de software	0	0	0	0	0	0
4.6. Licenzas	0	0	0	0	0	0
4.7. Empresas creadas	0	0	0	0	0	0
<b>5. XÉNERO</b>						<b>PROMEDIO</b>
4.1. Persoal vinculado						45%
4.2. Contratadas posdoutorais	0%	100%	25%	100%	0%	45%
4.3. Contratadas predoutorais	0%	100%	80%	67%	67%	63%
4.4. Técnicas	50%	50%	33%	14%	67%	43%
4.5. Liderado de actividades	33%	25%	57%	50%	67%	46%

(1) Datos extraídos do Portal de investigación da USC o 10 de marzo de 2024

# INDICADORES DE INNOVACIÓN E INVESTIGACIÓN RESPONSABLE (IRR)

ANO	TOTAL PUBLICACIÓNS	EN ACCESO ABERTO	PORCENTAXE
2021	65	29	44,62%
2022	51	22	43,14%
2023	80	44	55%

COMUNICACIÓN Á CIDADANÍA	Tipoloxía	2020	2021	2022	2023
N.º de noticias en medios de comunicación	Prensa en papel e dixital e TV	Sen datos	60	65	63
	Instagram (2.344 persoas seguidoras o 31/12/2023)	69 publicacións	120 publicacións *54.430 contas alcanzadas	209 publicacións 121.187 contas alcanzadas	180 publicacións 113.577 contas alcanzadas
N.º de comunicacións nas redes sociais do ILG	Twitter (5.469 persoas seguidoras o 31/12/2023)	Non dispomos de datos para este ano	249 chíos 371.100 impresións	268 chíos 270.500 impresións	252 chíos 317.928 impresións
	Youtube (191 persoas subscritoras 31/12/2023)	Non se creara aínda a canle de Youtube	70 vídeos 26.175 visualizacións	8 vídeos 385 visualizacións	0 vídeos
N.º de comunicacións sobre o ILG	Blogs e páxinas web	Sen datos	32	33	45
N.º de eventos de divulgación	Charlas en centros de ensino, exposicións...	11	17	12	22

\*Instagram permítenos coñecer o número de contas que viron cada publicación desde maio de 2021, polo que non dispomos de datos con anterioridade a esta data.

<b>EDUCACIÓN CIENTÍFICA</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>	<b>2023</b>
<b>N.º de eventos / actividades de formación científica: cursos, conferencias, simposios e xornadas</b>	<b>15</b>	<b>2</b>	<b>6</b>	<b>18</b>	<b>17</b>

<b>IGUALDADE DE XÉNERO</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>	<b>2023</b>
<b>Participación en iniciativas de xénero</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>5</b>

## N.º DE CONSULTAS DA PÁXINA WEB E DOS DEZ RECURSOS MÁIS VISITADOS DO ILG

ENDEREZO WEB	N.º DE PERSOAS USUARIAS	SESIÓNS	VISTAS DUNHA PÁXINA
Páxina web do ILG <a href="https://ilg.usc.gal/gl">https://ilg.usc.gal/gl</a>	38.852 38.488 novas	50.306	86.068
Dicionario de dicionarios da lingua galega <a href="http://ilg.usc.gal/ddd/">http://ilg.usc.gal/ddd/</a>	27.603 26.837 novas	65.912	344.418
Cartografía dos Apelidos de Galicia* <a href="http://ilg.usc.gal/cag/">http://ilg.usc.gal/cag/</a>	10.500 10.183 novas	16.481	71.005
Dicionario de pronuncia* <a href="http://ilg.usc.gal/pronuncia/">http://ilg.usc.gal/pronuncia/</a>	8.724 8.264 novas	18.387	101.355
Tesouro do léxico patrimonial galego e portugués* <a href="http://ilg.usc.gal/Tesouro/">http://ilg.usc.gal/Tesouro/</a>	2.391 2.341 novas	5.340	18.316
Tesouro Informatizado da Lingua Galega <a href="http://ilg.usc.gal/TILG/">http://ilg.usc.gal/TILG/</a>	1.919 1.794 novas	5.110	10.827
Índices do Atlas Lingüístico Galego* <a href="http://ilg.usc.gal/indices/">http://ilg.usc.gal/indices/</a>	1.609 1.556 novas	2.368	12.123
Dicionario de dicionarios de xirias <a href="http://ilg.usc.gal/xirias/">http://ilg.usc.gal/xirias/</a>	1.557 1.546 novas	1.806	5.454
FOLERPA* <a href="http://ilg.usc.gal/folepa/">http://ilg.usc.gal/folepa/</a>	1.059 1.054 novas	1.931	6.682
Tesouro Medieval Informatizado da Lingua Galega <a href="http://ilg.usc.gal/tmilg/">http://ilg.usc.gal/tmilg/</a>	1.035 961 novas	2.803	17.390
Gondomar. Corpus dixital de textos galegos da Idade Moderna <a href="http://ilg.usc.gal/gondomar/">http://ilg.usc.gal/gondomar/</a>	1.025 998 novas	1.654	5.439

\*Google Analytics sufriu unha modificación debido á cal perdemos os datos dalgúns meses do ano.



# INSTITUTO DA LINGUA GALEGA

Universidade de Santiago de Compostela  
Praza da Universidade, 4  
15782 Santiago de Compostela

ilgsec@usc.gal | <http://ilg.usc.gal>  
Teléfonos +34 8818 12815 | +34 8818 12802